

Mircea ! Fișier lucrat .Ridică sumarul și subtitlurile

GUVERNUL TĂTĂRĂSCU - X -

15 nov.'34 -15 nov.'35

Documentele în ordinea introducerii pe calculator :

Guvern Tătărescu . Legislatura PNL. Sesiunea a II-a ordinară. 15 nov.'34 - 20 apr.'35

Guvern Tătărescu .Sesiunea a II-a ordinară.15 nov.'34 - 20 apr.'35

[LD 17 ian.2007.Ar trebui să dau undeva o explicație privind împărțirea guvernărilor pe tronsoane de **legislaturi parlamentare , nu pe an calendaristic.**

Este o constatare categorică : "**anul politic**" dintr-o guvernare începe odată cu debutul legislaturii (care poate să se fi produs în oricare lună din an), iar la guvernările cu durată normală(4 ani) ,**odată cu toamna** (deschiderea sesiunii ordinare)

1.) Deschiderea sesiunii .**Mesajul Regal** ,15 nov.'34

(DAD, MO nr.1, șed. de joi, 15 noiembrie 1934, p. 1-3)

(rev."Parlamentul românesc" , 18 nov.'34 , p. 2-3)

[LD : Ceremonialul obișnuit . Există, totuși , ceva nou : **Mesajul Regal** este citit și prezentat de MSR , fără a mai fi contrasemnat și de șeful guvernului.

Nu pare a mai fi programul de guvernare ci, cu adevărat, mesaj regal.

Poate mi se pare , și este o simplă defecțiune în stenogramă ?!

Oricum , la primă vedere : **nimic despre cultură, nimic despre minorități !**

[LD: Colorările , supratitlurile și parantezele drepte îmi aparțin]

«Parlamentul Românesc»

În palatul Camerei , aleșii Țării, comandanți ai oștirii, capii bisericii, membrii guvernului , corp diplomatic, invitați, ziariști , public.

Majoritarii - grup masiv ; Mareșalul Prezan- surâzător ; prof. Iorga ; Nicolae Titulescu

(spunea lui Angelescu că, la Ankara, Gaziul i-a spus că seamănă cu Tamerlan)

Vine opoziția : Mihalache, Madgearu, Lupu, Ghelmegeanu ....

Apare premierul Gh.Tătărescu care-l caută pe Dinu Brătianu , care-l întâmpină cu mâna întinsă.

Miniștrii ...Miniștrii...

Nu apar ... dnii Iuliu Maniu și mareșal Averescu ...Nici Gh.Brătianu și Gr.Iunian ...

Se aud trompeții . Guvernul și președinții Camerei și Senatului întâmpină pe Rege ...

Brătescu -Voinești (președ. de vârstă) anunță : " **Maiestatea Sa regele !** "

- La ora 12, M.S.Regele Carol al II- lea, însoțit de MSMihai , Mare Voevod de Alba Iulia, și urmat de **întregul guvern**, pășește în sala Adunării Deputaților , unde se află întruniți d-nii **senatori și d-nii deputați**.Ceremonia durează 30 de minute .

MSRegele este întâmpinat cu aplauze prelungite, ovațiuni furtunoase, urale și aclamațiuni , care durează câteva minute.**MSRegele dă citire următorului**

«Mesajul Regal :

*Domnilor Senatori,
Domnilor Deputați,*

/Omagiul dispăruților

" Sunt fericit să mă aflu iarăși în mijlocul **reprezentanților țării** ,întruniți astăzi în **a doua Sesiune Ordinară** a legislaturii actuale a **Corpurilor Legiuitoare** .

" În ceasul acesta solemn, când sunteți chemați să vă reluați activitatea,socotesc că **cel dintâi gând al Nostru** se cuvine a fi închinat **memoriei Regelui Alexandru** al Jugoslaviei , Unificatorul, **căzut victima unui atentat care a deslănțuit revolta întregii lumi.**

" **Poporul român, împărțind** cu adâncă emoțiune **imensa durere** a poporului jugoslav, care prin **moartea năprasnică** a Suveranului Său a suferit una din **cele mai grele pierderi** ce poate îndolia sufletul și istoria unui popor, **va păstra deapauri Regelui prieten și aliat** al României **o amintire pioasă și recunoscătoare** ,și închină **Reginei Maria a Jugoslaviei** , întotdeauna prezentă în sufletele noastre , **gândul respectuos și adânc îndurerat** .

[LD : cuvinte pline de sensibilitate ; lângă MSR nu se afla , însă Regina Mamă -Maria și regina Elena ,de care eu nu știu exact când și cum s-a despărțit]

" Aceeași vie parte am luat la **pierderea ce a suferit Franța**, prin moartea strălucitului ei fiu, **Louis Barthou**. **România nu va uita nici o dată dragostea ce i-a arătat** , și **marile servicii ce i le-a adus, cetățeanul ei de onoare Louis Barthou**,a cărui **ultimă trecere printre noi** lăsase amintiri ce nu se vor șterge. "

*Domnilor Senatori,
Domnilor Deputați,*

/Solidaritate , liniște și pace

"**Evenimentele** la care am asistat și **problemele grele** ce se pun în fața tuturor Statelor , **reclamă** astăzi, imperios, **solidaritatea** trează a tuturor conștiințelor și a tuturor energiilor țării " (aplauze prelungite) **Pentru atingerea acestui țel** este nevoie , în primul rând,de **menținerea unei atmosfere de liniște și pace** ,**în care patimile să amutească**,pentru ca astfel **toate forțele națiunii** să poată fi închinare **marilor interese naționale** ,pe care avem datoria să le slujim și să le apărăm. " (aplauze furtunoase,îndelung prelungite)

*Domnilor Senatori,
Domnilor Deputați,*

/Organizare și înviorare economică-financiară

" **Opera** pe care Guvernul Meu și-a propus să o înfăptuiască **este în plină desfășurare** . În toate domeniile vieții Statului, **acțiunea de construcție și de refacere** a fost dusă cu hotărâre și cu tenacitate , obținându-se în timp scurt , **rezultate și ameliorări simțitoare** (aplauze) "Situățiunea generală continuă a fi **dominată de problemele cu caracter economic și financiar** Măsurile luate până acum pentru stăpânirea acestei situații și în special măsurile pentru **valorificarea produselor agricole** și adoptarea unui **nou regim de comerț exterior** , împreună cu **aplicarea legii lichidărilor agricole** (aplauze prelungite) au creat condițiunile prielnice pentru **restabilirea creditului public și privat și pentru reluarea unei activități din ce în ce mai accentuate în toate domeniile economiei naționale.** (aplauze) " Această activitate **se va intensifica** prin noi **măsuri** , menite să stimuleze **toți factorii de producțiune** , și în special **agricultura** ,și să adapteze **organizarea** întregii vieți economice la **nevoile create de criza generală** ,păstrând credința că , din **înviiorarea economică** a țării , vor trebui să izvorască fără întârziere și **înviiorarea ei financiară** " (aplauze)

/Împrumutul intern al înzestrării armatei

" **Rezultatul subscrierilor la împrumutul înzestrării** , constituie nu numai o strălucită manifestațiune strălucită de solidaritate , dar și **o dovadă a posibilităților materiale** pe care ne putem sprijini în **opera de redresare economică și tehnică a țării.** " (Aplauze furtunoase , prelungite; strigăte Trăiască regele , trăiască Voevodul Mihai !)

**Domnilor Senatori,
Domnilor Deputați,**

▣Legiferarea viitoare

" Situațiunea generală și nevoile actuale ale țării , reclamă o acțiune constructivă , desfășurată în toate ramurile muncii naționale și realizată nu numai prin **măsuri legislative** , dar mai ales prin soluțiuni și **măsuri administrative** , a căror eficacitate atârnă de **hotărârea și rapiditatea** cu care se iau și se aplică . (aplauze)

-Unificarea codurilor-[Victor Antonescu]

" Astfel , în cursul acestei sesiuni, **activitatea legislativă** va fi **redușă** exclusiv la **făurirea legilor** ce vor avea drept scop să rezolve **numai problemele de organizare** dominând viața Statului și la realizarea **operei de unificare a codurilor** . (aplauze)

" **Proiectele de legi** ce vi se vor prezenta de Guvernul Meu corespund **realizării acestui scop.**

-Legea administrativă - I.Inculeț]

" Proiectul de **lege pentru organizarea administrativă** va da țării **o mai bună și mai economică gospodărire a intereselor locale**, creând , în același timp , condițiile trebuitoare pentru a asigura **continuitatea necesară în viața administrativă a Statului, județelor și comunelor "** (aplauze)

-Legea Camerele profesionale - Ion Nistor

-Consiliul Economic Superior]

" **Proiectul de lege pentru reorganizare definitivă a Camerelor profesionale** , va face din aceste Camere , organe de **inițiativă și de activitate practică** , corespunzând astfel scopului urmărit prin crearea lor , iar organizarea unui **Consiliu Economic Superior** , cu structura reclamată și **cu rolul determinat** de împrejurările și nevoile actuale, va constitui un **îndreptar indispensabil economiei noastre naționale** .

-Legea învățământului profesional- dr.Angelescu

" Proiectul de **lege pentru reorganizarea învățământului profesional** , va completa opera de **organizare a învățământului** , deschizând posibilități de îndrumare a noilor generații spre **îndeletniciri practice** care corespund mai bine condițiunilor economice de azi " (aplauze)

-Legea responsabilității ministeriale-Victor Antonescu

-Lege anticorupție - Vict.Antonescu]

" Proiectul de **lege al responsabilității ministeriale** (aplauze furtunoase, prelungite) și un proiect de **lege** cuprinzând măsurile necesare pentru o cât mai grabnică **urmărire și pedepsire a prevaricatorilor banului public** (aplauze furtunoase) vor crea garanții mai puternice pentru înfrânarea exceselor și a abuzurilor de autoritate și pentru o mai bună gospodărire a intereselor obștești " (aplauze)

-Legea Cooperăției -Mihai Negură

" Proiectul de **lege pentru organizarea cooperăției** , va fi adus în dezbaterea Camerei Deputaților , pentru a putea crea, cu un ceas mai curând, mijloacele și condițiunile trebuitoare pentru o **cât mai temeinică și rodnică îndrumare** a acestei **mișcări economice și sociale "** (aplauze prelungite)

**Domnilor Senatori,
Domnilor Deputați,**

-Legea ptr înzestrarea oștirii -Gh.Tătărăsc

" Grija de căpetenie a Guvernului Meu se va îndrepta , azi, mai mult ca oricând , spre **nevoile și întărirea armatei noastre** , cheazășie permanentă a existenței Statutului .
(ovațiuni și aclamațiuni îndelung prelungite)

" Politica de pace și de concordie internațională , practică constant de toate Guvernele Mele, nu poate și nu trebuie să ne abată de la **datoria ce avem de a veghea ca armata să poată să-și îndeplinească** , în orice ceas, **datoria** (aplauze prelungite)

" Guvernul Meu vă va prezenta în această sesiune **proiectele de legi pentru înzestrarea și organizarea oștiri** " (aplauze)

Domnilor Senatori,
Domnilor Deputați,

▣Politica externă - N.Titulescu

[LD : un capitol prezentat la **superlativul absolut** , poate prea la superlativ ! De altfel, ocupă aproape **1/3 din Mesaj** . Multă laudă și multe iluzii .**Titulescu în triumf** , dar țara ... nu știu cât de sigură pe securitatea sa . Nu numai pentru că în 1940 s-a întâmplat , ceea ce s-a întâmplat , ci și pentru că , chiar atunci ,**existau destule motive de îngrijorare** .Nu-mi plac intervențiile lui în politica internă, mofturile lui, cu consecințe foarte grave : forțarea dizolvării Gărzii de Fier, nearestarea lui Selezki , insistența de formare a unui guvern de " Uniune Națională " ...]

Înțelegerea Balcanică

" Politica externă a României a continuat să urmeze , cu hotărâre și claritate , **drumul ei firesc** , croit de **nevoile permanente ale neamului** , drum de la care ea **nu se va abate nici o dată** , pentru că numai călcându-l cu credință , putem deapănarea îmbina **interesul național** cu necesitatea imperioasă a **menținerii păcii** . (aplauze prelungite)

" Astfel, la 9 februarie 1934, s-a semnat la Atena , între România, Grecia , Turcia și Jugoslavia , **Pactul Înțelegerii Balcanice** , bazat pe **menținerea definitivă a ordinii teritoriale actuale** și apărarea **securității balcanice** " (aplauze prelungite)

" Raporturile de **strânsă prietenie** , cari domnesc **între România și Bulgaria** , ca și **relațiunile de încredere** existând **între toate țările balcanice** , fără deosebire, fac ca **pacea să fi fost așezată pe temelii solide** tocmai în acea regiune în care odinioară ea era mai amenințată." (aplauze prelungite)

/Raporturi diplomatice cu URSS

" Ca o urmare a **Convențiunii pentru definițiunea Agresorului** , încheiată anul trecut la **Londra** , și care pune **tot teritoriul aflat azi sub stăpânire românească la adăpost de război, de violență sau de orice fel de act de forță** , la 9 iunie anul acesta , printr-**un schimb de note** care **ocrotesc interesele vitale ale țării, România și Uniunea Republicilor Sovietice Socialiste , reiau raporturile diplomatice** .

(aplauze prelungite) România vede în **normalizarea relațiunilor , întrerupte timp de 17 ani**, cea mai sigură **chezășie a păcii existente azi între cele două țări** .

" De altfel, **acceptarea de către URSS, în septembrie 1934**, a invitațiunii de a deveni **membru al Societății Națiunilor** , cu un loc permanent în Consiliu,

dovedește că **Marea Noastră Vecină de la Răsărit** [LD :Sic! cu literă îngroșată]

înțelege să-și **reia locul în sânul comunității națiunilor și că primește** , ca baza a raporturilor internaționale, **însăși legea pe care și-au dat-o Popoarele iubitoare de Pace și care este Pactul Societății Națiunilor** "

(aplauze furtunoase, îndelung repetate)

" Pentru atracțiunea pe care **instituțiunea de la Geneva** , cu toate vicisitudinile prin care a trecut , **o exercită ca factor mondial pentru menținerea păcii**, ea merită toată recunoștința noastră. **România ține, o dată mai mult, să-și afirme încrederea în destinele ei**. (aplauze furtunoase, îndelung repetate)

#Semne de neliniște

" Cu toate semnele îmbucurătoare cari ne vin din atâtea părți , **situațiunea internațională** prezintă și **simptome cari impun o veghe continuă și neobosită.**
România, în ce o privește , **va împlini în întregime datoria ei de Stat Național și de factor european.** (aplauze prelungite)

" Prin **executarea scrupuloasă** a tuturor **obligațiunilor din Tractate** ,prin **credința** neștirbită față de **alianțele ei** , prin stabilirea de legături de **prietenie cu toate popoarele** , fără deosebire, prin **paralelismul desăvârșit** de acțiune stabilit între **Înțelegerea Balcanică și Mica Înțelegere** , România a arătat că **nu va cruța nici o sfortare** pentru a-și atinge ținta :
pace pretutindeni, dar mai ales **pace la hotarele noastre** , **pace desăvârșită cu toți**, dar , mai presus de toate , **pace care să respecte integral poruncile conștiinței noastre Naționale.**
(ovațiuni furtunoase, îndelung repetate)

≡ **îndemnuri regale**

Domnilor Senatori,

Domnilor Deputați,

[Nu discordie și agitații]

[LD : nimic despre regimul excepțional ! Nimic despre starea de asediu și cenzură !]

" **Greutățile vremurilor** pe care le străbatem , **impun factorilor de răspundere** îndatorirea de **a se ține departe de drumul agitațiilor și discuțiilor sterile** ,și **de a se concentra numai în acțiunea de creare și de reconstrucție** ,singura care poate consolida definitiv **Statul Nostru.** " (aplauze prelungite)

" **Încredințați că sunteți toți pătrunși** de acest comandament și că **veți duce astfel la sfârșit opera mare ce ați început** ,EU vă urez spor la muncă și **rog pe CEL ATOTPUTERNIC să binecuvânteze lucrările Domniilor -Voastre**" (ovațiuni furtunoase, îndelung repetate)

-Gh.Tătăărăscu : Sesiunea ordinară prorogată a Corpurilor legiuitoare **este deschisă.**

(Adunarea aclamă și ovaționează îndelung pe Suveran și pe Marele Voevod)

Mesajul regal / 15 nov.'34

2.)Consfătuirea majorității parlamentare , 15 nov.'34

(" Universul " , an 51, nr. 315, 17 nov.'34) **Doc.integral la fișier PNL**

a)**Const.I.C.Brătianu** (președ.PNL)

b)**Gh.Tătăărăscu** (prim.ministru)

c)**Leonte Moldovanu** (președ. Senat)

d.) **NNSăveanu** (Președ. Camerei)

"Universul " /

Ora 17 , p.m.

Este **prima consfătuire** , după atâtea luni de vacanță. Sălile Senatului sunt pline de deputați și senatori.Apariția d-lui **Dinu Brătianu este salutăată cu aplauze** ; aplaudă guvernul întreg.

Șeful partidului conduce ședința și ține o cuvântare prudentă și protocolară.

Tătăărăscu vorbește frumos, insistând asupra **durabilității guvernării.**

Face o impresie deosebită faptul că a vorbit despre **deplina liniște și ordine ce domnește în țară**, declarație ce a fost socotită **ca o promisiune că cenzura și starea de asediu - devenite inutile -și că vor fi desființate.**

Elogiile și profesiunea de credință la adresa lui Dinu Brătianu ,sunt subliniate cu aplauze îndelungate. **Este o consfătuire reconfortantă pentru cadrele guvernamentale.**

Optimism și acord general .

a)C.I.C.Brătianu / 15 nov.'34

≡ **Un an de guvernare:PNL de la IGDuca la Gh.Tătăărăscu**

[LD: șeful PNL acordă girul său lui Tătăărăscu printr-o "mărturisire " (după părerea mea),care

marchează ,și în cazul lui,despărțirea de Duca: programul a fost redactat de Tătărescu]

" Se împlineste un an de când partidul nostru a fost chemat la cârma țării.

Prima noastră gândire trebuie să fie pentru cel care nu mai este astăzi în fruntea noastră (adunarea se ridică în picioare) , pentru Ion Duca , care cu atâta însuflețire și cu atâta curaj , a primit greaua sarcină ca să restabilească situația morală și materială a țării.[....]

" S-a făcut apel astăzi, în Mesajul Regal, la unirea partidelor pentru interesul general al țării românești. Eu fac apel , în special ,la unirea majorităților ,într-un singur gând și o singură voință pentru realizarea unui program , care ne este scump , folositor țării, dar care s-a făcut sub președinția lui Ion Ducași care a fost redactat de primul ministru de astăzi , d.Tătărescu."[-----]

b)Gh.Tătărescu / 15 nov.'34

▣Bilanțul primului an

[LD : în linii mari, merge pe firul discursului de la Tg.Jiu (23 august) .

Accentul pus pe activitatea economică. Lipsește din palmares : dizolvările de partid ,problemele culturii,legile de educație a tineretului (OERT și premilităria) minoritățile.

Starea de asediu și cenzura sunt sublimate prin efecte :**disciplină, liniște, ordine, fermitate, destindere, stabilitate.**]

" Înainte de a scruta viitorul, crede necesar să facem o privire spre trecut. Am împlinit ieri un an de când am luat frânela guvernului,și cred că putem privi cu satisfacție și cu mândrie acest an de guvernare. " Am venit la guvernare în ziua de 14 noiembrie a anului trecut, și , după ce am săvârșit alegerile generale, după ce am făcut un lung și dureros popas provocat de moartea tragică a lui Ion Duca,după ce am trecut peste interminabilele discuții asupra validărilor - neprovocate de noi ci de alții -am început să legiferăm în ziua de 15 martie. De atunci și până azi, în mai puțin de 8 luni,am atăcat în activitatea noastră de legiferare și de guvernare ,mai toate problemele pe care eram obligați să le deslegăm.

-Degrevări fiscale

" Am început prin a făuri legile de degrevări fiscale ,grație cărora am descătușat factorii de producție și am despovărat în bună parte ,umerii claselor producătoare și a tuturor claselor de contribuabili , în genere .

-Conversiunea

" Am soluționat apoi , curajos, cea mai grea problemă financiară , economică și socială , care s-a pus tuturor guvernelor noastre de la Unire și până astăzi,cea mai complicată problemă de la expropriere și până astăzi, am soluționat acea problemă față de care toate guvernele precedente nu manifestaseră decât incapacitate și neputință ,am soluționat și bărbătește , dar și fericit , problema conversiunii datoriilor.

De o săptămână , pe toate cărările , pe toate drumurile țării, aleargă debitorii pentru a-și plăti datoriile. Iar din rapoartele pe care le-am primit astăzi, rezultă că a fost o adevărată năvală a debitorilor în fața ghișeeleor Băncii Naționale și ale băncilor particulare , și putem spune astăzi cu mândrie și cu orgoliu, că cea mai grea problemă a vremurilor noastre a fost soluționată prin opera dvs ! De nu ar fi fost decât acest act, și încă ar fi fost suficient ca să putem privi cu mândrie la trecutul și la înfăptuirile noastre.

-Reducerea cuponului datoriei externe

-Înlăturarea controlului extern

" O dată această problemă rezolvată, am atăcat o alta , tot așa de importantă ca aceasta : reducerea cuponului datoriei externe ; și prin munca neobosită a d-lui ministru de finanțe , și prin prestigiul și autoritatea guvernului , am soluționat fericit și această problemă , față de care alte guverne au dovedit cel puțin neputință.

" Am redus datoria externă a țării și am înlăturat și un control incompatibil cu demnitatea

țării și cu politica tradițională de independență financiară a partidului național-liberal. "

-Camererele profesionale

" Am redus numărul Camerelor profesionale , am făcut reducerea numărului membrilor adunărilor administrative , și am început să îndrumăm acțiunea administrativă pe un drum de continuitate și de stabilitate .

-Organizarea învățământului

" Am procedat la organizarea învățământului nostru pe bazele cerute de necesitățile vremurilor noastre , și este aceasta opera inimosului nostru colaborator , dr. Angelescu, ministrul Instrucțiunii

-Legea protecției muncii naționale

" Am făurit legea cea nouă , ale cărei urmări vor fi în scurt timp evidente, a protecției muncii naționale și am ridicat la rangul pe care-l reclamă în Statul nostru național , elementul muncitoresc românesc."

-Organizarea sanitară

" Am pornit o ofensivă fără precedent pe tărâmul sanitar și am organizat campania cu urmări rodnice împotriva boalelor sociale; am creat noi dispensare , noi spitale și am coordonat într-o sforțare unică toate activitățile dispersate ale serviciilor sanitare ale țării.

-Valorificarea cerealelor

" Pe primul nostru plan de preocupare a fost și valorificarea preturilor la cereale. Și acest punct a primit o însemnată realizare , căci este prima oară de la izbucnirea crizei agricole când cultivatorul de grâu în țara românească a avut prețul producției sale , în raport cu jertfele pe care le-a făcut . Am deschis perspective noi pentru valorificarea celorlalte produse ale agriculturii noastre .

-Refacerea șoselelor

**" Am făcut o sforțare unică pentru refacerea șoselelor noastre .
"Am început greua soluționare a complicatei probleme a simplificării aparatului de Stat ."**

-Politica externă

[Titulescu este singurul ministru nominalizat, superlăudat , aplaudat și ovaționat .]

" În politica externă , cu contribuțiunea și cu concursul neprecupețit , devotat și patriotic al d-lui Nicolae Titulescu .(aplauze prelungite. Adunarea , în picioare, aclamă pe ministrul de externe) am făcut aceeași tradițională politică de pace și de concordie internațională ; am sporit alianțele și prieteniiile țării și cred că am întărit prestigiul și autoritatea Statului nostru dincolo de granițele lui." (aplauze prelungite)

lată opera noastră ! Pretutindeni , spiritul de încredere crește, creditul începe să fie înviorat , banul începe să circule - o simșiți cu toții și o simte orice om de bună credință !

O înviorare economică stăpânește astăzi Statul ; și sunt convins că din această înviorare economică, va izvorâ și înviorarea financiară pe care o așteptăm cu toții ."

Gh.Tătăărăscu / 15 nov.'34

■Încrederea deci recunoștință Suveranului

" Dacă am putut să săvârșim această operă, este fiindcă , în primul rând,am avut în tot timpul acestui an, încrederea desăvârșită a Suveranului nostru.

Grație acestei încrederi permanente și din ce în ce crescânde, am putut să săvârșim această operă , am putut să ne realizăm programul nostru în completă libertate și fără de nici o stânjenire. Mă slujesc de acest prilej , pentru a exprima M.Sale Regelui recunoștință

respectuoasă , pentru toată această încredere de care **am fost privilegiate.**"

▪ **Încrederea deci recunoștință lui Dinu Brătianu**

" Și apoi, am avut în tot timpul acestui an de guvernare **încrederea deplină și desăvârșită a șefului partidului național-liberal**, care ne-a acordat continuu și guvernului ,și mie , **sprijin , ocrotire , asistență**. De aceea , socotesc , pentru mine și pentru dvs toți, o datorie de inimă , în a-i exprima **sentimentele noastre recunoscătoare** .

" În ceea ce mă privește **pe mine personal**, sunt fericit să mi se dea din nou prilejul **să mărturisesc și să afirm șefului partidului nostru și marelui meu prieten, d-lui Dinu Brătianu, un devotament care nu va cunoaște șovăire ,și o credință ce nu va cunoaște deviere. "**

Gh.Tătărașcu / 15 nov.'34

▪ **Încrederea deci recunoștință Parlamentului**

" **Și am mai avut** în decursul acestui an, **încrederea dvs.**

cari **ați alergat la fiecare chemare**, și **ne-ați executat îndrumările** , cu o însuflețire pentru care sunt fericit să vă exprim **întreaga noastră recunoștință** .

Prin încrederea dvs, am putut avea constant **încrederea țării pe care o reprezentați și am putut governa** și face față tuturor dificultăților"

Tătărașcu / 15 nov.'34

▪ **Opera de viitor.**

" **Opera noastră este începută** , însă această operă **nu este terminată**. Pentru ca **să desăvârșim această operă** , vă chemăm astăzi din nou, **să ne acordați sprijinul**. Să nu ne-o ascundem : **situația generală** este determinată de **necunoscute ; situația internațională este serioasă** .

...**Veghe asupra oștirii**

O privim cu calm și ,desigur, cu încredere , în ceea ce privește evoluția ei.dar , **datoria noastră** de primul ceas este astăzi ca **să veghem** cu toții asupra **armatei noastre** , **să o dotăm** cu un ceas mai devreme, pentru ca astfel **să-și poate îndeplini** , în orice ceas, **datoria**.

...**Liniște și ordine**

[LD: **numele adevărat este starea de asediu și cenzura ?**]

Pentru a îndeplini această operă , **ne trebuie răgaz și liniște** .Cred că **avem răgaz** și sunt convins că **vom avea și liniște .Avem răgazul trebuitor**. Suntem o guvernare de lungă durată .Suntem stăpâni pe timpul nostru .**Dacă ași fi crezut** , dacă ași crede și astăzi o singură clipă , că nu ne-ar sta în față timpul necesar ca să ne desăvârșim programul - **aș fi abandonat de mult frânele puterii**

" **Dar avem nevoie de liniște** și cred că o vom avea ; **nici o dată** , de la Unire și până astăzi, **țara n-a fost mai liniștită și mai calmă decât astăzi,și nici o dată n-a domnit mai multă liniște și ordine decât în acest ceas.**

Ah ! știu că în umbră și în întuneric se agită încă viermii permanentei agitațiuni. !

N-am timp să mă ocup de mișcările lor !

...**Destindere**

[LD:**numele adevărat este compromisul și târguiala, mușamalizarea**]

" Când am luat frânele guvernului , **am întins tuturor partidelor ramura de destindere , fiindcă am crezut** , ceea ce cred și astăzi,

că **vremurile sunt prea grele , vremurile sunt prea turburi** , și **necunoscutul din fața noastră este prea primejdios** ,

pentru ca să ne putem îngădui acte de provocare sau acte de agresiune.

Stăm pe aceeași poziție.

...**Fermitate**

[LD:amenințare și provocare]

"Dar , dacă, totuși, unii din **adversarii noștri nu vor înțelege** această atitudine și **vor căuta să neliniștească guvernarea noastră , atunci împotriva neînțelegătorilor , voi reacționa și vom reacționa cu toții ,** așa cum se reacționează împotriva turburătorilor de rând.

Stabilitate

" Am intrat în **ciclul guvernărilor de stabilitate și de continuitate , și nu vom lăsa ca ambițiile unora și patimile altora , să întroneze un regim de neliniște și de instabilitate , care constituie cel mai primejdios obstacol în calea consolidării statului.**

...Disciplină și solidaritate

[LD:astfel mi-am perfecționat discernământul în materie de sinceritatea cuvintelor]

" **Ne vom face datoria.** Conștiința acestei datorii să însuflețească și acțiunea dvs.

Și de aceea, în această zi, **ca și șeful nostru, d.Dinu Brătianu ,eu fac apel la aceste două forte prin care a viețuit partidul național-liberal :disciplina și solidaritatea !**

Disciplina tradițională a PNL , grație căreia am străbătut și am învins toate adversitățile ! Și apoi , solidaritatea ! PNL nu a fost nici o dată , nu este și nu poate fi nicicând , âmp deschis pentru lupte personale. În partidul acesta **nimeni n-a luptat pentru triumful unui singur om, sau pentru triumful unui singur grup de oameni.**

În partidul acesta s-a luptat numai pentru triumful idealului , al programul partidului , și pentru gloria și strălucirea drapelului lui.

" Încrezător în această izbândă, în loc de bun venit, eu vă spun în ceasul aceasta : **la datorie , pentru țară !"**

Tătăărăscu / 15 nov.'34 -

c)Leonte Moldovanu (Senat)

[-----] și am resimțit **același suflu că bate astăzi în partidul național-liberal,** pentru țara noastră, **pe care l-am simțit și atunci** când era în fruntea noastră **Ion Brătianu, Ionel Brătianu, Vintilă Brătianu și Ion Duca,**și sunt fericit că pot să exprim aici , înaintea domniilor voastre aceste sentimente.

" **D.le președinte și iubite d.le șef al partidului,** cred că nu este nimeni în acest Senat , nimeni din majoritățile parlamentare ale Camerei, **care să nu fie de acord că o singură datorie avem : aceea de a îngriji de interesele permanente ale țării."**

d)NNSăveanu (Cameră)

" **În numele Camerei,** exprim **adânca noastră mulțumire** sufletească că într-un așa scurt timp, am putut să desfășurăm , **grație puterii de lucru a guvernului, o activitate așa de rodnică pentru țară.**

" **Mesagiul de astăzi, ne promite unele proiecte de legi** pe care vom fi chemați să le examinăm. **Le vom studia, le vom vota cu toții, cu toată însuflețirea.**

Mai cu seamă că sunt unele din ele care stau **foarte aproape de inima noastră.**

" Ne-ați anunțat **legea administrativă.** Este opera în care partidul liberal a scris cele mai frumoase pagini.

" Sunt fericit să constat și **opera de unificare** pe care a făcut-o dl. **ministru al Instrucției publice [dr. Angelescu] , în materie de învățământ,** unificare foarte necesară , care a adunat la un loc toate școlile.

" Și pentru că am în față și pe un ministru [**dr.Costinescu**] care este adânc cunoscător al problemelor departamentului pe care-l conduce , **ministrul Sănătății,** i-ași dori să realizeze și la ministerul său această **unificare pentru ca să fie o singură directivă la îndrumarea intereselor sănătății publice."**

" **Să dăm cu toții un sprijin desăvârșit și șefului partidului și șefului guvernului .**

Vă rog ca **alături de cărțile de vizită să fie și ființele noastre cu trupul și cu sufletul.**

Vor fi momente grele și nu putem , noi, majoritatea, să rămânem în minoritate în Cameră. Nu putem să repetăm voturi declarate nule , din pricina **neîntrunirii numărului cerut de**

regulament .Trebuie să fim solidari ,să sacrificăm interesele noastre proprii pentru interesele superioare ale țării. "
Consfătuirea majorității / 15 nov.'34

3.)Rapoartele parlamentare privind Afacerea Skoda ,17 nov.'34

Aurelian Benteoiu (PNL) Raportul general,

Armand Călinescu (PNT) , Raportul PNT

(" Universul" , an 51, nr. 316,317, 18 și 19 nov.'34 .)

[LD : **Comisia Parlamentară** a fost constituită la **28 apr.'34**. Eu am urmărit acest scandal de la debut. Concluziile le- am scris pe parcurs.

Mi-ar fi plăcut să-l pot prezenta pe două coloane :varianta PNL varinata PNT

Neputând așa, voi încerca să le aranjez intercalat la fișier Etică sau Sistem de partid.

Titluri, supratitluri, sublinieri, colorări, îmi aparțin.

Forma integrală a rapoartelor : Plic,ziarede epocă

Forma rezumată completă :fișier **Etică**, "**Skoda** "

Benteoiu

/ **Comisia parlamentară .Sarcini /**
/ **Contractul Skoda , 17 mart.'30 /**
/ **Contract oneros**
/ **Prețuri ilicite /comisioane dubuioase /**
/ **Omisiuni / neglijențe/ neconsultare /**
/ **Desconsiderarea industr.naționale /**

/ **Dispariția probelor / descinderea /**
/ **Răspunderea ministr.Popovici /**

/ **Cazul Boilă / Avera lui Boilă /**
/ **Avera lui Maniu**
/ **Pretinsul fals , cu vizarea lui Maniu**
/ **Scrisoarea lui Mihalache :**
/ **controlul averilor ; judecarea vinovaților**
/ **Necesitatea pedepsirii vinovaților /**

Universul / 18 nov.'34

Călinescu

/ **PNT și ancheta parlamentară /**
/ **Guv.Manu ; planul de înzestrare ;**
/ **Contracte anterioare / Contractul Skoda /**
/ **Uzinele Europei / Pregătirea contractului /**
/ **Rigurozitate / consultări / studii /**
/ **Incapacitatea industr.naționale /**
/ **Politizarea și ranchiuna politică /**
/ **Patimă , minciună , micime /**
/ **Descinderea la Skoda /**
/ **Calomnierea lui M.Popovici /**
/ **Tradiția scandalurilor publice /**
/ **Concepția PNT : controlul actelor publice /**
/ **PNT : concepția moral-politică a PNT /**
/ **PNT : legea controlul averilor... /**

/ **Calomnierea lui Maniu / falsul din doc. /**

/ **Comisia parlamentară și ancheta /**
/ **PNT- nevinovat /**

La două zile de la deschiderea sesiunii parlamentare , se întrunește **Comisia** ,sub președinția lui **C.Dimitriu** (revenit) ,deoarece Valer Pop (vicepreșed.) devenise ministru ,Este ales vicepreședinte **Demetrescu -Brăila** (ex-ministru) .

Presa s-a grăbit să publice Rapoartele ,renunțând la alte rubrici și știri.

a)Aurelian Benteoiu -Raport general

/Sarcina Comisiei

Conform deciziei parlamentului, s-au fixat următoarele **obiective de cercetare** :

- 1) Dacă **Contractul** încheiat cu uzinele Skoda , la 17 mart.1930, **a fost sau nu oneros ?**
- 2) În caz afirmativ, **a cui este răspunderea ?**
- 3). Sunt sau nu persoane care **au traficată , au fost mituite,** pe seama contractului ?[----]

▣Concluziile raportorului general

"La cea dintâi chestiune cuprinsă în ordinea de zi a Camerei, aceea de a ști dacă **Contractul**

încheiat cu Uzinele Skoda la 17 martie 1930 este sau nu oneros, analiza meticuloasă a probelor administrate ne îndreptățește a da următorul răspuns precis :

#1. Contract oneros

Contractul supus cercetărilor comisiei este **un contract oneros**. Statutul român a fost în mod **injust și grav păgubit** Prejudiciul este întreit :

1. Cel puțin o treime din obiectul comenzii , în valoare de cca 1.700.000.000 lei , **putea și trebuia să fie executat în țară.**

2. Examinând prețurile din contract , ajungem la convingerea fermă că ele **au fost în mod ilicit majorate în prejudiciul statului român**, majorarea însumează la valoarea totală a contractului, 1.500.000.000 lei.

3. Contractul **încheiat în taină , fără consultarea organelor competente** a se pronunța, încheiat **neisprăvit, lipsit de caietul de sarcini**, a născut un viciu grav al nedeterminării obiectului , producând neînțelegeri, întâzieri, sistare.[-----]

Bentoiu / 17 nov.'34

#2. Răspunderile

La cea de-a doua chestiune cuprinsă în ordinea de zi a Camerei , aceea de a ști **cine este responsabil** de toate aceste neajunsuri, există **două răspunderi** :

I. Skoda

Cercetând probele administrate - mai ales actele ridicate de la reprezentanța din București - am ajuns la **convingerea nesdruncinată** , că reprezentantul acestor uzine, **Seletzki, s-a dat la practici și mijloace ilicite** , având ca rezultat vicierea atmosferei în care s-a tratat și încheiat contractul. **Procurarea prin mijloace de corupție a tuturor informațiilor** în legătură cu problema înarmării țării, **interceptarea demersurilor** făcute de statul român, substituirea de piese la concurs, **infiltrarea** că alte uzine sunt în cartel, **tranzacția asupra licitațiilor** în vederea suprimării concurenței , prezentarea unor **tablouri cu prețuri inexacte , toate au fost ilicite.** **Statul român are posibilitatea de a înlătura , prin mijloace legale, prejudiciul injust rezultând din contract**

II. Reprezentantul statului român

În examinarea probelor, rezultă **următoarele culpe** :

1. **Omisivitatea** de a procura **date comparative** din contractul iugoslav , care se puteau cere pe cale oficială, și nu ne-ar fi refuzat ;
2. **Neglijența** de a cere **oferte de la toate uzinele** de armament , pentru a compara prețurile ;
3. **Dispariția** tabelelor pretinse ca existente, în momentul încheierii contractului ;
4. **Înlăturarea** **nejustificată și inexplicabilă a tuturor organelor** ministerului Apărării , în atribuțiunile legale ce le aveau
5. **Semnarea contractului** și plata unui avans însemnat , **fără alcătuirea caietelor de sarcini** ;
6. **Preferința pentru Skoda**, în detrimentul firmei Schneider , cu pretinsa minciună că ele ar fi în cartel ;
7. **Călcarea obligației** de a consulta Comitetul materialelor (de la Consil. Superior al Apărării)
8. Urmată de **simulacrul consultării** (5 mart.'30)
9. **Inducerii sale în eroare, nesocotirea recomandărilor**
10. **Aprobarea tardivă și inutilă** a recomandărilor, după încheierea contractului (17 mart.'30)
11. **Contractarea pe un preț exagerat** superior , chiar față de prețurile cerute de Skoda ;
12. **Desconsiderarea potențialului industriei naționale** (cca 1.700.000.000)

#3. Persoanele vinovate

A treia chestiune -dacă sunt sau nu **persoane care au traficant** pe seama contractului , pe baza registrelor , corespondenței , cifrului , de la Reprezentanța Skodei, a arătat în Raport **cum a folosit Seletzki banul ca mijloc de corupție** .

Cuvântul **"paelibus"** care abundă în aceste registre , nu îngăduie îndoială .

Prin prisma rezultatelor anchetei ,Comisiunea **nu crede, însă ,că ar putea rosti nume precise ale vinovaților**.Dificultatea a fost creiată prin **dispariția probelor hotărâtoare** aflate la arhiva Skodei ,cu prilejul **întreruperii descinderii din 10 martie 1933 .**

...Mihai Popovici

Vinovat de această dispariție este ministrul de Justiție din acea vreme, care ,călcând limitele competenței sale , invocând neautorizat numele primului ministru [Vaida] și primejdia unui conflict diplomatic, intimidând organele autorității ,dl Mihai Popovici calcă textele exprese **privitoare la competență , ceea ce constituie delictul prevăzut și pedepsit de art. 3 din Legea răspunderii ministeriale**

[.....mărturii, amănunte, care dovedesc imixtiunea lui Mihai Popovici .....-]

Motivele acestei imixțiuni sunt nu numai nevalabile, dar chiar suspecte.[.....]

Rămâne deci stabilit că **dispozițiile d-lui Mihai Popovici, calcă textele exprese ale legilor .**

Credem deci că **d-sa urmează să fie trimis în judecata Înaltei Curți ,pentru delictul de ilegalitate în exercițiul funcțiunii de ministru, în baza art. 3 din legea răspunderii ministeriale ,și totodată înaintea Comisiunii pentru controlul averilor. "[---]**

Bentoiu / 17 nov.'34

....Seletzki

[**Sunt acele pasaje în care Selezki declarase că a fost deseori la Maniu]**

Deși nu se află între obiectivele cerute de Cameră ,**Comisia a dat toată atenția pretinsului fals săvârșit la proces.Concluzia este că nu s-a făcut dovada acestui pretins fals .**

Dimpotrivă, totul pare a se reduce la **o diversiune socotită necesară în apărarea celui ce**

- din probele ulterior descoperite - apare cu puterea evidenței ,**imposibil de a mai fi apărât :**

Seletzki .Osânda acestuia a fost dreaptă, iar justiția militară pe nedrept ponegrită.

[-fraze din declarații, citate din anchetă care să dovedească că **nu s-a făcut nici un fals**

b.)Armand Călinescu-Raport PNT

Imediat după citirea **Raportului general** de către Bentoiu,**Armand Călinescu a depus** pe biroul Comisiunii **un alt Raportul PNT,elaborat de deputații național-țărăniști din Comisie , redactat de Armand Călinescu .**

C.Dimitriu (președ. Comisiei) a obiectat că un alt Raport nu-și are rostul, întrucât numai Bentoiu a avut mandat din partea Comisiei. Raportul PNT a fost reținut de Comisie , ca o simplă întâmpinare .

-Patimă,minciună, micime de suflet .

" În asemenea condițiuni, socotim că este bine **să discutăm desbrăcați de orice patimă politică**. Pot exista chestiuni mărunte în jurul cărora **să dezlănțuim resentimentele noastre .**

Pot să fie momente când un asemenea sport să fie tolerat.Se poate ! Credem hotărât însă că **nu este astăzi nici momentul și nici problema de natură a îngădui preocupări pătimase.**

De altminteri , nu știm ca societatea să fi înregistrat cândva **vre-un folos de pe urma oamenilor pătimiși**.Oricât s-ar agita asemenea oameni , oricât ar pune ei și inteligență și talent, este incontestabil că **eforturile lor rămân sterile**, timpul le acoperă cu uitarea.

Cel mult dacă sunt reținute ca **curioase ilustrări ale micimii de suflet omenesc.**"[-----]

-Contractul Skoda ==pretext de răfuială politică

" Dar, domnilor deputați, asupra acestei chestiuni **s-au făcut ample discuții politice , atâta în Corpurile legiuitoare , cât și în presă, în anii din urmă.**Unii oameni s-au declarat

împotriva actelor încheiate de guvernul național-țărănesc din 1929-1930.Au privit situațiunea din acea epocă sub un alt unghi decât acel în care văzuse lucrurile guvernul responsabil.

Au considerat altfel utilitatea furniturii de armament și au ridicat obiecțiuni asupra ei.

Într-un cuvânt, s-a pus în discuțiune întreaga politică a guvernului național-țărănesc

în această importantă problemă a apărării țării. [-----]

" Ce este drept, ne-a fost dat să **asistăm la un procedeu foarte straniu** și anume am văzut că

În această chestiune **mai întâi s-au format acuzațiunile** și numai **în al doilea rând s-a căutat** existența însăși sau **temeinicia lor**. Pe când normal ar fi fost , dimpotrivă, ca mai întâi să se facă cercetarea și **apoi să se pună concluziunile**.

Fiindcă astfel, **s-ar fi evitat afirmațiuni complectamente false sau exagerări izbitoare**

" Dar în sfârșit, **se vede că așa este de esența luptelor de partid !** Să se înceapă cu **acuzațiunile** , fiindcă prin acest procedeu , **chiar dacă ulterior acuzațiunile cad, rămâne totuși atmosfera ,și acesta este scopul luptelor politice.** " [---]

Armand Călinescu / 17 nov.'34

#Calomnierea lui Iuliu Maniu .

[Introducerea în ițele chestiunii, la recomandarea g-ralului Amza, a **col.Georgescu**, pensionar, care preia el legătura între minister și **Seletzki** ; amănunte, citate , privind acțiunile dubioase ale acestuia , pe baza dosarelor, scrisorilor, declarațiilor, din cursul procesului Seletzki și a declarațiilor acestora în fața Comisiei parlamentare .

Față-n față declarațiile lui Seletzki și declarațiile lui Maniu !

Și s-a cordat credit lui Seletzki !]

"Este chestiunea falsului. Am analizat noi pe larg aici. Desigur , noi nu am putut lua nici o măsură ,pentru că, în definitiv, nu eram instanță de judecată, ci o simplă comisie parlamentară .

Dar noi am văzut aici pe un fost președinte de Consiliu [Maniu] aducând o acuzațiune foarte gravă și foarte precisă. D-sa a spus foarte clar : < S-a comis un fals pentru a fi eu implicat în această chestiune . > Și fostul prim-ministru a prezentat documente originale în sprijinul acuzațiunii sale. [-----]

"Și atunci , dacă noi am construi **concluziuni numai pe bază de prezumțiuni arbitrare** , când **s-ar putea constata** că am dat **ample desvoltări acestor prezumțiuni** ,dar **că s-au neglijat documente scrise foarte precise** ,când acestea se pun în legătură și cu **tentativa de implicare [Maniu]** despre care s-a vorbit și cu **chestiunea falsului** , atunci **noi ne vom afla într-o situație foarte dificilă**. **Lucrarea noastră va fi suspectată de parțialitate și se va putea spune** în opinia publică un lucru foarte neplăcut , **că aici s-a urmărit altceva decât adevărul.** "

Armand Călinescu / 17 nov.'34

#Calomnierea lui Mihai Popovici

[**Reconstituie succesiunea descinderii fiscale de la Skoda (10 mart.'33) și implicarea ministrului Justiției, în diverse momente (la sesizarea lui Seletzki) , prin recomandările date comisarului regal col.Pomponiu și prim.procurorul Procop Dumitrescu]**

" Or, și aici întrebăm : **ce fel de logică este aceasta ?** **Di col .Pomponiu** , din a cărui faptă au dispărut documentele **nu are nici o responsabilitate** . **Dar responsabilitate ar avea ministrul care a vorbit cu el la telefon și i-a recomandat tact. Responsabilitate ministerială a d-lui Popovici ?** **Dar în ce chip ?** Ne găsim în stare de asediu. Măsurile de ordine și siguranță

depindeau exclusiv de organele militare .Autoritățile civile nu aveau nici un amestec. [-----]

" **Legenda dispariției actelor poate lăsa impresiunea sau că se încearcă să se justifice eșecul cercetărilor, sau să se creeze o nouă atmosferă.** " [-----]

S-a agitat în opinia publică versiunea că se intenționează specularea chestiunii Skoda în scopuri de adversitate politică de partid. Mărturisim că nu ne interesează . [---]

Presa a semnalat în repetate rânduri știrea că Raportul biroului era gata mai de mult, dar că s-au făcut anume presiuni , care au schimbat mereu concluziile.

Pentru ca forurile competente să poată avea la îndemână o expunere și un comentariu viguros, **ca minoritari în Comisiune, a socotit indispensabil de a înainta un Raport , care să fie alăturat celuilalt , și înaintat Adunării deputaților .**

Armd.Călinescu / Raport Skoda / 17 nov.'34

4.)Consfătuiri PNȚ,17,18 nov.'34

("Facla " , 18 nov.'34)

«Campanie de răsturnare a guvernului

[LD : În "Adevărul" , Scrutator considera că **Iuliu Maniu și Dinu Brătianu și-au antrenat partidele lor în distrugere reciprocă ! Vezi la fișier Sistem de partide**]

Aseară a avut loc , la clubul PNT , o **importantă consfătuire** , sub președinția lui **Ion Mihalache**. Au luat parte : **Iuliu Maniu, Virgil Madgearu, M.Ghelmegeanu, Armand Călinescu** ș.a.,ș.a.

S-a decis ca în contra guvernului să se ducă o campanie excesivă de răsturnare .

Raportul d-lui Călinescu constituie doar un preludiv al acțiunii ce se va duce.

Astăzi va avea loc o ședință a sfatului parlamentar , pentru a se fixa atitudinea în Parlament.

Se așteaptă sosirea d-lui Vaida în Capitală. D-sa va colabora cu partidul în această chestiune.

Din Cluj, ni se comunică că cunoașterea concluziilor Raportului Bentoiu a provocat o dezaprobare unanimă .[-----]

«Ruperea raporturilor PNT-PNL

Ultima oră./ 18 nov.'34

Depunerea celor două **Rapoarte din Afacerea Skoda**, a provocat o mare frământare în lumea politică și **a înăsprit raporturile dintre PNT și guvernamentali , în chip excesiv.**

De unde până mai ieri **relațiunile dintre cele două mari partide** erau aproape bune,

astăzi ele pot fi considerate ca rupte.

Ca o consecință a **Raportului -Bentoiu**, **făcut cu patimă și răutate ,PNT va începe campania de răsturnare a guvernului .**

...A.Bentoiu a urmărit un scop bine definit : compromiterea PNT și împrășcarea cu noroiul calomniei a unor fruntași ardeleni.

Guvernul Tătărescu va fi atăcat în Parlament pe cale de interpelări și în întruniri publice.

Lupta promite a fi foarte interesantă și pasionată .

Seria interpelărilor o va deschide - probabil - Iuliu Maniu.[-----]

#Guvernul, PNL:aventura periculoasă

Guvernul are **alături de sine ,grupările prezidate de Iorga, Goga, Argetoianu și Iunian.**

Sentimentele acestor grupări politice față de PNT , sunt cunoscute. Numai că **atitudinea lor nu prea conta** , nici pentru guvern, nici pentru PNT .Singura grupare care **va avea o atitudine rezervată , va fi gruparea georgistă.**[-----]

Astăzi, când se simte mai mult ca oricând, nevoie de o unire a forțelor vii ale nației, guvernul s-a lăsat antrenat într-o aventură periculoasă de către membrii Comisiei de anchetă parlamentară ,și a provocat o mare tensiune politică, cu consecințe greu de prevăzut Azi, la ora 11 au fost **convocați în Capitală toți șefii organizațiilor județene PNL**

*Notă:Rolul lui Dinu Brătianu și Iuliu Maniu în sfâșierea dintre partide

("Adevărul" , an 48, ne. 15.608, 28 nov.'34)

[LD : în epocă,unii gazetari erau taxați de " **analști politici** " .Printre ei, **Scrutator - Blumenfeld** lau comentariul cu toate rezervele, ca o mărturie de epocă.Dar ori contemporanii nu au sesizat la vreme cine anume lupta împotriva sistemului democrat pluralist, ori ,orbiți de partizanate politice sau interese (unele cointeresate, altele dubioase , altele mioape și incompetente),**au contribuit din plin cu scrisul lor** la înveninarea atmosferei, la lansarea de ținte false, la hrănirea zvonurilor și diversiunilor.Asta nu înseamnă că , Maniu și Brătianu nu au avut contribuția lor !]]

"Prin forța împrejurărilor -asta nu înseamnă și justetea lor - acești doi oameni politici , de primă mână, **au o situație precară.Primul**, ajuns șef de partid, **n-a putut , însă, să fie și șef de guvern.Cel de-al doilea** , fost șef de guvern și de partid, **a trebuit să constate** , cu durere desigur, în special de la Gib [banchetul -ptotest] încoace , **că nu mai poate dispune de partid, nici să-și impună concepțiile și programul.**

" Așa dar, doi oameni , fatal nemulțumiți de ceea ce se petrece azi,și cari totuși ocupă locurile prime ,în marea bătălie ce se pregătește cu **afacerea Skoda**, tind să imprime caracterul luptei ce se pornește . Cum se poate explica acest lucru ? [-----]

Maniu și Brătianu împing la încăerare partidele lor. Se constată că există **incitațiuni ca liberalii să ducă o luptă de distrugere a PNT ;** Incitațiuni identice pornesc spre naționali-țărăniști , **că să ducă o luptă de distrugere a PNL.**Vaidiștii , sunt și ei mai porniți decât maniștii ... pentru o

luptă violentă. Iată două partide , care pretindeau că stau pe poziția apărării partidismului, ca pivot al regimului în ființă, fiecare din ele fac tot ce este cu putință pentru **a da apă la moară acelor care nu visează decât la distrugerea partidelor.** "**Vezi la fișier Sistem de partide**]
Reacție la Raport Skoda /17-18 nov.'34

Scurtă vacanță parlamentară

5.)C.A. Tătăranu (raportor) ,Răspunsul la Mesajul Regal, 26 nov.'34

(DAD, MO nr.4, șed. din 26 nov.'34 , p. 17 - 18)

[LD : cam neinteresantă această tradiție de a **răspunde exact pe schema mesajului.**

Câteva "floricele stilistice" , adăugarea unui cuvânt sau a unei propoziții, inversarea adresantului... cam atât. Altfel o **parafrazare a Mesajului regal.**

Și asigurări că Parlamentul aprobă.

Formal, formal ! Sublinierile și parantezele îmi aparțin]

Sire ,

[**Parlamentarismul**]

" **Adunarea deputaților** este fericită să constate că, paralel cu **preocuparea ei de a elabora legi** cât mai potrivite cu nevoile actuale , aceea a **aplicării lor este dâră și eficace .**

" **În cadrul vieții constituționale** , conlucrarea într-un **angrenaj cât mai perfect a marilor puteri din Stat** fiind cheazășia unei constante **ameliorări a democrației românești , Adunarea Deputaților nu va cruța nici o strădanie** în urmărirea acestui scop.

" În **învolverarea omenirii , Parlamentarismul** , extract din **zăcămintelor adânci ale înțelepciunii populare , rămâne principală garanție a Dreptului și a disciplinei interstatice "**

(apaluze prelungite) [-----]

Sire ,

[**Asigurări ...**]

" **Cu o politică internă bazată pe democrație** și ținând seama de realitatea evoluției normale a poporului, **cu o politică externă bazată pe bună-credință** și exclusivă încredere în binefacerile păcii, **cu nădejde în Guvernul Majestății Voastre** și cu **deplină solidaritate națională** în jurul Coroanei, **România poate privi cu încredere în zarea vremii "** (apluze)
Răspunsul la Mesaj / 16 nov.'34

---

6)Valeriu Pop ,preluarea Ministerului Comunicațiilor ,26 nov.'34

"Aminiri politice", op. cit ...]

[LD : este evident faptul că **Regele era cultivat de toți și în toate ;** Se face o mică rocadă de portofolii. Pentru aceasta ,**Franasovici** nu vorbește cu Tătăărăscu , cu Brătianu , **ci cu Regele !**]
Și Valeriu Pop devine ministru !]

▀**Aranjament cu Regele și Franasovici**

4 nov.'34 .Seara îl vede pe **Franasovici la minister** .Îl pune la curent cu chestiunile mai importante .**Îi comunică** , în cea mai strictă confidență , că e grav bolnav de cord,că pleacă la Paris , **va absenta multă vreme** și că, probabil , **se va retrage din fruntea ministerului.**

Nu i-a spus lui Tătăărăscu, dar s-a înțeles cu Regele ,ca el , **Pop, să ia conducerea ministerului** , iar el, **Franasovici** , să rămână ministru fără portofoliu, în locul lui.

Îi spune că poate să-și țină interimatul, fără să fie nevoie să se retragă.

Îi dă mână liberă în conducerea ministerului. [-----]

25 nov. '34 " Preiau Ministerul Comunicațiilor. "

Valeriu Pop / 27 nov.'34

7)C.Leancă (PRT), discurs la mesaj, 29 nov.'34

(DAD, MO 5 , șed. din 29 nov.'34 , p. 49-50) **Doc.integral - fișier PTR**

[LD :discurs radical țărănist , frustrant ,a unui basarabean ,poate , de bună credință ,dar cu o **mentalitate narodnic -steristă.Un țărănist -marxist , fără s-o știe și să o spună .**

Pentru el ,toate partidele românești sunt străine de interesele " neamului " , nu sunt legitimate să conducă țara , nu urmăresc decât puterea și interesele.

Leancă / 29 nov.'34

▫ **Partidele " mari" - de " rotativă "**

/Asociații de cointeresați

"Aș avea unele obiecțiuni nu numai în ceea ce privește felul **cum s-a practicat la noi regimul democrat și parlamentar.** Aș avea unele obiecțiuni și în ceea ce privește **ideologia sau felul de construire și concepțiile care prezidează la viața și la activitatea partidelor noastre politice.**

" Am impresia că la noi , **partidele politice se deosebesc de partidele politice din Occident.** **Acolo ,partidele politice sunt instrumente reale** ale unor categorii sociale ,reale și ele, **cu anumite interese distincte.La noi, aparența unor asociații de cointeresați.** Nu vreau să arunc cuvinte tari ca cele aruncate pe vremuri de Partidul Țărănesc :**< Săriți , hoții ! >** Nu aceasta am în vedere când vorbesc de cointeresați.De altfel, **aceste cuvinte tari** au fost svârțite pe urmă, nu știu cu câtă dreptate ,**și împotriva PNT**

" În orice caz, mă gândesc la altceva : că **în toată viața noastră publică , în toată îngrijirea noastră de stat, în administrația județeană, ca și în cea actuală, în cooperatie astăzi , asistăm la același spectacol.**

Putem să spunem că **nu avem cooperatie ,cu toate că ne aflăm în fața unor permanente schimbări a legilor.** **Același lucru se întâmplă și cu legea administrativă.**

Tot astfel se întâmplă și cu recrutarea organelor de control din învățământ.

/Profitori de pe urma guvernării

"Când în toate domeniile vieții noastre , **situația este aceea pe care am arătat-o ,** am impresia că **aceste asociații [partidele] ridică anumiți oameni care cred că pot profita de pe urma guvernării,** tind către cele două partide de guvernământ , spre rotativă, fiindcă aceasta **le dă perspectiva unei permanente guvernări , prin rotația aceluiași partide,** încât **atracția pentru partidele mari** este cu atât mai mare .

" Dacă aceasta este situația, care ne-a adus în starea economică , financiară și morală în care ne găsim, atunci, **după mine, nu partidele acestea mari și de guvernământ ,** care au condus Statul exclusiv de la război încoace , și care au , deci , **o parte mare a răspunderii , fiindcă nu au putut rezolva problemele și vindeca relele , nu ele sunt acelea care vor găsi soluțiile de îndreptare de azi înainte ."**[-----]

▫**Rolul partidelor mici,cu idealuri și program**

Dar ne găsim într-un moment de descurajare când **sentimentul de încredere a scăzut.**

"Dar tocmai aici vine rolul nostru, și de aceea am spus că noi ne deosebim de alte partide și prin scopurile pe care le urmărim : pe când pentru alte partide , scopul este puterea,

pentru noi puterea nu este decât un mijloc de a ne realiza programul.

Și aici vine și **rolul și datoria noastră să împrăștiem atmosfera gravă care apasă astăzi țara noastră și să facem să renască sentimentul de încredere a masselor populare , în puterea lor .De vom reuși să facem lucrul acesta , ne-am făcut datoria .**

" Acestea fiind observațiile mele, acestea fiind deosebirile dintre partidul nostru și celelalte partide, **veți înțelege și dvs pentru ce noi nu putem să votăm Adresa de Răspuns la Mesaj "**
C.Leanca / 29 nov.'34

8.) C.Petrescu -Ercea (PNL) discurs la mesaj , 30 noiembrie '34

(DAD, MO 6 , șed. din 30 nov.'34 , p. 61)

[LD : un liberal pătruns de **necesitatea, importanța și rolul** pe care trebuie să-l aibă **Parlamentul** ca putere în Stat : **putere legislativă și putere de control** .

Simplu, clar , motivat , convingător.Vezi pe larg **fișier PNL**sau **Legislație,Parlament]**
C.Petrescu-Ercea / 30 nov.'34

#Scăderile Parlamentului

"O altă critică care se aduce Parlamentului , se referă la cel de-al doilea rol important , la **rolul său de control**.

Trebuie să recunoaștem ,iarăși,că în ultimii ani, **n-a existat control parlamentar** .

Așa se explică slăbirea disciplinei aparatului nostru de stat.În schimb, o parte din puterea legiuitoare , o parte din deputați, ignorând atribuțiile lor,**s-au amestecat în resortul puterii executive**.Aici au provocat **discuțiuni pentru interese personale și pentru interese de partid, în contra legilor și regulamentelor, dispozițiuni care au defectat în mod grav mersul aparatului nostru de stat** . [----].

#Criticile la adresa Parlamentului

"D-lor deputați, față de această stare de lucruri , natural,**s-au formulat critici contra instituțiunii**.Au fost **personalități care au preconizat suprimarea Parlamentului, ca instituție inutilă**.Fără a intra în examinarea aprofundată și detaliată a acestei grave probleme, să vă expun anumite **considerațiuni pe care eu le cred concludente**.

D-lor deputați, **forma de guvernare a popoarelor nu este o chestiune care depinde de voința unor persoane**,oricât de capabile, oricât de ambițioase ar fi aceste persoane.

Forma de guvernământ a popoarelor depinde de cauze mult mai profunde decât de anumite dorințe izolate la dictatură.Forma de guvernământ a popoarelor depinde de **evoluția lor politică,depinde de starea lor culturală, de starea lor economică**. [----]

" Și atunci, **se pune întrebarea : este timpul acum, în împrejurările în care ne găsim noi, să încercăm aceste experiențe ? Se pot preconiza schimbări de sistem** ,când trebuie să ne unim cu toții , pentru consolidarea României !?

Este timpul acum ca să încercăm experiențe , când însăși în trecutul nostru , avem probe care ne arată că sistemul parlamentar în țara noastră a dat rezultate excelente ?!

▣Instituția Parlamentului în România modernă

" Este banal să vă reamintesc că **sistemul parlamentar a făcut România Mică ,a pregătit România Mică ca să realizeze România Mare** ,că acest sistem a **prezidat unirea tuturor românilor**."

" Dlor deputați, în urma acestor considerațiuni , chestiunea ce se pune ,**singura chestiune ce se poate pune,este aceea de a vedea cum se poate redresa sistemul parlamentar** , cum se poate face din **legiferare o adevărată operă legislativă**, cum se poate ajunge la **un control parlamentar serios** ." [----]

C.Petrescu-Ercea / 30 nov.'34

▣ Parlamentarismul=rațiunea existenței partidelor

" Aceasta depinde numai de **patriotismul partidelor politice**.Partidele politice trebuie să-și spună că **existența lor se justifică numai în măsura în care ele sunt folositoare țării**.Partidele politice care sunt **presupusul parlamentarismului și al democrației** ,ele dând unitatea , coeziunea, directivele lucrărilor noastre ;

partidele politice care au **rolul de a activa de jos în sus**, în sensul de a face cunoscut conducătorilor care sunt **doleanțele și necesitățile masselor** ;
partidele politice care au **rolul de a activa de sus în jos** , în sensul de a imprima păturilor celor mai îndepărtate ale poporului **ideea de solidaritate , ideea de unitate, ideea națională** ;
partidele politice care **pot și trebuie să activeze în diferite moduri** , fiind multe **căile care duc la înflorirea patriei** ;
partidele politice , însă , trebuie **să cadă de acord** , în mod hotărât , asupra unui punct :
acela de a face din legiferare și din control parlamentar , o realitate . "
" Atunci când **puterea legiuitoare , putere majoră față de celelate puteri în stat** , va funcționa în aceste condițiuni , **va putea imprima întregului aparat de Stat , simțământul de dreptate, simțământul de legalitate, simțământul de moralitate,** și astfel **să putem să înfruntăm** cu succes nu numai **crizele pasagere interne,** dar toate **amenințările de afară "** (aplauze prelungite pe băncile majorității)
C.Petrescu -Ercea / 30 nov.'34

9.)Victor Motogna (PNT) ,discurs la mesaj, 30 nov.'34

(DAD, MO. 6 , șed.din 30 nov.'34 , p. 60)
[LD :Spune lucruri interesante , este critic și ironic la adresa dr.Angelescu.
Nu spune însă nimic despre politica școlară a PNT , cât a stat la guvernare.
Își propune să analizeze activitatea guvernului în primul an, în direcția **culturii și a învățământului.** Din păcate, nu am decât o parte din discurs.]
Vezi **fișier PNT** sau **Învățământ**

▫Starea învățământului românesc

#Critica politicii PNL (dr. Angelescu)

" **Partidul Național Liberal** , prin reprezentanții săi autorizați, **se mândrește în multe prilejuri,** **cu activitatea desfășurată de Ministerul Instrucțiunii.** Însăși dl **dr. Angelescu** a spus o dată că , revenind în fruntea Ministerului Instrucțiunii Publice, după 5 ani de absență, **a găsit învățământul, în general, și mai ales școala primară, într-o stare dezolantă** și că , în loc să se întărească și să progreseze,se găsește astăzi într-o dezorientare completă.

#Relele învățământului în România

Care sunt relele de care suferă învățământul ?

După părerea sa , două : **școala primară și școala secundară de gradul II .**
Dl ministru Angelescu a spus o dată în Senat că prin **Legea din 1924**,a dat țării instrumentul cel mai perfect pentru combaterea întunericii în care zac satele și că, dacă acest scop nu a putut fi atins, **nu este de vină legea d-sale, ci faptul că dispozițiunile legii nu sunt aplicate.**
D-sa consideră că plaga întunericii poate fi înlăturată prin două mijloace :**sporirea școlilor și a învățătorilor și realizarea unui control sever** a obligațiunilor școlare .
"Față de legea din 1924 , **dl ministru are mai mult decât slăbiciunea unui părinte .**
[-----]
Vict.Motogna / 30 nov.'34

10.)Sărbătorirea zilei de 1 decembrie 1918.Ateneu,1 dec.'34

(" Universul " , Adevărul " , " Facla " ș.a. , 3 dec.'34)
[LD : atât în intențiile guvernului, cât și a **Ligii Antirevizioniste Române,** s-a urmărit , în deosebi , un prilej de solidaritate națională , și de răspuns la revizionismul care se manifesta pe plan internațional. Dorita solidaritate națională, **a avut câteva episoade penibile,** din cauza **tensiunilor politice interne.**

Printre cele mai grave, **absența conducătorilor PNT** (Mihalache , Madgearu, Călinescu ș.a), **boicotarea sărbătoririi** de către fruntașii ardelenilor (Maniu, Vaida)
Cât despre argumentele antirevizioniste...**fiecare după capul lui !**]
Vezi pe larg **fișier Etică X**]

a)GH.Tătărașcu:

[LD : **Tătărașcu** rostind cuvintele potrivite unui asemenea moment .Nu se poate spune că nu devenise **un bărbat de stat ,omul** cu cea mai mare răspundere , și nu se poate spune că nu se ținea de cuvânt în **intenția destinderii .Nu a uitat pe nimeni .Nu a nedreptățit pe nimeni**
De la dorință la realizare , însă, drumul era lung ...]

" În ziua acestei comemorări se cuvine **să ne desfacem de tot ce este trecător, pentru a ne identifica numai cu ce este etern în rosturile neamului nostru .**

În îndeplinirea acestei porunci, să aducem **prinosul nostru de recunoștință** tuturor acelor **luptători și cărturari ai Ardealului**, care au pățimit și s-au jertfit de-a lungul vremii pentru gândul Unirii. Să aducem apoi prinosul nostru de **laudă marilor români** cari în **1 decembrie 1918** , **biruind toate lovirile și toate piedicile** , **au știut să împlinească voința generațiilor apuse.**

" **Să-i așezăm în slava acelei zile** pe toți cei ce au pregătit și au desăvârșit acest mare fapt: pe **Gh.Pop de Băsești, pe Braniște, pe Mihaly, și pe Lucaci, și pe Vasile Goldiș, și pe Ștefan Cicio-Pop** , **pe toți cei morți și pe toți cei vii** . [LD : **aici trebuiau să se simtă Vaida și Maniu**]

"**Să-i așezăm alături de cetele de mii de plugari și de păstori** , care ca la un apel al istoriei, au alergat din cele patru unghiuri ale țării în **cetatea sfântă : < noi vrem să ne unim cu țara ! >**
; **să-i așezăm alături pe soldații sfărâmați de hoare** cari, purtând steagurile eliberării , au pecetluit cu **sângele regatului** reînvierea Ardealului .

"**Pe toți - dar pe toți să-i așezăm în slava acelei zile** , care apostrofează România lui **Ferdinand** , **întâiul Rege al tuturor românilor** și încununează **sfortările și muncile lui Ion I.C.Brătianu și ale sftenicilor săi.**

" Și apoi, slăvind această zi, **să proclamăm din nou cu mâini împreunate** , **hotărârea de a păstra neatins regatul** , pe care ni l-au încredințat jerfele martirilor și eroilor noștri, și **să ne întărească în această hotărâre** , **zarva crescândă a celor cari , învinși de dreptatea istorică, nu vor să uite privilegiile silniciei** " [-----]

" În slujba idealurilor de muncă, de pace și de concordie, **sub înțeleapta ocârmuire a lui Carol II consolidatorul** , **neamul nostru** va continua să-și îndeplinească , în acest colț de lume, **misiunea istorică** ."

b.)I.Mihalache: de ce nu a vorbit PNT în Parlament

În ședința Camerei , consacrată unirii cu Ardealul, **n-a luat cuvântul nici un reprezentant al PNT** . După terminarea ședinței, **Ion Mihalache** a făcut această **declarație presei** :

" **N-am luat azi cuvântul din două motive** . Pentru că, cum am declarat și în alte împrejurări, **Partidul liberal**, prin atitudinea lui , **a făcut cu neputință alte raporturi** cu partidul național-țărănesc, **decât cele de război permanent.**

Nu s-ar fi dat , prin urmare, **justa interpretare declarațiilor noastre** de deplină solidaritate națională pentru apărarea patrimoniului comun obținut prin voința unanimă a întregii suflări românești.

c.)Pamfil Șeicaru (erou de război, ziarist " Curentul ")

[LD : nu mă surprinde acest Șeicaru cu acuitatea sa uneori profetică. Ceea ce mă surprinde ... sunt **urechile astupate la astfel de avertismente**]

" Nu ași fi luat cuvântul , vă mărturisesc ; dar **tot timpul ședinței** parcă **m-am simțit și eu părtaş la o vină a noastră comună**, **că nu avem sărbătoreasca haină care se cuvine în ceasul acesta** , când **gândurile noastre trebuie să treacă chiar dincolo de 1 decembrie 1918**, ca să **depășească** chiar data de **14 august 1916** ; când **gândurile noastre trebuiau să urce în cursul vremii până la depărtații ani** **când am început să ne găsim și noi rosturile noastre** , **să ne căutăm originile noastre** , **să ne găsim chemările noastre** . [---]

" În depărtare nu sunt semne de liniște.[-----] **Și dacă nici în preajma neliniștilor nu putem să tresărim** , să ne amintim cât costă această Unire, **ca să știm cât ne va costa să o păstrăm** ,atunci slabă nădejde de puterile ce vor fi mobilizate mâine și de hotărârea lor de apărare a dreptului. "

---

d)Ion Nistor, (bucovineanul, ministr.Muncii)

" Iată de ce credem că , **în fața hotărârii noastre bărbătești , de a păstra neștirbite aceste hotare** ,visurile revizioniste ale unora **vor trebui să dispară** , cum dispar și se sting la soare negurile otrăvitoare .

Iar dacă ele ar continua să persiste, atunci nu ne vom sfii de a **împospăta** , acolo unde trebuie , **amintiri vechi și prea curând uitate** , că **vadurile Tisei n-au fost așa de greu de trecut precum se credea.**

Este bine să se știe că **poporul român, unit politicește într-o singură țară** și contopit sufletește într-un singur gând, **este astăzi, mai mult ca oricând, în stare de a-și apăra hotarele.**

De aceea ,**putem privi cu deplină liniște și încredere în viitor** ,câtă vreme ne simțim **una cu dorul nostru de muncă** , în **spiritul nostru de jertfă** și în **dragostea și încrederea noastră față de augustul nostru Suveran, Majestatea Sa Regele Carol al II-lea**, în care națiunea română întreagă , vede pe **vajnicul și aprigul apărător al hotarelor țării** .

La glasul sinistru de revizuire al unora, noi răspundem cu încredere și hotărâre :

<Trăiască armata română biruitoare ! > <Trăiască Regele, apărător de hotare ! >"

1 dec. 1934

*Notă, Valer Pop:1 dec.'34

1 dec.'34 (se omagiază 1 dec. în Cameră și Senat : la Cameră vorbește Maniu , la Senat ... lorga)

ora 8,30 : **Tillea** vine direct de la gară (de la Cluj) .**Vaida** face apel pentru **scoaterea din cauză a lui Popovici , din motive tactico-politice și familiale .**

ora 11,30 : în ce privește comunicarea lui Tillea, **să-l întrebe imediat pe Rege.**

ora 12,30. : audiență la Rege. Regele dă deplină libertate guvernului în ce-l privește pe Popovici.

Seara : Comunică lui Tătărescu răspunsul Regelui. Tătărescu îi spune că chestiunea s-a

complicat deoarece **Dinu Brătianu este intratabil pe chestia Popovici.** [-----]

22 dec.'34 .Tillea îmi comunică **hotărârea lui Vaida de a clarifica situația în PNT** , **până la eliminarea lui Maniu din partid.**[-----]

11.)Leon Scridon (PNA) , discurs la Mesaj,4 dec.'34

(DAD, MO 8, șed. din 4 dec.'34 , p. 82-83)

▣**PNA:Stat național, autoritar, moral**

[LD : Goga lipsește din parlament, deși este în țară.Mesajul său este transmis de **Leon Scridon Fără echivocuri**. Motivat prin **starea internațională** (germenul conflagrației mondiale) și **internă** (anarhie, conspirații , demagogii) :**antidemocrație , autoritate , ordine , guvern de mână forte**.Altfel, spre deosebire de tonul discursurilor electorale, și a acțiunilor propagandistice din țară - de care ziarurile nu încetau să alarmeze opinia publică -Scridon recunoaște guvernului oarecari realizări, și nu este deosebit de agresiv în limbaj.

Dar , pe un ton ultimativ, **respinge Răspunsul la Mesaj**, cerând **revizuirea Constituției, și instaurarea regimului** preconizat de PNA .Vezi pe larg la **fișier PNA** sau **Doctrina VI**]

[-----]

▣ **Ideologia și programul PNA**

"**Suntem amenințați în propria noastră existență , dacă nu luăm măsuri de apărare .**

Noi apărăm aici , convingerea noastră fermă , repetată **ca un avertisment** în atâtea rânduri ,

că **numai întărirea ideii de autoritate** , **care să țină în frâu tendințele anarhice**

și **numai înstăpânirea unei guvernări de mână tare** , **care să stârpească pentru totdeauna**

cuiburile conspiratorilor ,sunt în stare să asigure consolidarea Statului în cadrul unui regim de ordine, fără de care nu se poate închipui o epocă de înfiripare și de consolidare națională ."[-----]

Scridon / 4 dec.'34

#Carențele așa-zisei democrații...

"**Prefacerea** pe care o dorim și o căutăm **nu se va realiza nici o dată , cu mijloacele prea cunoscute și atât de repede învechite ale așa - zisei democrații** de la noi.

Aici nu se mai cere o schimbare de regim, ci o radicală transformare de ideologie.

Nici o îmbunătățire nu va fi posibilă , **fără înlăturarea definitivă a demagogiei** care a zăpăcit atâtea capete ,și **fără înmormântarea** deplină a celui **cult al electoralului** care pune necurmăte obstacole de-a- curmezișul unei guvernări active.

/Trepiedul vital al românilor

/deea națională /ideea de autoritate /Ideea de morală

" **Partidul Liberal** de la 1918 încoace , prin întreaga lui activitate , **a alimentat la rândul său această demagogie,** practicând deopotrivă **cultul electoralului** ,cu teama nemărturisită ca nu cumva să se dea bătut în această **luptă de concurență pe frontul votului universal."**

" Noi , **în ceea ce ne privește** , suntem în largul nostru să tragem concluzii din păcatele pe care le vedem desfășurându-se înaintea noastră ,**căci pe deasupra tuturor fluctuațiilor de popularitate** ,înfruntând toate riscurile risipite în jurul urnelor,ne-am propovăduit **credința noastră** în cele **trei mari principii mântuitoare**pe care nădăjduim să le ducem la biruință : **ideea națională, ideea de autoritate și ideea morală .**" Iată **trepiedul vital al existenței noastre românești** ,înaintea căruia **vor trebui să se subordoneze toate celelate concepții doctrinare și vor trebui să se închine toate celelate interese particulare** , oricât ar fi de respectabile " [-----]

/Schimbarea Constituției !

" **Pe drumul pe care am orbecăit până acum, nu se mai poate merge.**

La o viață nouă, **se cere o haină nouă.**

Noi nu vedem putința de renaștere a României de astăzi **fără o schimbare temeinică a așezărilor noastre constituționale.**

/PNA respinge R la Mesaj

" De aceea, **în așteptarea marilor prefaceri,** care **să consacre faptul istoric al învierii noastre naționale** , mărturisim deschis că **nu mai așteptăm nimic de la metodele folosite până acum.**

"Partidul Național Agrar declară, prin urmare , **că nu poate vota Răspunsul la Mesaj "**
Leon Scridon / 4 mart.'34

12.)Ștefan Mihăescu (PNȚ) ,discurs la mesaj , 5 și 8 dec.'34

Victor Iamandi - intervenții polemice.

(DAD, MO nr.9 , din 5 dec, p. 112- 116 ; MO nr. 10 , din 8 dec., p. 139-142)

[LD: **Șt.Mihăescu face rare referiri la guvernare , la Mesaj, la Răspuns la mesaj.**

Este inginerul și industriașul Mihăescu , proaspăt "național-țărănist"?Prin apartenență politică , da.Dar prin tezele lui,argumentele lui , este mai dihai ca orice social-democrat ,mai degrabă comunist (un exaltat sau demagoig ?),un admirator sui-generis al sistemului american,un melanj de lecturi diletante.Nu aceasta este important . Importantă era prezența lui în Parlament.]

Mihăescu / 5 dec.'34

#Guvernarea PNL

/Lipsă de autoritate, unitate, concepție, ideal.

" Actualul guvern **este lipsit și de autoritate politică și de concepție economică** .
(întreruperi PNL) Guvernul actual **nu are autoritate politică** , pentru că PNL **este lipsit de unitate și pentru că este lipsit de șef !** (întreruperi PNL)

" **Șeful dvs nu mai este ascultat** .Dvs, guvernul, **sunteți lipsiți de autoritate politică** , pentru că **PNL nu mai are ideal** .Și fără ideal și fără credință, nu se poate governa nici în timpuri normale , cu atât mai puțin în timpuri așa de grele ca cele de astăzi ! (**întreruperi PNL**)

" **Guvernul este lipsit și de o concepție economică precisă și clară.**

/Politică economică haotică și tiranică

Guvernul și PNL **pretind că fac o politică liberală !** În realitate , politica care o face este **o politică intervenționistă , haotică și tiranică.**

Este destul să mă refer că de două luni Consiliul de Miniștri și delegația economică caută **un regim al comerțului exterior , și nu reușesc !**S-au luat măsuri , s-a revenit asupra lor și nimeni nu mai știe care este ...

-**Vict.lamandi** : Măine dimineața veți fi satisfăcut

-**Mihăescu** : Aș fi fericit , ca unul care sufăr...să aveți mâine o astfel de concepție....

" **Acest intervenționism economic, steril și tiranic,** nu a putut să dea rezultat nici în trecut , când era aplicat de oameni ca **Ionel Brătianu , Vintilă Brătianu și Alexandru Constantinescu .** Credeți dvs că **va putea să dea rezultate astăzi, când este aplicat de pigmei ?**

(**Vict.lamandi: intervenționismul (polemică)**)

[LD:7 ian.2007.În urma unor reflecții despre trecut și prezent .

De 17 ani m-am străduit (direct sau prin interpuși) **să ajungă la o ureche liberală contemporană această precizare doctrinară neoliberală a PNL(Câmpeanu, Emil Constantinescu, Zamfirescu, Mona Muscă,Patriciu ,Orban,Tăriceanu, Antonescu)apoi alăturătorilor de la PAC și alte rămurele (Manolescu, Vosgianian, ș.a,ș.a) Mi-au zâmbit toți cu dispreț de parcă vorbeam de pe altă lume !**

De 17 ani,renăscutul PNL de după revoluție,se lasă intimidat (se blochează, se bâlbâie) de "stânga cripto-comunistă", atunci când este vorba de solidarismul social care a animat liberalismul românesc în politicile sociale .

Acum , de când cu integrarea României în Uniunea Europeană,**liberalii și analiștii bântuie să-și găsească motivații prin legislația Comunității Europene ,care pretinde...care recomandă ...etc etc. Jalnică poveste despre memoria românească, despre maimuțarea românească....]**

-**Vict.lamandi** :Dvs vă plângeți, d-le Mihăescu , că vă întrerupe Camera.Dar **dvs sunteți vinovat că prin atacurile dvs glumețe** , pe care eu vreau să le iau în serios, și pe care ni le aduceți personal nouă, când **ne faceți pigmei**, provocați Camera.

Eu accept, la urma urmelor, să ne ironizați.**Dar noi avem un trecut cu care ne putem compara.Dvs nu aveți nimic, trecutul dvs este inexistent.**[----]

Dvs sunteți contra intervenționismului de Stat ?

-**Mihăescu** :**Eu sunt pentru intervenționism eficace** .Altul decât acel practicat de dvs .

-**Serdici** : **Doctrina liberală nu admite intervenționismul de Stat ...**

-**lamandi** :**Vechiul liberalism din Ardeal, pe care-l cunoașteți dvs,acela nu a fost aplicat nici o dată ! ----] Dvs aduceți aici procesul care a făcut motivul acțiunii socialiste de acum 70-80 de ani , și-l plasați în ultimii 5 ani !**

Dați-mi voie să vă atrag atenția că , **la noi, acest liberalism economic nu a fost aplicat nici o dată. Noi am făcut intervenționism de stat ,de la început ,pentru că Statul a întemeiat toate instituțiile , așa zise burgheze ,începând de la 1881 ,când s-a întemeiat și Banca Națională , și mergând până la Constituția din 1923 , care ,prin ea însăși , este definiția intervenționismului de Stat** Ea iese din cadrul concepțiunii clasice , **de care vorbiți dvs.El s-a aplicat în Anglia,** unde era o societate industrială **Acolo și-a făcut teoria Karl Marx ,însăpăimântat de dezechilibrul dintre muncă și capital ; Acolo a apărut " Capitalul" lui Marx și critica societății capitaliste...**

-**Șt.Mihăescu**: **Aș vrea să vorbesc de guvernarea actuală , dar nu mă lăsați,** pentru că atunci când am vorbit de situația din țară, **toți ați sărit la mine...**[-----]

Șt.Mihăescu / 5 dec.'34

▣Progresul prin mașinism

...Scăderea orelor de muncă : 12, 8, 4 , 2 ore/ zi

-**lamandi** : Dvs , ca inginer , nu vă dați seama că cu cât **progresul mașinismului** este mai mare cu atât **numărul șomerilor crește** ?! **Eu nu pot înțelege teoria dvs** ,care ați spus că , încet , încet , **omenirea va fi foarte satisfăcută** și cu numai cu **2-3 ceasuri pe zi de muncă** , **omenirea va fi satisfăcută** ,și ați dat ex Americii. Dar știți câți șomeri sunt azi în Germania, în Anglia ?

-**Mihăescu** :Este **lupta tragică** care se dă în **America**.Lumea nu-și dă seama că **nu este o criză conjuncturală, ci structurală**. În America [vorbește despre mașinism]

-**lamandi** : Eu te întreb pe d-ta atât : **cum ai să aduci această fericire de care vorbești d-ta ? În numele cărei doctrine și ideologii vorbești d-ta ?**

-**VSRadu** : Dta **vorbești de organizarea producției** și susții că producția organizată într-un anumit mod , **va rezolva problema fericirii omenesți**.Dar cum se va face **repartizarea acestor bunuri** ?

-**Mihăescu** : Dvs sunteți îngrijorați de asta ? A reușit omul să le producă ,și nu va reuși să le împartă și să le consume ? [----]

...Repartiția venitului național.

" În domeniul producției naționale , **actualul sistem este ineficace** ,deoarece **deși România este una dintre cele mai înzestrate din Europa ,totuși venitul nostru național este de 5-15 ori mai mic decât venitul național al țărilor civilizate din Europa.**

" În domeniul distribuirii bunurilor ,**rezultatele actualului sistem sunt de asemenea nesatisfăcătoare** ,pentru că ,**dacă venitul național este așa de mic,totuși el nu este cel puțin just repartizat** .O mână de oameni **au reușit să acapareze cea mai mare parte din acest venit național; câțiva financiari , mari industriași și înalți funcționari** au reușit să **acapareze cea mai mare parte a venitului național ,iar 17 milioane de suflete , restul populației , trăesc în stare cu totul mizeră !**"[---]

Șt.Mihăescu / 8 dec.'34

...Industria națională

[LD: în acest domeniu, Mihăescu își însușește mai degrabă concepțiile cuziste sau naționaliste la ordinea zilei Clar , fără echivocuri, fără false dedesubturi,Mihăescu exprimă p.d.v. al industriei mici, a celei în care - credea el !- era interesat PNȚ !]

-**Statul are datoria** să se ocupe de **educația economică a populației** : școli cu caracter practic , expoziții, popularizarea metodelor de randament, institute de cercetări, oficii de informații

-**Statul are datoria** să intervină pentru **naționalizarea unor industrii parazitare** , **sustrase complet regimului concurenței, care au ca unic client Statul și instituțiile publice** .

Ex :**industriile de armament , industriile pentru repararea și materialului rulant CFR.**

Aceste industrii trăesc din exploatarea statului .Ele trebuiesc etatizate, preluate de stat .

-**Statul are datoria de a etatiza industriile cartelate** .

Ex.: **industria zahărului ,a hârtiei, a cimentului** , trebuie naționalizate ,pentru că nu este de admisionopol în mâna particularilor [----] **Guvernul actual nu numai că nu încurajează**

cooperativele și industriile țărănești,dar , prin măsurile luate , **face imposibilă înființarea lor.**

Prea multe formalități pentru importarea mașinilor și instalațiilor, a materiilor prime ;

prea greu se aprobă devizele.[---]

Șt.Mihăescu / 8 dec.'34

...Egalitatea socială

Statul nostru trebuie să tindă la **o mai mare implicare socială,pentru a asigura egalitatea**

socială.Nu este posibil să mai dureze actuala inegalitate , **ca un număr infim de cetățeni**

să trăiască în lux, iar marea majoritate să trăiască în mizerie.Statul trebuie să intervină și să micșoreze această inegalitate[-----]

Șt.Mihăescu / 8 dec.'34

Statul Țărănesc Național

/Economia social-organizată

"D-lor deputați, **economia social-organizată**, pe care am avut onoarea să v-o expun, **o opunem** nu numai **actualului sistem intervenționist**, tiranic și steril, dar **o opunem și liberalismului cointeresărilor**, după care oftează **aripa bătrână** din partidul liberal ; **o opunem și neo-liberalismului sonor dar gol**, pe care îl propagă d. lamandi, în numele **aripei tinere** a partidului liberal **o opunem și economiei bolșevice, a suferințelor inutile;** **o opunem**, în fine, **și oricărei dictaturi**, fie că ar veni cu decret, fie că ar veni **prin lovitură de stat**, fie că ar veni **de la dreapta**, fie că ar veni **de la stânga.** "
" D-lor deputați, **imi dau seama că realizarea economiei social-organizate**, în **Statul Țărănesc Național**, este o operă foarte grea. **Sunt însă sigur că Partidul Național Țărănesc va reuși să o realizeze.**
Șt.Mihăescu / 5, 8 dec.'34

13.)I.N.Drăghici (PNL- Tulcea) , discurs la mesaj , 8 dec.'34

Victor lamandi (subsecretar de Stat) - replică

(DAD, MO 11, șed. din 8 dec.'34, p. 143 - 152) **Doc.integral- fișier PNL IX**

[LD : Bănuesc - fără dovezi - că el poate fi considerat ca făcând parte **din gruparea " bătrânilor"**, loial lui **Dinu Brătianu**. Sau pur și simplu este un nemulțumit, un acrit, un "fost" ... În spatele câtorva **propoziții ironice** și a câtorva **reprize de ilaritate**, se întrevede însă **situația dificilă și confuză** în care se afla **partidul liberal** la un an de la **preluarea guvernării** și de la **asasinarea lui Duca** : **împărțit în tabere, pe grupări, pe ranguri, pe generații ...** Culmea este că acest Drăghici, care cândva făcuse parte dintr-o **" bisericuță de stânga"** a **PNL**, **acum** contesta dreptul tinerilor de a forma grupări, ceea ce indică, **realitatea obiectivă a conflictului dintre generații.**

...Eu, ca istoric, **știu că nu a fost doar atât.** Din **pepiniera elitelor tinere** de la **" Părerii Libere"** și **" Grupul H"**, treptat-treptat, **Tătărescu** - și prin el **Carol II** - va selecta o **"garnitură de încredere"**, un **"stat major"**, un **"rezervor"** de cadre devotate . În momentul **1934**, se consuma **începutul acestui proces**, care va culmina, în **1938**, **cu părăsirea PNL ... și sprijinirea dictaturii regale .**

Fără a acorda "certificate de dreptate" eu trebuie să consemnez **realitatea clipei .**

Ori, **explicațiile date de lamandi au fost convingătoare .** După explicațiile lui și intervențiile altor colegi ... când Drăghici a perseverat cu îndoiala, **parlamentarii majoritari au părăsit incinta în număr mare** - ceea ce nu s-a mai întâmplat ! - și **Drăghici a fost înfrânt și descumpănit.]**

Drăghici / 8 dec.'34

Grupări în PNL

" D-le președinte, d-lor deputați, aplauzele cu care am fost primit la tribună, învederază că dvs nu mă considerați aici ca pe un vorbitor prezumțios, ci **mă considerați ca pe un om de treabă**, care **nu are nici veleitatea unui tânăr** care vrea să se producă și **nici a unui bătrân** care se simte obligat să vorbească .

" **N-am râvnit niciodată și nici nu râvnesc la demnitatea de a fi ministru și nici chiar subsecretar de Stat**, cu atât mai mult cu cât **sunt partizanul desființării acestor subsecretariate .**" (ilaritate)

"Nu fac parte, d-lor deputați, **nici din < grupul H > și nici din grupul < Părerii Libere >**

(ilaritate) **Sunt pur și simplu un liberal sadea**, cum sunt cei mai mulți dintre dvs,

a căror păreri poate le reprezintă la această tribună, considerându-mă un fel de procurator al

Dar menținerea subsecretarilor de stat , acum când noi cerem sacrificii țării întregi și când pe funcționari îi suprimăm pentru vicii de formă la numire , și când ne căsnim să facem economii , cred că menținerea subsecretariatului este cel puțin o indecență !

Mai este apoi și o situațiunea anormală. Sunt miniștri care au subsecretari de stat, și sunt miniștri care nu au ; sunt miniștri care au câte doi subsecretari de stat .

-Gr.Iunian : Dar sunt fără leafă , așa că nu realizează economii ?

-Drăghici : Sunt fără leafă dar cu salariu ! (ilaritate) [-----]

Drăghici / 8 dec.'34

▣ Adresa de Răspuns la Mesaj

Deși Adresa are oarecare lacune, eu declar că o votez. (aplauze la majorități)

De altfel, cred că nu se va găsi nimeni care să nu o voteze ,pentru că ea reprezintă în mod clar și hotărât continuarea programului nostru liberal ;ea reprezintă o concepție adâncă și real democratică ,opusă concepțiilor demagogice ale adversarilor noștri.

INDrăghici / 8 dec.'34

14.) Nicolae Titulescu - discurs la Societății Națiunilor,Geneva,10 dec.'34

Atentatul de la Marsilia

(BCS, Mss 16.668 ;" Universul " , 9, 10 dec.'34 ; " Facla" , 12 dec.'34)

[LD : un episod în care unitatea **Micii Înțelegeri** s-a manifestat exemplar.

Un episod în care încrederea în **Liga Națiunilor** încă nu fusese spulberată.

Un episod în care **Titulescu a strălucit**, din nou, la Geneva, ca purtător de cuvânt al **Micii Înțelegeri**, ca apărător al **intereselor românești**.

Bine-nțeles că acest lucru a avut **un puternic ecou în țară**]

Sublinierile, supratitlurile, colorările ,îmi aparțin.

Doc.integral-fișier Politica externă

/Memoriul iugoslav -atentatul de la Marsilia și duplicitatea Ungariei /

/ leftici - p.d.v. Iugoslav / Eckart - p.d .v. maghiar / Titulescu - intervenție la Eckhardt /

/ Tewfic Rustu - p.d.v.Turcia / Eduard Beneș - p.d.v. Cehoslovacia /

/ Titulescu - p.d.v. al **Micii Înlegeri**, al României

- Solidaritatea funcțională româno -iugoslavă : doliul Iugoslavaiei = doliul României ;
  - Solidaritatea tradițională româno -franceză : ce atinge Franța = atinge România ;
  - Atmosfera moral-politică la Societatea Naiunilor ;
  - Memoriul Iugoslav : Ungaria să colaboreze , să reprime pe vinovați ;
  - România -Ungaria : Comit.de dezarmare morală, Geneva, 1932, 1933 ;
  - Ungaria : calomnierea Micii Înțelegeri , calomnierea României ;
  - Vechimea și tradițiile României - propaganda revizionistă maghiară ;
  - Veleitățile revizionismului maghiar ; Pretinsa justiție maghiară /
  - Legătura dintre revizionism și terorism ;
  - Răspunsul României : spiritualizarea frontierelor ;
  - Diferendul ungaro -iugoslav : satisfacție Iugoslaviei ! Cooperarea Ungariei
- N.Titulescu / 10 dec.'34

15.)dr. M.Isăcescu (PT -fără Lupu,Constanța) ,discurs la Mesaj, 10 dec.'34

(DAD, MO 12, șed. din 10 dec.'34 , p. 164- 170)

[LD: Un discurs, într-adevăr , la **Răspunsul la Mesaj** . Doc.integral -**fișier PT**

Au avansat funcționarii nu după nevoile serviciilor, a meritelor , a drepturilor, ci **după cum erau devotați și oameni de casă și de club.**
" **Grație acestui sistem**, s-a ajuns azi la o **pletoră de directori și directori generali , de inspectori și inspectori generali**, bine plătiți din **care unii nu fac nimic**, iar **serviciile efective au fost lăsate peseama micilor funcționari cu lefuri de mizerie. "**

▣Răspundere morală !

"**Semnalând cauzele** , suntem în **deplin acord și în linia ideologiei noastre** , cerând, împreună cu d.raportor, **legiferarea responsabilității ministeriale ca și a funcționarilor publici**
Pretinzându-le pricepere și muncă și făcându-i responsabili, suntem datori de a **le acorda și o remunerație** care să țină seama de pregătirea , serviciul, rolul social , greutățile familiare și standardul de viață .
Procedând altfel , ar însemna să facem o lege și imorală și inficace " (**aplauze la PȚ**)
Isăcescu / 10 dec.'34

▣Program economic.

[**LD : în mare măsură, cel tradițional-țărănist , ca pe vremea lui Lupu]**

Restabilizarea leului ...

Una din cauzele **desechilibrului economic** , a fost și **stabilizarea monedei noastre la un curs forțat , mult mai ridicat decât valoarea sa reală.**
Această stabilizare , hotărâtă de **bancherii capitaliști** , a folosit acestora dar **a vătămat profund producătorii, mai ales plugarii.**
PȚ a arătat de la început **greșala care se face** , a cerut și cere și acum, restabilizarea leului la valoarea sa reală . Menținerea valorii leului la cursul forțat de azi, păgubește adânc statul și întreaga economie. De aceea, **PȚ cere imediata restabilizare a leului .**

...Cooperația ...

PȚ pune la baza relansării economice, cooperația.

La baza ei, trebuie să stea **Obștea Agricolă** și **Cooperativa de consum.**
Finanțarea trebuie începută de stat, până se întreamează.

Comerțul exterior

PȚ sprijină libertatea absolută a comerțului ; jocul liber al ofertei și al cererii , determină și stimulează pe producător , pe comerciant, pe consumator.
PȚ recomandă reluarea relațiilor comerciale cu acele **țări care au nevoie de produsele noastre și care pot să ne îndeustuleze cu produse industriale .**
Isăcescu / 10 dec.'34

▣România este și stat industrial !

[**LD : o încercare de a nuanța atitudinea antiindustrială** cu care făcuse carieră țărănismul la debutul său.Om metodic , **Isăcescu** elaborează chiar și niște **principii și norme** pentru această industrie.]

România a devenit și un stat industrial. Este adevărat că **agricultura ocupă 75% din populație,dar industria,** din p.d.v. financiar și al independenței economice , **va trebui să joace un rol din ce în ce mai de seamă.**

Industria va da de lucru brațelor de muncă excedentul agricol.

Tot ea va trebui **să furnizeze** tot ce trebuie pentru **armata noastră .**

Pentru aceasta, **PȚ ține să precizeze normele** care trebuie să guverneze **industria națională :**

a)Să prelucreze , cu precădere, **materia primă ce o avem în țară ;**

b) **Prețul produselor industriale să fie direct proporționale** cu **prețul de cost al materiilor prime ;**

c) **Tarifele vamale protecționiste , să nu depășească** prețul produsele similare din alte țări , decât **cu cel mult 20 % ;**

O industrie care nu poate rezista concurenței, **nu trebuie să trăiască**
PȚ nu poate concepe să cumpărăm scobitori din Cehoslovacia și stofe din Londra,
iar pentru cele fabricate la noi **să plătim prețuri exporbitante !**
De asemenea, **nu putem concepe să plătim zahărul, sarea , chibritele, uneltele agricole, cu**
prețuri care depășesc orice închipuire !
Suntem pentru sprijinirea industriei naționale, nu a speculei naționale !
Isăcescu / 10 dec.'34

▣Parlament - parlamentarism

/Modificarea legii electorale.

PȚ este profund atașat parlamentarismului.

Actuala **lege electorală** , prin acordarea **primei majoritare**

,răstoarnă însăși voința națiunii , ridicând minoritatea deasupra majorității ,
iar prin fixarea procentului minimal de 2% , **îndepărtează elementele cele mai capabile.**
"Abuzurile și fasificările de care s-au făcut vinovate toate partidele, - fără excepție ! -
de la război încoace, au adus , pe lângă **o atingere gravă prestigiului acestei instituții ,**
și **o profundă jignire sentimentului de libertate ."** [-----]

De aceea, și pentru a preveni surparea însăși a temeliei instituției Parlamentului ,
PȚ cere modificarea imediată a legii electorale și adaptarea ei la practicile cinstate ale
democrației . Cu acestea zise, **Partidul Țărănesc se abține de la vot "** (aplauze la PȚ)
Isăcescu / 10 dec.'34

16.) Romulus Seișanu („Universul” ,Liga Antirevizionistă) ,la mesaj, 10 dec.'34

(DAD, MO 12., șed. din 10 dec.'34, p. 172- 174)

Seișanu / 10 dec.'34

#Relațiile cu URSS

"Reamintesc că în toate conversațiunile ce s-au angajat de la 1920 încoace,
între **delegații României și delegații Rusiei Sovietice,**guvernele noastre **au avut ca bază** în
tratative angajate ,pe lângă **recunoașterea formală a reuniunii Basarabiei,** următoarelor
condițiuni :

- 1.**Restituirea tezaurului de la Moscova ;**
- 2.**Repatrierea prizonierilor noștri din Rusia;**
- 3.**Abținerea reciprocă de la orice amestec în afacerile interne , de la orice propagandă**
și acțiune îndreptată **împotriva ordinii și siguranței statelor respective.**[-----]

/Tezaurul...

Tezaurul de la Moscova, are o valoare de peste 1 miliard lei aur. El a reprezentat **acoperirea în**
aur a Băncii Naționale ;lipsa lui a contribuit la deprecierea accentuată a biletelor Institutului
nostru financiar de emisiune, și, deci, la **agravarea crizei economice și financiare .**
România nu a renunțat nici o dată la aceste tezaur și nici nu poate renunța la un drept al său,
când el **a fost încredințat onoarei Rusiei ,** spre păstrare, **de către toți aliații noștri** din timpul
războiului, fapt pe care **nici conducătorii Rusiei Sovietice nu l-au contestat vreo dată.**

/Prizonierii ...

De asemenea, urmează să fie regulată și **chestiunea repatrierii prizonierilor români**
din Rusia Sovietică."Dezvoltarea relațiilor cu **URSS ,** în viitor, **este în funcție de sinceritatea**
și de lealitatea ambelor state , de respectarea strictă a obligațiunilor mutuale și de lichidarea
definitivă a chestiunilor din trecut, într-un spirit de conciliere și de echitate , fără nici o
rezervă și amânare .

/Propaganda comunistă ...

▫ Suflet nou

▫ Nouă concepție de viață

" Dar dintre toate reformele de care atâră reforma statului țărănesc , nici una nu e mai grea de înfăptuit și mai importantă , ca distruțarea mentalității capitaliste și crearea unui alt suflet și altă concepție de viață.

Când mă gândesc că o țară întreaă a fost exaltată de admirație pentru satanicile afaceri ale industriei capitaliste expuse la Târgul din Parcul Carol, a acelei industrii care a îngenucheat întreaga țărănime de 18 veacuri producătoare a portului ei de o minunată valoare aritstică și calitativă ,

pentru a consuma astăzi de 7 miliarde stâmburile ordinare ale tuturor veneticilor ;

când mă gândesc că se găsec sute de milioane pentru târguri industriale ,

în fiecare an , în toate colțurile țării, și nu ne-am învrednicit în 70 de ani de stat modern,

să facem măcar un singur muzeu etnografic,

în care să tezaurizăm neprețuitele comori ale geniului nostru creator ,

în toate domeniile artei și industriei casnice....

Lenin și Mussolini ,Kemal și Hitler , au înțeles bine că triumful lor

este determinat nu atât de succesele momentane ale reformelor lor legislative

și administrative , ci de înoiera sufletească a noilor generații. [------]

Iuliu Pascu / 31 dec.'34

35.)**Victor Iamandi**,precizări la discursul de la Mesaj(17 dec.'34)22 ian.'35

Al.Popescu -Necșești (PNL-1,. **CCGiurescu** (PNL-2 - replică , intervenții

(DAD, MO 21, șed. din 22 ian.1935 , p. 496- 510

[LD : scandalul dinaintea sărbătorilor , continuă .Acest nou discurs este și o autobiografie politică ,și o trecere în revistă a concepției și realizărilor PNL în chestiunea națională.

În parlament sunt "detractorii" -**Popescu-Necșești , CCGiurescu -** , dar și **Maniu** , venit din autoexilul de la Bădăcin] Doc.integral - fișier PNL X

Supratitluri, semne , sublinieri colorări -LD

/Discursul din 17 decembrie '34

În problemele naționale , respinge orice calomnie și orice insinuare.El a rostit cuvântarea la mesaj pe 17 decembrie. Parlamentul s-a închis pe 18.

A doua zi, miercuri , 19 decembrie, " **Universul**" a continuat campania de defăimare și, pentru a impresiona lumea, a găsit de cuviință să publice în facsimil așa -zisul text al declarațiunii lui de

lèse râmânism, după notele stenografice.[...]În declarațiile făcute presei (21 dec.el a arătat că s-au comis o vădită și condamnabilă trucare a textului, un aranjament fragmentar, fără legătură între ele. [descrie rând cu rând trucarea, sărirea peste rânduri , omisiunile] [--]

O asemenea trunchiere și combinațiune a textelor este evident că poate înlesni , mai ales când lipsește buna credință , **orice răsălmăcire a declarațiilor** [---]

La 21 decembrie, a fost obligat să plece în străinătate , pe motive de sănătate,și de a ceea a dat declarațiile presei.**În lipsa lui, în țară, campania** nu numai că nu a încetat , dar a sporit ,**guvernul fiind criticat pentru politicile naționale .**

S-a produs atunci impunătoarea manifestațiune de la Cluj (27 dec. la care

președ. **Consiliului** și alți membri ai guvernului au explicat care este politica față de minorități, curmând astfel definitiv orice tentativă de răsălmăcire și de speculațiune.

Detractorii lui,însă, care urmăreau sacrificarea lui, au căutat să răsălmăcească cuvântarea lui Tătărăscu ca pe o dezavuare a cuvântării sale din 17 decembrie ."

Iamandi / 22 ian.'35

/Orașele din provinciile alipite .

Una din acuzațiile grave ce i se aduce , este privitoare la **declarația asupra orașelor și naționalizarea lor.** El n-a adus din senin această discuție, ea a fost adusă de **CCGiurescu** care a învinuit guvernul și PNL că a abandonat tradiția sa națională,că nu a făcut nimic

pentru românizarea orașelor și pentru naționalizarea minorităților.[-----]

Afirmația aceasta, luată izolat, și așa cum a fost prezentată de atacatorii lui, " nu poate înfățișa cugetarea mea politică și națională , în problema orașelor .(aplauze la PNL)[.....]

Izvorul permanent de drepturi asupra Ardealului ,ca și asupra celorlalte provincii **-astăzi integrate definitiv, într-un stat unitar** - a fost , întotdeauna , în afară de **formația noastră etnică și istorică , imensa majoritate românească** care a trăit de la început și până astăzi pe aceste pământuri. (aplauze prelungite , îndelung repetate, bravo, la PNL

-Aurel Baciu (PNT): Așa trebuia să fi spus de la început .

-C.Zamfirescu (PNL-2):Acum retractați

-Iamandi : Nu am retractat , am dat explicațiuni

-Radu Lascu (PNL-2): După ce țara a reacționat .

-Iamandi : Vă fac o simplă întrebare : **mă credeți dvs pe mine trădător ?**

-Lascu : Avem un singur regret că nu ați făcut aceste declarații de la început .

-Iamandi : **Mă considerați în măsură să trădez interesele țării ? Răspundeți clar .**

- Lascu : Regretăm declarațiile în forma pe care le-ați făcut pe 17 decembrie .[-----]

Iamandi / 22 ian.'35

/Minoritarii din România

"Dar d-lor deputați, în discursul de la 17 decembrie 1934, constatând, ceea ce știe toată lumea, **că în România există totuși minoritari** și că aceștia, în unele părți ale țării, **au continuitate de existență** și că **împotriva lor nu se poate preconiza o politică oficială de stat** - accentuând cuvântul " oficială " -**acuzatorii mei , în loc să înțeleagă sensul acestei declarații și să fie de acord că nici un guvern nu poate vorbi altfel**, s-au năpustit asupra mea și **m-au considerat , a doua oară, inconștient și trădător** al intereselor noastre naționale , **învinuindu-mă , învinuindu-mă , am sfârșit toată baza de drept a continuității noastre asupra Ardealului și că am recunoscut implicit minoritarii o întâietate de drepturi dincolo de Carpați.**

[explică sensul cu care a folosit cuvântul " continuitate "][-----]

Iamandi / 22 ian.'35

#Tendențele centrifugale ale conducătorilor minoritari

" **Am fost apostrofat** că, în discursul de la 17 decembrie, ocupându-mă de clasa conducătoare a minoritarii , **am spus că tendințele centrifugale** - adică iredentiste -pe care le manifestă sau le urmăresc fruntașii Partidului Maghiar , **sunt explicabile.De ce sunt explicabile ?** am fost întrebat de detractorii mei . **Foarte simplu.Pentru că mare parte dintre acești conducători , sunt aceiași care înainte de Unire,aveau, în Ungaria, un rol politic bine determinat și, din această cauză, oricâte declarații de loialitate ne-ar face** , sufletul lor nu poate fi schimbat atât de repede , iar **orientarea unora dintre ei , poate rămâne dependentă de Budapesta .**

-Iuliu Maniu : "**Dar d-le , cum puteți spune așa ceva ? Nu vă încurcați mai tare , pentru a vă descurca** " (întreruperi la PNL)

-Iamandi : **Aș vrea ca dl Maniu să-și explice întreruperea .**

-Maniu : **Îmi voi lua această libertate** .

-Voci : Acum !

-Iamandi : "**M-a surprins exclamarea d-lui Maniu .Eu n-am făcut altceva**, afirmând acest lucru, **decât să reproduc atacul curent**, care se aduce minorităților și conducătorilor minoritari , **de către acei care mă atacă astăzi pe mine**,pentru că **aș fi prea îngăduitor față de minorități**"

-Popescu- Necșești :Dta găsești că este firesc ?

-Iamandi : Am spus că este "**explicabil**" (aplauze la PNL

-Popescu - Necșești :**Ați spus că este "firesc**" (proteste la PNL ; zgomot la opoziție

-Iamandi :Dle Necșești, dacă găsești acest cuvânt în notele stenografice ,dacă dovedești că l-am spus aici, declar că voi trage toate consecințele.**Am spus "explicabil"**

[LD : în stenogramă este "**explicabil**" ,Dar indiferent de cuvânt,până unde putea merge ipocrizia și rachiuna lui Maniu și a acestui Necșești ? !]-

Iamandi / 22 ian.'35

#Psihoza exclusivismului naționalist

" Am fost apoi învinuit că am vorbit de "**psihoza**" exclusivismului naționalist, atribuindu-mi -se că, întrebându-mă această formulă , **am jignit sentimentele naționale** ale aceluia care militează pentru consolidarea noastră politică și națională.

Regret că , nici de data asta , n-am fost tratat cu obiectivitate. [---]

" **Din psihoza exclusivismului naționalist** , a rezultat anul trecut, **asasinarea lui Duca**, căruia i s-au adus , și nu de oameni fără răspundere, **grave învinuiri de nesocotire** și chiar **de trădare a intereselor românești**. [repetă ce a spus pe 17 decembrie]

[----] **lată de ce** dați-mi voie , d-lor deputați, să **resping cu toată hotărârea** și cred cu toată dreptatea, **învinuirea ce mi s-a adus** că, ocupându-mă de ceea ce eu consider "excese" în politica națională , **am cerut pentru întreaga clasă conducătoare a țării un alt**

tratament , decît acela care i se aplică de o vreme încoace , **contestându-i-se patriotismul și justa înțelegere și apărare a intereselor românești** " [-----]

lamandi / 22 ian.'35

¤Colaborarea cu partidele minoritare

" **Care trebuie să fie** , însă , **politica de stat față de minorități** , politica noastră de consolidare națională în interior și , prin urmare , **de apărare a intereselor românești în toate direcțiunile ?**

A spus-o răspicat președintele Consiliului la întrunirea de la Cluj [-----]

În orice caz, o **politică națională sănătoasă și efectivă** trebuie să se practice , răbdător și sistematic, pe teren, fără a fi nevoie pentru asta să se trîmbețeze de la tribune oficiale.

Care au fost însă raporturile tuturor guvernelor , de la război până azi ,

cu minoritățile și cu partidele ce le reprezintă și **care a fost politica preconizată**

față de dânsese **de diferiți oameni de răspundere** în această țară ?

N-au fost rapoorturi de apropiere și nu au fost chiar **colaborări electorale**

și cu ungurii și cu sașii ? Nu s-au încheiat chiar **pacte** cu caracter ceva mai larg , decît acela al unui simplu acord electoral ?

Dar grupările politice , cu caracter extremist de dreapta , n-au legături directe cu aceste **minorități** , căutând să le atragă , în numele creștinismului și al ideilor ce le propagă

în cadrul acțiunii pe care o desfășoară ? [-----]

lamandi / 22 ian.'35

¤ Afirmarea ca națiune suverană

" **Ce am spus eu , cel atăcat și învinuit de ignorare a intereselor românești**

în discursul meu, cu privire la întreaga **politică ce trebuie s-o urmărim** față de minorități

și cu privire la **afirmarea drepturilor noastre de națiune suverană** ,

în toate direcțiile vieții noastre de stat ? "

[citează pasajul din discurs , 17 decembrie] [----]

Victor lamandi / 22 ianuarie '35

¤ Discursul din 17 decembrie 1934 ....

" În sfârșit , la 17 decembrie 1934, **am rostit discursul** pentru care **am fost ridicat în triumf de imensa majoritate a acestei adunări** , și care , a doua zi, **a fost denunțat opiniei publice drept o adevărată trădare a intereselor naționale ale țării**. [-----]

" Tin să protestez cu toată hotărârea împotriva unei acuzații nedrepte și lipsită de orice temeii" (aplauze prelungite la majorități

Dacă , în adevăr, se poate vorbi de vreun **prejudiciu adus României** , dincolo de graniță, socot că **cel mai mare prejudiciu constituie campania plină de răstălmăciri și de violențe** nemaipomenite **ce s-a întreprins împotriva mea** pe o chestiune , față de care

mi-am îndeplinit și astăzi și întotdeauna întreaga datorie. "

(aplauze prelungite, strigăte de bravo la majorități)

[----- spovedania -----]

lamandi / 22 ian.'35

" În toamna acestui an am stat , **ca ministru**, în tot timpul Mesajului, **singur, pe această bancă** , **o lună întreagă, intervenind zilnic** , nu numai ca să **apăr politica guvernului și a PNL**,

dar și atunci când interese superioare de Staz îmi impuneau să pun lucrurile la punct.

De sigur, această **acțiune continuă de defensivă și de ofensivă politică mi-a provocat multe adversități și chiar multe dușmării.**

Îmi dau seama că , pentru un om de luptă, aceste neajunsuri sun inevitabile.

Ceea ce socot însă că **este prea mult**, chiar pentru moravurile noastre scăzute, **este degenerarea atacurilor în calomnii și într-o adevărată acțiune de distrugere .**

[-----] **Am crezut că am datoria să dau aceste prea lungi explicațiuni înaintea Camerei, pentru a spulbera orice urmă de îndoială asupra discursului de la 17 decembrie, care se încadrează în cadrul înregii mele activități publice, desfășurată neclintit, în văzul lumii și pe linia dreaptă a unei politici naționale și democratice ,** pentru totdeauna identificată cu persoana mea. "

(**Majoritatea**, în picioare, aplaudă discursul. Vocile cer **afișarea discursului** ;

Mircea Djuvara - vicepreșed. de ședință , **promite afișarea** , după publicarea în MO
*****

-Al. Popescu Necșești(PNL-1 ?

▄ **Replică la explicațiile lui lamandi**

[**Replica lui s-a vrut o punere la punct , o nouă încriminare a lui lamandi, n aplauzele opoziției , dar , mai ales , a georgiștilor.O mostră de pățimășă pornire, de ironie , de speculație și umilire a ministrului lamandi.S-a jucat cu cuvintele, a citat trunchiat , i-a făcut proces de intenție, invocând părerile unor istorici și oameni politici , numai pentru a demonstra că lamandi a făcut o greșală impardonabilă, că este un trădător !**

Un exemplu de **campanie calomnioasă a " Universului" - reușită altfel ! - cu mize politice interpartidiste ,sub pretextul apărării intereselor naționale. Din păcate, atunci, atât de pe banca ministerială - goală ! - cât și din majoritate , nu s-a găsit nici o voce care să-l pună la punct pe Necșești. lamandi a rămas singur !** Totul la Necșești se transformă într-o luptă personală, având drept țintă pe lamandi,care trebuia " executat" .

Pe un alt plan , dar cu aceeași metodă, și lamandi uzase de aceleași metode când îl " executase" pe **George Brătianu.S-ar putea să fi fost de conivență cu " bătrânii liberali"]**

lamandi s-a crezut dator să facă o lungă **pledoarie pro domo**.În materie de coordonate naționale, **nu se pot face flexibilități și variabilități și nici scăpări și lapsusuri .**

El se vede silit să prezinte , în numele conștiinței sale și a colaboratorilor " Universului" , corectivele necesare . lamandi " a scăpat " unele " păreri necontrolate" , și , filtrându-și cugetarea prin filtre din ce în ce mai dese ... de la un anume punct de plecare la care cugetarea și exprimarea sa aveau impurități și confuziuni, a ajuns azi , în fața dvs, legându-și amintirile de clasele primare , cu cunoștințele dobândite la Universitate,să găsească în adevăr și luciditatea și fermitatea de care noi ne felicităm că l-am adus aici , în fața dvs, să vă dea dovadă.Așa încât , aplauzele dvs se cuvîn pe drept cuvânt celor care , de la postul unde l-a așezat opinia publică , au fost vigilenți și l-au silit să vină aici.](aplauze la opoziție)[---]

Al.Popescu -Necșești / replică lui lamandi / 22 ian.'35

/Psihoză naționalistă ?!

[**LD : de totală rea credință. Dar vorbele lui au avut și vor avea efect ! Ori ca apărătorul acțiunii Ligii antirevizioniste inițiate de " Universul" ,ori ca apărător a lozincilor naționaliste lansate , la concurență, de liberalii georgiști,acest Popescu-Necșești pune gaz pe foc, la campania de l'es națiune atribuită lui lamandi.În aceeași formulă cu care procedaseră georgiștii cu Duca.Nu cred că exagerez. Nici în comparație , nici în ce privește capitalizarea răzbunătoare legionară care va duce la asasinarea din 1940 .]**

"Și-a mai permis d-l ministru lamandi să analizeze ceea ce d-sa a numit "psihoza națională "

A apărut și aici filtrajul despre care v-am vorbit ,atunci când s-a pus în discuțiune , **cu atâta nechibzuală și ușurință** , chestiunea populației de la orașele noastre din Ardeal.

[**citează pasajul din discursul lui lamandi privind exagerările naționaliste**]

" Iată, d-lor , că dl lamandi , cu toate explicațiunile furnizate astăzi,a caracterizat drept psihoză o preocupare constantă de postulat național în viața administrativă și în viața

creatoare și constructivă a Statului.

DI Iamandi, spre a face pe placul unor anumite centre, spre a căror aprobare totdeauna a tânjit, și-a permis să caracterizeze tot acest suflu de naționalism - care este frumusețea morală a obștei românești și care este ecoul, ajuns până la noi, a unei atmosfere care domnește în toate statele Europei occidentale și, mai mult, postulatul moral național în viața politică a națiunilor- [-----ș.a.m.d.-----]

" Ei bine, cealaltă greșală a d-lui ministru Iamandi, pe care, cu drept cuvânt, dl Maniu a relevat-o de la locul său, a constat în aceea că, pe când dl ministru Lapedatu, în numele guvernului, muștra pentru cele ce au fost în trecut și au fost recunoscute dedl Gyrfas, că ar fi reprezentat politica minoritară ungară, să privească spre Budapesta, d-sa [Iamandi] găsea atunci și găsește și astăzi, că este firesc și este echitabil. " [-----]

AI.Popescu -Necșești / replică lui Iamandi / 22 ian.'35

/Disocierea partidului și guvernului de Iamandi

-Necșești : "D-lor, nu acesta era punctul de vedere pe care trebuia să-l prezinte în numele guvernului, în fața noastră. Și, de aceea, am disociat, de la această grea răspundere, guvernul, care s-a rostit prin reprezentanți plini de experiență, și având conștiința răspunderii, când vorbesc într-o chestiune importantă pentru Stat.

"Este pentru noi o satisfacție ziua în care dl ministru Iamandi și-a recunoscut greșala și s-a reintegrat conștiinței românești. Această satisfacție este subliniată de aplauzele dvs care, țara conștientă, va ști că ni se cuvin nouă. (aplauze la PNL-georgist)

În ce privește pozițiunea politică a d-lui Iamandi, sunteți în drept să o judecați așa cum vă dictează conștiința ...

-Laurențiu Pillat :D-ta din ce partid faci parte ?

-Necșești :și peste legăturile politice care sunt între diverși membri ai majorității și minorității, noi suntem judecați, dincolo de această incintă, de conștiința morală a țării. [-----] și fiindcă dl Laurențiu Pillat mi-a pus această întrebare :fac parte din Partidul Național-Liberal, tot atât de mult de când face parte și d-l ministru Iamandi, fiindcă suntem de aceeași vârstă ..

-Iamandi :Dar sunteți pentru prima dată ales în această Cameră ...

-Necșești :să nu interpretați dvs ca un act de dușmănie la adresa d-lui Iamandi, ori la adresa acestui guvern, sau la adresa majorității, atitudinea pe care a luat-o ziarul " Universul ", într-o mare chestiune națională... [-----] Ați găsit dvs, după cele spuse de dl Iamandi, în pledoaria sa pro domo, că este greu cuvântul de " trădare ", că acest cuvânt, pe care l-a scris la " Universul "generalul Dragu...

-Iamandi :V-a reproduș pe dvs !

-Necșești :Este loc de polemizat asupra formelor. Dar oricare ar fi forma care se aplică, veți ști că niciodată nu poate să scape ceva de sancțiuni.Nu sunteți dispuși dvs să le aplicați, dar nu sunteți singurii judecători .

[dă exemplu din Franța, la 1870, premierul Emile Ollivier, istoric erudit, care a făcut o gafă și nici o dată nu a mai putut reveni în politică -] a pronunțat acele condamnabile și nenorocite cuvinte și la adăpostul cărora înțelege să se pună și dl ministru Iamandi [-----]

Dar nu vei scăpa, d-le Iamandi, pentru ușurința, care crezi că poate să fie o dogmă în viața politică, de răspunderea pe care o ai în perspectiva morală și națională a acestei țări "

(aplauze la PNL-georgist și LANC

-Pillat :Nouă să ne spui atâta :crezi d-ta că d-l Iamandi este un trădător ?

Când scrieți articole, să le semnați, nu să spuneți, " noi, Universul " și " România Mare "

*****

-CCGiurescu(PNL-2)

▫Replică la explicațiile lui Victor Iamandi

#"Cazul Iamandi"

[LD :nenorocită misiune și-a asumat Giurescu și în cazul lui Duca, și în cazul lui Iamandi_

Va trebui să tratez aceste episoade în lumina întâmplărilor din 1933, din 1934 și din 1940. Trebuie că **ura lui Giurescu față de lamandi** a depășit animozitatea personală;că el și-a avut partea lui de vină la prăpastia săpată între George Brătianu și ceilalți Brătieni ;că , de fapt, lui nu i-ar fi convenit revenirea în PNL , ș.a.,ș.a. Dar asta pentru 1934 ! Pentru că , **acești doi oameni, se vor despărți de partidele** pe care le susțin și apără în 1934,și **se vor alătura regimului carlist, pe care ,amândoi, îl vor sluji cu abnegație.**]

"Problema discutată **depășește persoanele**. Nu este vorba de **cazul Victor lamandi**, ci de un caz , care, dacă situația continuă să rămână așa , cum este în momentul de față, **angajează întregul guvern și califică o directivă de guvernământ.**

"Nici prin gând nu ne-a trecut să punem la cale un asasinat moral - cum s-a exprimat dl Victor lamndi -împotriva d-sale. Dacă lucrurile se vor termina , în cele din urmă, **prin scoaterea din viața publică a d-lui lamandi, să se știe că vinovat nu este decât el însăși : < ale tale dintr-u ale tale ! >.**

Noi nu am făcut decât să relevăm și să comentăm o declarație nenorocită , care a fost rostită de la această tribună.

" Ascultam adineauri expunerea, așa de limpede și de convingătoare , în ce privește succesiunea textelor, cuprinzând declarațiunile d-lui lamandi, și cred că pentru orice om de bună credință , s-a făcut dovada recunoașterii greșelii de către însuși cel ce o făptuise , pentru că **filtrarea sau retușarea textului e concludentă.**"

...**"Plutonul de execuție"**!

[LD:iată paravanul de vorbe după care se ascunde un joc mârșav , de invidie și luptă pentru putere .Nu trebuie avut în vedere caracterul ipotetic al "verdictului" , ci efectul în opinia publică , în mod deosebit a tineretului alcătuitor de "liste negre"]

"Problema însă, depășește persoana. Ea este în legătură cu una din preocupările esențiale ale poporului nostru în momentul de față. Așa îmi explic eu **răsunetul extraordinar** pe care l-a trezit în toate păturile opiniei publice.Dacă ar fi fost vorba de-o chestiune personală, eu nu-mi explic cum oameni din partide politice diferite, cu profesii diferite, din diferite colțuri ale țării,să se unească într-un impresionant acord pentru a vesteji aceste declarații. "

[-----]**[Atenție LD !]**

" Evident, nu-mi trece prin gând , să spun că **dl.Victor lamandi a greșit cu voință și cu știință , fiindcă atunci faptul ar fi fost așa de grav**, încât nu pe banca ministerială ar fi trebuit să stea, **ci în fața plutonului de execuție** Pentru că, atunci când un ministru spune un asemenea lucru ,conștient cu știință,și voință, **el trădează interesele cele mai sfinte ale Nației.** Așa că, dați-mi voie să spun, că **nici nu se poate pune problema astfel.** **Totuși, problema și în celălat aspect, are o deosebită gravitate.**Fiindcă, **greșind în felul în care a greșit, aceasta nu înseamnă că trebuie absolvit ;**aceasta poate constitui doar o circumstanță atenuantă.

...**"Crimă prin imprudență" !**

Dacă îmi dați voie să caracterizez printr-un termen juridic ce a făcut dl lamndi,aș spune că **fapta d-sale este o crimă prin imprudență.**

" O pedeapsă trebuie să fie , pentru că ceea ce s-ar tolera , la urma urmei , unui particular, nu se poate tolera aceluia care are un rol calificat pe banca ministerială.

Faptul este cu atât mai grav, cu cât dl Victor lamandi este în acest guvern **ministru al propagandei .Iată gravitatea problemei : d-sa este ministru al propagandei într-un Partid Național-Liberal.**

[citează din declarațiile contradictorii, divergente , ale lui lamandi și Tătărescu , despre caracterul orașelor din Ardeal .]

Pe cine să credem, pe primul ministru sau pe dl lamandi ?

[-----orașele ardelenesti -----]

...între istoric și ministru al Propagandei...

[LD:Încurcat în propria-i demonstrație istorică naționalistă privind caracterul străin al orașelor ardelenesti,CCGiurescu dă o "rețetă" paradoxală :ce este acceptat istoricului, nu se admite unui

ministru al Propagandei !]

"Iată explicația pentru care noi nu am putut să stăm în unele orașe și acest lucru îl știa și l-a spus și dl Iamandi. Dar tocmai de aceea întreb, **dacă se știau aceste lucruri [LD:Sic!]**, dacă dl Iamandi , în calitate de elev al lui Xenopol , cum spunea, și în calitate de profesor de istorie, **știa că în Ardeal orașele nu au fost ale noastre [LD : Sic !]** nu din vina noastră , ci **fiindcă ni s-a interzis accesul [LD : Sic !]**, **fiindcă am fost izgoniți și casele noastre arse [LD : Sic !]**, trebuia oare, ca ministru al propagandei române, **să facă o asemenea declarație ?**

-**Iamandi** :Eu nu sunt ministru al propagandei. Nu sunt decât ministru fără portofoliu ; n-am nici o atribuție de propagandă .Vă rog să se ia act de acest lucru.

-**CCGiurescu** : S-a spus că aveți atribuții de propagandă.

-**Iamandi** : N-am nici un fel de atribuție de propagandă.Asta nu înseamnă că nu sunt conștient de drepturile națiunii mele.

-**Giurescu** : au act cu satisfacție de această declarație, însă era mai bine să fi fost făcută la 17 decembrie. [----- **ecouri în presa maghiară** -----]

Iamandi , Popescu -Necșești, CCGiurescu / 22 dec.'34

36.)Ian-febr.'35.Fișe semnal

-**Repartizarea sumelor din Împrumutul de înzestrare ;**

-**Înființarea Monetăriei Naționale ;**

Reglementarea emisiunii de monedă metalică ;

-**Legitimarea creditelor extraordinare**

deschise între 1 iul.- 14 nov.'34

-**Contracte cu medicii care se stabilesc în mediul rural ,**

Senat, 28 ian.'35 (dr.I.Costinescu, ministr.Sănătății)

-**Scutiri de taxe Așezămintelor IonC.Brătianu și Ionel ICBrătianu,**

Senat, 30 ian.'35

-**Unificarea Codului Penal,**

Valer Pop (ministr.Just)**Tony Iliescu** (raportor),

Senat , 31 ian.- 7 martie '35 Proiectul este votat la 7 mart.'35

-**Înființarea Academiei Române de Medicină,**

-**Pr.lege ptr.unificarea Procedurii Penale,**

Valer Pop (ministr.Just), Senat ,11 febr.'35)

-**Legea Cooperatiei**

Modificări.

(votată de Cameră , Senat, 21 mart.'35

-**Prelungirea Legii din 1912, pentru Încurajarea industriei naționale ,**

Senat , 28 mart.'35 **I.Manolescu -Strunga** (ministr.Industriei);

37.)Decretele regale rotiri la ministere ,febr.'35

-V.Antonescu - ministru de Finanțe (V.Slăvescu-demisionat)

V.Bădulescu - subsecretar de stat la Finanțe ,

Valer Pop-ministru la Justiție (în locul lui Antonescu)

-Gr.Gafencu,protest :cenzurarea *Raportului R.Auboin* la BNR , 5-6 febr.'34

Senat **Valer Pop** (Justiție)- răspuns.

-Pan Halippa :greutăți în aplicarea *legii de dobândire a naționalității*,Basarabia,7 febr.'35

Victor Antonescu (ex.Justiție ,actual Finanțe) răspunde .

38.) Interpelări, comunicări, întrebări,Senat, febr.'35

-Al.Samoil , Iosif Jumanca :

menținerea comisiilor interimare la *Camerele profesionale* ;
unificarea legislației meseriilor și crearea *Caselor de meserii*
I.Nistor (ministr. Muncii - răspunde

-Art.Văitoianu (PNL-g) , interpelare :

con condițiile impuse de *Skoda* ptr .comenzile de armament .

Valer Pop (Justiție - răspunde , Senat, 18 febr.'35

-C.Ceruleanu, N.Penescu , comunicări :

scumpirea bruscă a prețurilor ,19 febr.'35

Gh.Leon (subsecretar de stat - răspunde

-DRloanișescu :

să se dezbată în Senat "*Raportul Skoda* " și *noile contracte* .26 febr.'35

Valer Pop (Justiție - răspunde

39.)N.Constantinescu- Bordeni (PNL-2),Cameră ,Întrebare , 8 febr '35

Victor Slăvescu- demis / Vict.Antonescu -Finanțe / Valer Pop - Justiție /

(DAD, MO 32, șed. din 8 febr.'35, p. ?

#Rotirea miniștrilor

[LD . în contextul bătăliei zgomotoase între georgiștiși și duciști-tătărăscieni ;

în contextul conflictelor între " bătrânii" și "tinerii" din PNL ;

șirul întrebărilor sunt doar ecoul acestora,iar rotirea miniștrilor din guvern devin bune pretexte de de a contesta guvernarea, de a întreține tulburarea din opinia publică .

Le consemnez pentru a marca schimbarea atmosferei]

Întrebare adresată primului ministru Tătărăscu

-Demisia lui Victor Slăvescu

În momentul când a început în Cameră discuția generală asupra **proiectului de lege**

privind **repartizarea sumelor** rezultate din **împrumutul de înzestrare** al țării ,ministru de

Finanțe , **Victor Slăvescu,a demisionat din guvern.**

Demisia sa fiind acceptată imediat,**departamentul Finanțelor a fost încredințat**

lui Victor Antonescu , de la Justiție, iar ministerul de Justiție , **a fost încredințat lui Valer Pop , reprezentant al tradiției liberale ,având un stagiul de un an în PNL !**
...Cu ocazia instalării lui **Vict. Antonescu la Finanțe**, acesta a adus cele mai frumoase elogii lui **Slăvescu** , atât pentru **activitatea desfășurată** ,cât și pentru **concepțiile sale pur liberale**, în **materie de finanțe**, declarând categoric că **va continua cu fidelitate politica financiară a predecesorului său**, calificând-o **sănătoasă , cuminte și coresponsabilă** intereselor vitale a țării. Pe de altă parte, **șeful partidului, Dinu Brătianu** , în declarațiile publicate în ziare , constata că **concepțiile economico-financiare practicate de Victor Slăvescu** , reprezintă **crezul partidului**, și , ca atare, **trebuie continuate de noul ministru**.
...**Ca consecință a acestui fapt**, **regimul de import -export al d-lui Manolescu -Strunga a fost suspendat în aplicarea lui**, întrucât **contravine ideilor programatice ale partidului , de la care dl Victor Slăvescu nu s-a abătut un singur moment**.
În asemenea împrejurări, **opinia publică**, neputând găsi nici o motivare și nici o justificare a plecării d-lui Slăvescu de la Finanțe, din moment ce politica sa trebuie continuată fără șovăire, este îndreptățită să creadă că **ministrul care muncește mai mult și care execută conștiincios ideile din programul partidului**, riscă să fie **silit a demisiona din actualul guvern prezidat de d. Tătărescu** .
"Într-un stat democratic, cu regim parlamentar , în care se presupune ca **guvernul să fie emanația majorităților parlamentare**, este de datoria primului ministru să informeze **Corpurile Legiuitoare și țara asupra cauzelor care au determinat demisia și înlocuirea ministrului de Finanțe**, punându-se capăt **zvonurilor alarmante** create în jurul acestei demisii , zvonuri care frământă tot mai intens opinia publică ; mai ales că , în unele cercuri ea este pusă în legătură cu **refuzul fostului ministru de a aproba unele cereri neașteptate ale societăților Discom și Buhuși , pentru suma de sute de milioane**.
Întreb pe dl prim-ministru : **de ce a părăsit dl Victor Slăvescu ministerul Finanțelor ?**
N. Constantinescu -Bordeni / 8 febr. '35

40.) Valer Pop: ministru al Justiției , 1 febr. '35

Amintiri politice , ian-febr. '35

Ministru al Justiției

31 ian. '35. Criza Slăvescu la punctul culminant. **Tătărescu, Franasovoci, Inculeț , spun că până dimineața situația lui Slăvescu trebuie rezolvată.**

1 febr. '35 : încep să primesc felicitări pentru trecerea în fruntea **ministerului de Justiție**.

Mă cheamă **Tătărescu** care îmi face comunicarea oficială .

4 febr. '35 . Preluarea ministerului de Justiție. [----]

41.) Problema macedoneană în dezbateră, Cameră, 12 febr. '35

Răspuns la comunicarea - întrebare **Gh. Brătianu** ;

(DAD, MO 34, șed. din 12 febr. '35 , p. 821- 825

[LD : Titeanu era cam de aceeași vârstă cu Gh. Brătianu ; se întâlniseră prin familie, în studenție, împărtășiseră frământările din universitățile de după război, făcând parte dintr-o generație cu mare sensibilitate românească . Polemica pe tema macedoneilor, un pretext în plus de discordie PNL1-PNL-2, de a face "valuri " pe teme naționaliste .]

Doc. integral la fișier Românii peste hotare

a) Eug. Titeanu:

/ Răspuns la comunicarea lui Gh. Brătianu /

/ Tradiția PNL în chestiunea macedoneană /

/ Problema macedoneană : *Raportul Gh. Fotino* /

/ Incidentul de la Giurgiu (ian. '35

/ Români peste hotare / intrați în țară / statistici comparative '33 -'34 /

/ Politica colonizării : Caliacra , Durostor /

/ Legislația privind macedonenii / legea încetățenirii în masă - Gh.Fotino /

/ Politica școlară pentru macedonenii /

/ Guvernul Tătărăscu și-a făcut datoria /

b) Gh.Brătianu

/ Nemulțumit de răspunsul lui Titeanu /

/ Politica PNL, a lui I.Brătianu- 1927 /

c) N:Batzară

/ Românii macedonenii / crezul național /

/ Incidentul de la Giurgiu : nedumeriri /

/ Românii macedonenii din Giurmaia /

/ Asasinii lui IGDuca - macedonenii ? /

/ Apel la solidaritate /

d) Titeanu

/ **Societatea de cultură Româno-macedoneană** : statut juridic, funcție, rol /

/ Contrareplică lui Gh.Brătianu : meritele lui Duca și Tătărăscu /

a) Eug.Titeanu(subsecret.de stat Interne)

⇒Românii de peste hotare

/Coloniști intrați .

Politica noastră față de românii de peste hotare ? Am luat, dle Brătianu, o statistică.

Este **statistica generală a Siguranței generale.**

Am luat-o și pentru **transnistrenii**, pentru **românii din Valea Timocului**, și pentru **românii originari din Albania ,Grecia și Bulgaria.**

Am aici , în dosar, **tablourile nominale**, **locul de origine** al fiecăruia, cu **data intrării** , cu **hârtiile care li s-au eliberat**, pentru a li se permite șederea în țară, și **ocupațiile lor.**

Aceste acte stau la dispoziția dvs pentru a le controla.Ce spun cifrele ?

...În anul 1933 ,**anul guvernării Vaida**, care nu poate fi bănuțit de *lèse nationalism* , au intrat în țară **48 de familii de transnistrenii**

În anul 1933, **au intrat 71 de familii românești** , originare de peste Dunăre, din Balcani

...În anul 1934 ,**anul nostru de guvernare** , au intrat **99 de familii de transnistrenii.**

În anul 1934, au intrat **149 de familii de români** din afara hotarelor.

Aceste cifre sunt cifre vii , cifre oneste .[-----]

Dar această politică nu se face cu declarații prea dese și obsedant repetate ,**nici cu politică de licitație**, ci se face în **tăcerea cabinetelor** de lucru ale autorităților responsabile.

Această politică o face **Ministerul de Interne.**Iar în fruntea acestui minister este un om care [**Inculeț**] , până mai ieri, **era român de peste hotare."**

Eug.Titeanu / 12 febr.'35

/Încetățenirea în masă a macedonenilor

" Noi avem **două județe** în care se pune în deosebi această problemă capitală pentru românism, care este **problema colonizării cu macedonenii** : **Caliacra și Durostor.**[-----]

Macedonenii aveau o situație de fapt, fără să aibă și **o situație de drept.**

Situația lor juridică era foarte nelămurită.

Art. 18 din Constituție spune că **străinul nu poate deveni proprietar de bunuri imobiliare rurale.** **Macedonenii aveau pașapoarte albaneze, grecești, bulgărești .**

Această anomalie juridică care făcea fragilă situația lor de drept, **am curmat-o printr-o lege din inițiativă parlamentară ,pentru încetățenirea în masă a macedonenilor** al cărui merit revine d-lui **George Fotino** , **majorităților** care au votat-o și guvernului care și-a însușit-o.

Pe această lege **nu există semnătura nici unui georgist !** [-----]

Eug.Titeanu / 12 febr.'35

/Politica școlară pentru românii din afară.

Astăzi, când greutățile bugetare sunt așa cum le cunoașteți, când în politica școlară, cu toată mișcarea de expansiune, au fost unele renunțări necesare, impuse de necesitățile financiare; când a fost vorba de școlile de peste hotare, nu s-a suprimat una singură. În Grecia avem 24 de școli, ca și în anii precedenți; În Albania, avem 2 școli; în Bulgaria, avem 2 școli. [-----]
Eug. Titeanu / 12 febr. '35

▣ Guvernul și-a făcut datoria.

"Iată răspunsul guvernului. Este un răspuns total, un răspuns la o chestiune de fapt, la incidentul de frontieră pe care d-l George Brătianu l-a ridicat, și în care, dacă mi s-ar da cea mai mică dată, care să răstoarne documentarea adusă de organele în subordine, sunt gata, nu numai să dau reparațiunea necesară, dar și să aplic cele mai implacabile sancțiuni acelor care au înșelat buna credință a organelor superioare, fiindcă înșelăciunea aceasta s-ar îndrepta în primul rând împotriva politicii guvernului, pe care ați văzut-o și care este așa cum v-am înfățișat-o.

"Când noi venim și, în ordinea administrativă, facem colonizările pe care le-ați văzut; când pe planul cultural aducem aceeași politică școlară practică de guverne, care au avut ani bugetari mai fericiți; când noi, pe planul de legiferare aducem acea legiuire de încetățenire în masă a macedonenilor și când, mai mult decât atât, tot pe planul de colonizare, aducem prelungirea dreptului de preemțiune a Statului, când dvs știți că mie nu-mi este îngăduit de aici să țin orice limbaj - dar ar fi fost mai ușor, mai ales dvs, care participați la Congresul de istorie de la Sofia - să vă recomand citirea ziarelor statului vecin din prezua votării legii de prelungire dreptului de preemțiune, a statisticilor hotărâtoare care dovedesc opera noastră de legiferare, v-am adus statisticile hotărâtoare care vă dovedesc că hotarele acestei țări sub guvernarea național-liberală s-au deschis pentru românii de peste hotare, ca nici o dată, și că am depășit cu mult, în această chestiune, aprobările din guvernul Vaida, pe care nu-l puteți bănuși de deficiență în materie de naționalism;

dați-mi voie să vă spun că noi avem conștiința limpede, că nu ne-am abătut cu nici o iotă măcar de la ceea ce constituie marea tradiție de ieri și să calmez sensibilitatea dvs filială, dacă este adusă la tribună cu bună credință, să vă spun că noi, prin acțiunea de astăzi, suntem credincioși ai tradiției de ieri.

"Voi termina aceste explicațiuni [-----] cu un apel, este apelul pe care-l face guvernul către toți românii de peste hotare, spunându-le că granițele acestei țări sânt astăzi mai deschise decât oricând, fiindcă noi înțelegem ca, la frontierele noastre diplomatice, la frontierele noastre geografice și la frontierele noastre istorice, să adăugăm meterezul neclintit al sângelui românesc." (apaluze, bravo, la majorități)

b Gh.Brătianu

▣ Replică lui Titeanu

"Or cât de mult și or în ce formă ar căuta să mă aducă în discuție, reprezentantul sensibilității Ministerului de Interne, eu nu voi veni la o discuție directă cu d-sa. [-----]
Dar vă întreb: comparație poate fi, nu între numărul de familii intrate în ultimul an din 1934 și anul precedent de guvernare, dar între numărul de familii macedonene intrate în 1934 și între acela al familiilor macedonene intrate în țară între anii 1923-1927, în timpul lui Ion C.Brătianu? Aceasta este comparația care trebuia s-o faceți și atunci ați fi văzut cât de ridicolă este afirmarea că 140 sau 200 de familii, reprezintă urmarea credincioasă a tradiției politicii naționale a lui Ion C.Brătianu." [-----]

c) Eug.Titeanu / replică la replici /

▣ ICBrătianu -Duca -Tătărescu -triada înfăptuitoare

DI Brătianu, doborât de statisticile inflexibile, a venit și a făcut o răstălmăcire a cifrelor. A spus că nu-l interesează câți români au intrat în 1934, în comparație cu românii intrați în

1927. Eu știu câți români au intrat în 1927.

Dar mai știu că titularul de la Interne de atunci se numea Duca , iar subsecretarul de Stat cu atribuțiuni de siguranță generală se numea Gh.Tătărăscu.

(aplauze prelungite la majorități)

Problema macedoneană / 12 febr.'35

42.)23 febr.'35.Evenimente la liberali

(Rev." **Parlamentul românesc**" , an VI, nr. 164, 24 febr.'35, p. 10

[LD: 23 febr.'35 **.Ziua și anul în care m-am născut** , la Miorcani(Dorhoi), din părinții învățători Ioan și Eugenia Dandara .]

[LD:23 apr.2003, postul Paștelui, Sfântul Gheorghe :: informațiile ce le introduc nu sunt prea însemnate ,dar am vrut să le semnalez ca evenimente petrecute ...în ziua în care m-am născut ... ha! ha ! ..habar n-aveau ei atunci că se năștea istoricul care acum scrie despre ei.]
[LD:10 ian.2006:**Un aparent paradox** al societății interbelice românești .

Cum să explic **progresul constant al României în interbelic** ,cu o **instabilitate**

guvernamentală șocantă, cu o **clasă politică în continuă și reciprocă contestare** ,cu o **perpetuă modificare de legislație** ?cu **mentalități atât de contorsionate și diversificate** ?

Eu aş spune că o explicație poate fi oferită :**pe primul loc** aş pune **realitatea obiectivă geo-economică** a României întregite,având ca suport **proprietatea privată** :agricultura ,industria , bogățiile subsolului ,comerțul , finanțele ,ș.a

Pe loc egal ca importanță aş pune **edificiul legislativ modern perfecționat** (și perfectibil) .

Și, din punct de vedere constituțional,un **normal echilibru al puterilor în stat**, cu toate instituțiile de Putere -**Guvern, Parlament,Justiție**-și a **celorlalte instituții** aferente .

Toate acestea funcționau **ca un mecanism perfecționat** (și perfectibil , desigur), aş îndrăzni să spun că **funcționau cu o forță inerțială** ,indiferent de schimbările de guvern, indiferent de calitatea (valoarea) clasei conducătoare și puteau funcționa **atâta vreme cât nu se schimba regimul de drept** .Acest mecanism nu se va schimba ,nici în așa-zisa perioadă a "**dictaturii regale**"a lui Carol II ,nici în timpul regimului așa zis "**fascist**" al lui **Antonescu și al războiului** .

Acest mecanism **va fi schimbat**(zdrobit , lichidat) **abia după 1948, odată cu instaurarea regimului comunist** ,când va fi lichidat, o dată cu regimul,și clasa politică care l-a creat și i-a asigurat continuitatea .]

■Întrevedere Dinu Brătianu-Gh.Tătărăscu

/La 23 febr. 1935, Dinu Brătianu, șeful PNL, a primit în audiență pe Gh,Tătărăscu.

Întrevederea a dura **1 oră și jumătate** și a avut ca subiect **Afacerea Skoda** .

Acordul a fost deplin. Tȧra este curioasă.

■"Părerii libere" sărbătoresc

...Una din simpaticele grupări liberale, "**Părerii libere**" , a sărbătorit pe actualii miniștri **Victor Antonescu** (Finanțe) și **Valer Pop** (Justiție

Printre participanți : **Victor Bădulescu**, **Neag Sescioreanu**, **Hurmuz Aznavorian**, **Sebastian Șerbescu** .

43.)martie-apr.'35.Fișe semnal,legi adoptate

-Unificarea **Codului Penal** , 7 mart.'35

Senat, 7 mart.'35 **Valer Pop** (Justiție , mulțumește pentru munca depusă.

[■ **Ședință solemnă** ptr. președ.ceh **Thomas Masaryk** , la 85 aniversare , 7 mart.'35

Leonte Moldovanu, Dr.C.Angelescu, Gr.Gafencu, I.Th.Florescu, Gr.Filipescu, Iosif Jumanca - discursuri omagiale .**Vezi fișier Politică externă**]

-Codul Justiției Militare ,11 mart.'35

Mesaje regale ptr.**Proiecte de legi** , Senat , 12 - 14 mart.'35
/ Pensionarea din oficiu a personalului bisericesc.;
/ Chemarea sub arme a contingentului 1935

-Prelungirea legii stării de asediu,14 mart.'35

Senat, 14 mart.'35

Gr.Filipescu, I.Jumanca, G-ral Văitoianu, I.Mumuianu, Gr.Gafencu, El.Gyarfas - contra ;
R.Vidrașcu (raportor) , **Valer Pop** (ministr. Justiție) - răspund.
Votul : 92-pentru ; 11 -contra .

...Prelungirea sesiunii ordinare până la 31 martie'35

...Prelungirea sesiunii ordinare ,până la 20 apr.'35

Gh.Tătărăscu , Mesaje regale

-Proiectul Legii administrative ,Senat ,19 mart. - 11 aprilie '35 .

I.Inculeț (Interne) , **d.luca** (subsecretar de stat) **V.Alimănișteanu** (raportor) ,
Discursuri : **g-ral Văitoianu, C.Dimitriu, I.Jumanca, MGOrianu, Scarlat Orășcu, CRMircea, DRloanițescu, M.Romniceanu, Pan Halippa, N.Miclescu, C.Stoicescu, N.Penescu, T.Sauciuc-Săveanu** ș.a, ș.a. Se votează la 11 aprilie'35

-Modificări-cascadă la diverse legi

Senat , 30 mart.- 13 apr. '35

/ **Înaintarea în armată ; poziția ofițerilor ; recrutările ; organizarea Consiliului Apărării Naționale ;**

/la **Legea Regiilor publice**

/la legea de **organizare judecătorească** ;

/la legea **penitenciarelor și institutelor de prevenție** ;

/ la **Statutele BNR, Victor Antonescu** (Finanțe , **M.Romniceanu** (raportor ;
iau cuvântul : **N.Iorga, Gr.Gafencu, C.Alimănișteanu, ș.a.**

/ la legea **Reglementarea jocurilor de noroc, Dr.I.Costinescu , N.Iorga, Leonte Moldovanu, L.Onea ș.a.**

/la legea **Societății de tramvaie** din București ;

/la **legea minelor** ;

/la legea pentru **înfrânarea speculei ilicite** ;

44.)Valer Pop (ministru Justiției), Raportul Skoda,mart.'35

Amintiri politice , cit

[LD : consider această mărturie deosebit de semnificativă pentru **diagnosticul** ce trebuie aplicat **moravurilor politice ale epocii** , în materie de corupție .

Pop reușește să o concentreze într-o pagină , iar **dosarul Skoda făcuse să curgă tone de cerneală , pe mii de km de hârtie ! Adevărul esențial , culisele , păpușarii, fraierii , **apărând după 64 de ani** (apariția cărții .Repet : mă impresionează, totuși, sinceritatea cinică a acestui **ardelean, jurist, ministru al Justiției** ,care a lăsat pentru posteritate însemnările din acest Jurnal. Detaliatele lui explicații , cinicele lui explicații, manipulările sale, pun sub gravă îndoială **moralitatea lui**, cu atât mai mult cu cât era **reprezentantul Justiției !****

Sau... era un alt criteriu de valori care guverna **moravurile politice : presiunea, compromisul, trocul, minciuna, falsul,șantajul , speculația juridică**

Cert este că **Valer Pop a făcut tot ce a putut ca ardelenii** , fie și adversari politici, **să nu fi puși în cauză.Ceea ce nu a putut nici el, nici întreaga clasă politică ,a fost suspiciunea ,atmosfera otrăvită , acuzele care au viciat și slăbit încrederea în guvernarea democrată prin partide.**
Subtitlurile îmi aparțin .Vezi pe larg la fișierele PNL, Etică ș.a

Valer Pop /

▪Dezbateri:Raportul Skoda

"Discuție generală la Cameră , asupra **Raportului Skoda**[raportor Leon Grigorescu]

Se remarcă **lunian cu o cuvântare tăioasă** , documentată , și **foarte , foarte dușmănoasă față de guvernul național-țărănesc** , în special **față de Madgearu**,demonstrează vinovăția acestuia, cuvântare expusă cu talent , făcând o mare impresie.

Goga, pătimăș față de Maniu, cere sancțiuni severe împotriva tuturor vinovaților.

Deputați liberali susțin darea în judecată a tuturor vinovaților.

Național-țărăniștii nu reușesc să spulbere acuzațiile și să determine un curent favorabil tezei lor de nevinovăție.

▪Consfătuire confidențială-grup Tătărescu.

Guvernul păstrează o totală rezervă,Discuția ia sfârșit ;în ședința de după amiază **urmează să se facă votarea Dinu Brătianu** anunță că va conduce personal votarea **Guvernul trebuie să-și fixeze hotărârea.**

-Tătărescu: ancheta Skoda și-a atins ținta: modificarea contractului .

La orele 12 ,**Tătărescu convoacă o consfătuire intimă** la locuința lui **Ion Nistor**,**pentru a evita orice indiscreție**.Ne întrunim Tătărescu, Inculeț, Franasovici, Ion Nistor și eu

...**Tătărescu arată că ancheta Skoda și-a atins scopul principal :**

modificarea contractului Skoda , prin reducerea de prețuri și a volumului cu 40%

...Scoaterea din cauză a oamenilor politici

Darea în judecată a frunțașilor PNT ar însemna să se întindă coarda prea mult ,tensiunea **politică s-ar accentua**, ceea ce nu ar fi nici în interesul Coroanei ,nici al țării , nici a **guvernului**.Conchide la **scoaterea din cauză a oamenilor politici**.

...Mă asociez, accentuând ,mai ales, **scoaterea lui Mihai Popovici**.

...Se hotărăște **scoaterea din cauză a frunțașilor politici din PNT**.

...Repartizarea influențării deputaților majoritari

cei prezenți vor lua **contact discret cu deputații prieteni**

Inculeț cu basarabeni, Ion Nistor cu bucovinenii, eu cu ardelenii, Tătărescu cu exponenții grupului H.Petre Gheață să conducă ședința și **cu toții să voteze contra dării în judecată .**

Dinu Brătianu să nu afle nimic , deoarece acțiunea noastră ar putea să provoace conflict și ruptură.

...Potolirea lui Carol II

Se pune întrebarea : **ce va zice Regele aflând de rezultatul votului , contrar punctului său de vedere constant, că nu admite ca numai un ostaș să fie dat în judecată , iar oamenii politici să fie scutiți de răspundere ?!**

S-ar putea produce un conflict între Rege și guvern,care îl va pune în fața unui fapt împlinit, fără a-i fi cerut avizul și consimțământul prealabil.

Se face apel la mine și mi se dă delicata misiune de a mă prezenta imediat după vot în audiență , de a expune temeiurile hotărârilor noastre , imposibilitatea materială

de a-l fi informat în prealabil , și **de a înlătura supărarea Regelui** ,cu consecințe serioase pentru situația guvernului."

▪Votul...

Mergem la Cameră cu o oră înainte de începerea ședinței,**facem apel discret la prietenii noștri , fără ca Brătianu să prindă de veste .**

Începe votarea :se pare că, pentru mai multă siguranță,**Petre Gheață s-a îngrijit ca un pumn de bile negre să fie aruncat , pe neobservate, în urna albă.**

...Se despoaie scrutinul.**Votul este nul ,neîntrunind quorumul necesar pentru trimiterea în**

judecată a lui Madgearu și Mihai Popovici.

Se dă în judecată doar g-ral Cihosky, **pentru încheierea contractului oneros și Romul Boilă**, pentru trafic de influență.

Cihosky, Popovici și Boilă, **sunt trimiși la controlul averii**.

«**Audiința la Carol...**

" Imediat după vot, **plec la Palat**. **Fac o lungă și motivată expunere Regelui**, asupra **consfătuirii** de la amiază, asupra **acțiunii** noastre pe lângă deputați, asupra **votării** și asupra rezultatului, **demonstrând că ceea ce s-a făcut, s-a făcut în interesul Coroanei și al țării, pentru normalizarea vieții politice.**

Termin, **cerând în numele guvernului scuze**, că l-am pus în fața unui fapt împlinit.

"**Regele ascultă expunerea**, la început cam nervos, apoi calm și înțelegător, la urmă se ridică de la birou, mă bate pe umăr și mi spune răsând:

< **Dragă Pop, lumea mă acuză că sunt purtat de nas de camarilă, ei bine, de astă dată voi ați fost camarila mea.**

Spune-i lui Tătăreșcu că înțeleg atitudinea și hotărârea voastră, o accept și o aprob și nu sunt deloc contrariat sau supărat. >

Îl informez pe Tătăreșcu de această înțelegătoare ratificare și de sentimentele neschimbate ale Suveranului

Valer Pop / 1935-1940

«**Epilog -Afacerea Skoda**

[**LD** : cred că acesta este adăugat mai târziu, deoarece urmărește chestiunea până la regimul Antonescu. Mă gândesc acum că și celelate episoade nu sunt note de "jurnal" ci memorii post-festum. Cine știe când le-a scris **Vezi pe larg la fișier Eitică .]**

...**Mihai Popovici-scos din cauză**

Rătescu, președ. Secțiunii a II-a a Curții de Casație și Justiție, **delegat pentru cercetarea averii lui Mihai Popovici**, se prezintă la mine. Spune că se găsește într-o **situație penibilă**. A constatat că **între veniturile declarate și averea lui Mihai Popovici există un decalaj vădit.**

Aprofundând cercetarea, probabil că decalajul ar fi mai accentuat și ar trebui să conchidă la **nejustificarea unei părți a averii lui Mihai Popovici.**

Popovici, însă i-a fost șef, ca **ministru al Justiției**, și a fost foarte **gentil cu el**, cumpărându-i diferite cărți și lucrări pentru ministru și instanțele judecătorești. **Îi cade greu să facă un raport nefavorabil**. **Dacă țin ca controlul averii să fie dus înainte**, fără menajamente, **roagă să fie desărcinat** de delegația pe care o are.

Îi răspund că **înțeleg situația lui și motivele indicate, nu consimt, însă, la desărcinarea lui ; să procedeze cum îi dictează inima și nu cum îi cere rațiunea**

Îmi obiectează că **ce va zice guvernul și partidul liberal** - ai cărui aderent credincios este - **dacă va acoperi și scoate din cauză pe Mihai Popovici ?**

Îl liniștesc și îl asigur că nu va avea nici o neplăcere, **mă însărcinez să-l acopăr și să-l apăr în fața guvernului și al partidului.**

" **Rătescu a făcut un raport favorabil și Curtea a închis dosarul, găsind averea lui Mihai Popovici justificată.**

...**Romul Boilă-judecat și condamnat**

" **Instrucția împotriva lui Romul Boilă** s-a făcut la **Tribunalul Ilfov** probe administrate în cursul anchetei Skoda, **din declarațiile** făcute de Romul Boilă, dar, mai ales, **din corespondența** purtată de acesta și dr. Groza (ginelele său), rezultă că **Romul Boilă a făcut numeroase intervenții pe lângă Iuliu Maniu**, în chestii de comenzi importante **primind sau stipulându-se și comisioane**. Era deci extrem de dificil de a-l salva. **Aveam însă formula salvatoare :** Din toate probele rezulta că **traficul de influență a fost săvârșit la Cluj și nu în București. Ori, potrivit Codului Penal din Transilvania, traficul de influență nu constituia un delict, și deci, nu era pedepsit** (cum era în Codul Penal român.)

Deci, constatând instrucția acest lucru, **putea și trebuia să-l scoată de sub inculpare și să se**

desesizeze.

...Când era să punem punctul pe i guvernul s-a reconstituit, eu am trecut de la Justiție la ministerul Industriei, iar urmașul meu, Djuvara, un exponent al lui Dinu Brătianu, a schimbat mersul lucrurilor, a făcut ca Romul Boilă să fie dat în judecată, judecat și condamnat. Numai sub guvernul g-ral Antonescu, Boilă a fost scos din cauză "

Valer Pop / Scandalul Skoda /

45.) Raportul privind " Afacerea Skoda" / votarea /19 apr.'35

[LD: și astfel se termină printr-un aranjament de culise un scandal , o anchetă și niște procese ce durau de 5 ani, și sub implicațiile sale a bulversat viața normală politică. Învățăminte ? Nici una !]
"Opinia publică" habar n-avea aranjamente Ședința se ridică vineri, la ora 11 noaptea !]

("Universul ", 18 19 apr.' 35)

-NNSăveanu (președ. Cameră) : Acest Raport conține 3 concluzii deosebite :
una privește pe d. **G-ral Cihoschi** , una privește d. **Mihai Popovici** - ambii foști miniștri iar alta , pe D-nii **Romulus Boilă** și **col.Georgescu** .

[Explică procedura de **votare cu bile albe** , pentru ficare în parte .]

I. Se pune la vot **Raportul** deputatului **Leon Grigorescu** privind **trimiterea în judecată** , și **controlarea averii** , în fața instanțelor de drept comun a d-lui **Romulus Boilă** .

Votați - 161 Voturi albe - 136 voturi negre - 25

Adunarea a adoptat trimiterea în judecată .

II. Se pune la vot Raportul privitor la **col .Georgescu** . *

Votați - 167 Voturi albe - 167

Adunarea a adoptat trimiterea în judecată.

* **Notă :av.col.Costin Georgescu**

Baroul avocaților Capitalei sesizându-se de învinuirile grave aduse **av.Const.Georgescu** și a rolului împlinit de d-sa în **afacerea Skoda** (ca procurator impus Skodei ca organ de informare) , a dispus anchetarea sa disciplinară. Comisia de disciplină a hotărât **excluderea sa, pentru totdeauna**, din Barou .

/G-ral Cihoski (ex.ministr.Apărării)

III. **Trimiterea în judecată a d-lui g-ral Henric Cihoski** , fost ministru de Război,

1) : pentru vina de a fi încheiat și semnat contractului nr. **6102 din 17 mart. 1930**, pentru procurarea de armanet ,fără paza formelor legale, fără consultarea organelor competente , precum și de a fi desconsiderat imperativele legii în legătură cu **industria națională de armament** .**Votați - 156 bile albe - 132 bile negre - 24**

Adunarea a adoptat concluziile Raportului .

2) aprobarea **urmăririi civile și controlul averii** fostului ministru g-ral Cihoski .

Votați - 145 Bile albe - 118 Bile negre - 27

Adunarea a adoptat concluziile Raportului .

/Mihai Popovici (Ex.ministru Justiție)

III **Trimiterea în judecată a d-lui Mihail Popovici** , fost ministru de Justiție ,

1) ...pentru vina de a fi cauzat , prin intervenția sa ,neângăduită de legi , **înteruperea cercetărilor întreprinse** de organele fiscului și ale parchetului militar, la **repezentanța uzinelor Skoda** , în noaptea de **10 martie 1933** întrerupere care a permis , prin ruperea sigiliilor , **dispariția probelor** prin care s-ar fi putut identifica cei vinovați de a fi traficat, în prejudiciul statului, cu prilejul contractului nr. **6102 din 17 mart . 1930**

Votați : 159 majoritate cerută - 106 Bile albe - 94 Bile negre - 65

-N.Săveanu : Votul este nul

(aplauze la PNT , zgomot, vociferări , la PNL;ședința se suspendă .la reluare :)

-NNSăveanu : Propunerea neântrunind decât 94 de voturi, eu, ca președinte al Camerei,

în deplină conștiință, proclam că **Adunarea a respins această propunere** .

(aplauze prelungite și bravo la la PNȚ)

2) **controlul averii d-lui Mihai Popovici**

Votanți 157 **Vot necesar- 99** bile albe- 107 bile negre - 80

-N.Săveanu : Adunarea a adoptat acest ultim punct .

Votarea Raportului Skoda / 19 apr.'35

46.) Al Vaida -Voevod, de la PNȚ la "Frontul Românesc", martie '35

(Al.Vaida -Voevod , Memorii, vol.III , ed.Dacia, 1997, p. 65- 71)

[LD : încă o variantă a degrișării din PNȚ , minat de curente, disensiuni, biserițe, care va duce, printre altele, la amânarea congresului anunțat .Nimic însă la adresa lui Maniu ; nimic despre încurajările primite de la Carol , via Pop-Tilea -Poate vorbește în alt loc.

Face însă niște portrete politice reușite .

Vezi pe larg la fișier PNȚ sau Frontul Românesc -Vaida !]

"Prin noiembrie 1932, în urma **șicanelor și intrigilor lui Titulescu , sprijinite de Maniu și Mihalache, contra tratatelor cu URSS** , pentru înjghebarea unui "**pact de neagresiune**"-cu aprobarea Regelui și ajutorul guvernului francez (Herriot) și a celui polonez - **mi-am dat demisia**.Rugat , în ian.1933 , de Biroul partidului și de Rege **am acceptat din nou să formez guvernul** [.....]

«Conflictul Vaida -Birou PNȚ

#Primatul elementului românesc.

"În 1935 , dorind să propun , în programul partidului , **primatul elementului românesc , s-a născut conflict între mine și Birou. Totuși, nici nu am demisionat , nici nu am fost dat afară din PNȚ**, ci s-a hotărât numai că , în ziua de **5 martie 1935** , **Delegația Permanentă a Partidului Național Țărănesc** (fiind de față numai 11 membri din 23) **a hotărât : < Dezavuează în mod categoric atitudinea luată de d / Al.Vaida- Voevod, în ultimele adunări de la Cluj, Timișoara, Sibiu ,ca fiind în contradicție cu hotărârile Comitetului Central Executiv . >**"

Îmi rezervasem dreptul de a apela la Congresul Partidului - **care nu s-a ținut și de care se temeau antagoniștii mei** -dar am preferat să-mi continui acțiunea de propagandă prin conferințe în diferite orașe ale țării (Cluj, Oradea, Arad, Timișoara ,Craiova, Galați, Brăila , Sibiu , Iași , Chișinău ,Focșani , București) .

...La ședința **Comitetului de Direcție** , **Madgearu** pregătise , cu mult bizantinism, **tactica** :

s-au constituit **trei comisii care discutau separat** .[.....]

A treia, avea să o prezideze **V.Madgearu** .Acesta din urmă - ca secretar general al partidului - fusese însărcinat să tipărească anteproiectul **Programului** .Îi scrisesem să-mi trimită la Cluj **vreo 15 exemplare** , spre a le putea distribui între fruntașii ardeleni . După ce ar fi studiat proiectul, **voiam să-l convoc ,spre a-l discuta**. **Madgearu mi-a trimis doar 3 exemplare , cu 4-5 zile înainte de ședința Comitetului de Direcție** , care avea să accepte **noul program**. [.....] .[**Madgearu a motivat cu lipsa de timp și fonduri**] **Totul a fost pretext** , pentru ca **membrii Comitetului de Direcție să nu fie informați la timp asupra anteproiectului de program**. **Astfel s-a înlesnit reușita votării prin tactica de " șmecherlic" .**

De acea tactică a uzat și Mihalache când m-a întrebat inocent **dacă am ceva de excepționat** ori nu ,referitor la **metoda dezbaterilor** .Au hotărât ca **programul să fie discutat simultan**, în toate trei comisiile . **Am priceput și acest șmecherlic**.

[**explicită în ce a constat șmecherlicul ;ironizează șefia încredințată lui Lupu (la o Comisie);apreciază strădania ieșenilor ,a lui Costăchescu și Zane , care și-au expus p.d.v.în broșura Pentru biruința Țărănismului , din care el nu a putut obține nici un exemplar etc etc. tot chestiuni prin care s-a simțit obstrucționat de mașinațiunile lui Madgearu]**

El își pregătise un text cu trei propuneri, care se referau la **proportionalitatea etnică**: în școlile secundare și superioare de Stat, în întreprinderi, și desființarea trusturilor și cartelurilor.

Al.Vaida /

«Frontul Românesc.

În broșura **Cuvântare către națiunea română**, datorată d-lor dr.A .Popa și **dr. L.Hulea**, este descris destul de detaliat **cum s-au desfășurat ulterior evenimentele** care au determinat nașterea "**Frontului Românesc.**"

-----
dr.Adam Popa - avocat, prefect de Cluj (1928-31) președ. Frontului Românesc din Turda .
Liviu Hulea - ziarist, partizan vaidist

Acțiunea lui pentru "**Frontul Românesc**" a fost impusă de împrejurări.
Îndată după **primul atac în "Adevărul"**, pus la cale de Madgearu, prin **Blumenfeld -Scrutator**, mai mulți deputați, din diferite partide, s-au solidarizat cu el, în numele **Baroului Capitalei**. **El le-a mulțumit**, dar a spus că **chestiunea este de partid, și că o va tranșa la congres.**
Același răspuns l-a dat și altor asociații și societăți: Societatea Studenților Creștini, Corpul profesoral al școlilor medii etc.
Sosit la Cluj, prietenii l-au rugat să-și dezvolte opiniile într-o conferință.
El a angajat **sala Teatrului Național**, care s-a dovedit neîncăpătoare. **«Așa s-a pornit " avalanșa" ; a cutreerat țara**, ținând conferințe, cea mai mare fiind la București, **sala " Eforie "** -unde și-a proclamat **Programul** .

/Aprobarea Regelui și a guvernului

"**Regele a fost înțelegător că acțiunea mea paraliza antisemitismul cuzist și codrenist, încât, datorită lui, guvernul Tătărescu nu mi-a făcut greutăți** (în afară de nenorocitul lamandi, de la Iași)

...Numerus nulus, numerus romanus, numerus valachicus .

...**Valer Pop** - ca ministru de Justiție - a încercat la Sătmăr să-mi exproprieze programul însă, fiind în guvern, a renunțat să continue.

A încercat apoi -nedibaci! - **Gheorghe Brătianu**, tot așa de zadarnic.

...**Istrate Micescu**, în complicitate cu **Pamfil Șeicaru** a făcut zarvă în sânul **avocaților** [---] a renunțat repede să continue propaganda cu "**numerus romanus**"

...De la "**Adevărul**", prin Tudor -Teodorescu-Braniște, au încercat să-l tenteze cu publicarea tezelor sale, dar cu dreptul la replică. **A refuzat**. Dar ziarul i-a făcut un mare serviciu, prin **publicarea atacurilor la adresa sa**

*Notă : "Numerus valachicus" opus "statul țărănesc"

(Rev. "**Parlamentul românesc**", an VI, nr. 165 , 8mart.'35 , p.16)

dr.I.Boldur,Hârjoana Vaida- Lupu

[LD :un **pamflet politic** nu lipsit de **farmec** și de oarecare **adevăr**.Cred că era foarte tânăr pe atunci, era și membru la Of.studii Legisl,și-a spus părerea și despre originalitatea Constituției românești .

[LD:Cu acest om -bătrân și neștiut de nimeni- trecut prin pușcăriile comuniste ,am discutat la "**Magazin Istoric**" prin 1968,când nu prea aveam habar de viața politică interbelică,dar începea să mi se ia ceața de pe ochi.Pe lângă George Fotino, CCGiurescu, Vasile Netea,Ionel Mureșan, Laurențiu Onea ș.a., Boldur a fost unul din "profesorii" mei despre adevăr.

Off-ul lui cel mare era **Basarabia** !]

Respins din organizația oficială a partidului, din care nominal mai făcea parte,

Vaida și-a înfășat cu grijă "țâncul adoptiv", botezându-l "**Numerus -Valachicus**"

și, împreună cu **V.Tilea**, a plecat la Cluj.

Într-o sală din apropierea birourilor Renner (unde Vaida era președ. Consil.de administrație) el a explicat auditoriului că PNT nu vrea să adopte pe micuțul " Numerus " ca să ocrotească elementul național.

Jelaniei lui Vaida , i-a răspuns dr.Nicolae Lupu, care îi contrapune altă plâsmuire salvatoare : " Statul țărănesc "

Și astfel, opinia publică se află în fața polemicii dintre cei "doftori" antagoniști. .
I.Boldur / 8 mart.'35

47.)Valer Pop,Din culisele "camarilei", mart.'35

Amintiri .... op.cit

[LD :Am văzut din memorii ,cum s-a zbatut el pentru scoaterea din culpă a lui Maniu, a lui Mihai Popovici, a lui Boilă etc etc .Ar putea fi interpretată ca "solidaritate" ardelenască .Nici vorbă! Ținta finală -pentru a servi sugestiile regale -era provocarea sciziunii în PNT, prin atragerea lui Vaida-izolarea lui Maniu -și neutralizarea lui Mihalache
Nu-mi place să scriu istorie pe baza mărturiilor -indiferent de la cine.Mă servesc de ele pentru că ele sunt de la un om din "camarilă",și pentru că se completează cu mărturiile lui Vaida]

☛Atragerea lui Vaida/Izolarea lui Maniu

-25 febr. '35-cu VVTilea , despre Vaida

Seara îl vede VVTilea. Îi expune succesul mare a lui Vaida la Cluj .
Mihalache i-a trimis o scrisoare lui Vaida , în care îi cerea moderatie la conferință și domolirea lui Tilea la Sibiel.Vaida l-a refuzat într-o scrisoare drastică.
Ei au abandonat definitiv formula Mihalache și vor să facă o înțelegere fermă cu Tătărăscu , pentru viitor. Evident, îi interesează și aprecierea Regelui în ce privește acțiunea.

-26 febr.'35 -audiență la Carol

Audiență la Rege. Îl informează asupra acțiunii vaidiste.
" Regele este bine dispus și aprobă mișcarea , cum și tendința de clarificare din partid.
Este curios ce-i va spune Mihalache în audiența din acea zi. Crede că acum ar fi momentul cel mai potrivit pentru înlăturarea facțiunii Maniu din PNT , nu este însă sigur de sinceritatea și hotărârea lui Mihalache . [-----]

-9-10 mart.'35-cu Tilea ,despre Vaida, DRloanițescu .

Îl vizitează pe Tillea care este bolnav. Îi povestește despre acțiunea Vaida : va adera Mironescu ; Costăchescu este nesigur ; DRloanițescu -așteaptă o indicație " de sus"
12 mart.'35 . DRloanițescu îi comunică că a trecut definitiv la acțiunea Vaida : va lua secretariatul general. Se face forte să bată la alegeri (Ilfov) pe mihalachiști

-13 mart.'35. Audință la Rege.

Îl informează despre acțiunea Vaida.Regele nu-și ascunde simpatia , dar nu vrea să dea aparența că se amestecă și că lucrează pentru fărâmițarea partidelor. "

48.)Valer Pop,Prelungirea stării de asediu,14 martie '35

...Cameră.

La Cameră , se discută legea prelungirii stării de asediu .
Maniu rostește un discurs de câteva ore ,e răsuflat și anodin , nu atacă direct și pe șleau chestia Lupeasca .
Provocat de Tătărăscu, declară că acțiunea sa e patriotică și că o va continua.
Mihalache, întreat direct, rămâne în echivoc, național-țărăniștii sunt derutați.

Iunian și Goga **pun în situație dificilă pe Maniu și Madgearu** [-----]

Discuția se termină pe la 1 noaptea, print-o scurtă alocuțiune a lui Pop, care "electrizează" Camera .

" **Maniu a rămas bătut și diminuat în fața opiniei publice , ieșind din mutism fără a fi putut spune ceva important și grav, apologia searbădă a democrației a rămas fără efect : opoziția a rămas divizată , majoritatea disciplinată : un succes net pentru guvern "**

...Senat

14 mart.'35 La Senat, **Iorga vorbește cu ironii la adresa lui Maniu, cu simpatie pentru guvern , și cu multe amabilități pentru mine. [LD:fusese în partidul și guvernul său, nu?!]**

Senatul votează proiectul. Tătărescu îmi cere să prezint personal decretul la Rege și să culeg impresii .După masă, audiență la Rege : prezint decretul și cele petrecute .

" **Regele e foarte mulțumit și satisfăcut de cum s-au petrecut lucrurile , citise stenogramele .Are cuvinte calde pentru Iunian și Goga .**

Cere o mai bună practică a cenzurii , care ,în multe cazuri, este stupidă. "

...Tilea vine seara la el. Îl informează că **marți se va lansa manifestul [Fr.Românesc] către țară , va apare și un ziar în Capitală, și va fi publicată mulțimea adeziunilor.**

Este sigur că îl vor debarca pe Mihalache și în scurt timp îl vor lichida ."

Valer Pop *Amintiri politice* .., p. 95

49.)Prelungirea stării de asediu ,

▀LD: completează

dacă s-a mai ivit vreun doc.

50.)Apr.'35.Fișe semnal,proces legislativ

-N.Iorga , interpelare :modificarea Constituției?!

zvonuri despre **modificarea Constituție și suprimarea Senatului,**
Gh.Tătărescu - răspunde , Senat, 10 apr.'35

-Pr.de legi :

(votate de Ad.Deput , Senat, 12 apr.'35 :
/ **Dr.C.Angelescu** (Înv. , **S.Băleanu** (raportor) ,

/Organizarea învățământului comercial ;

/ Înființarea Academiei de Medicină ;

/ Organizarea Muzeului etnografic din Cluj ;

/ Reglementarea comerțului cu devize ;

/ Transformarea com. Predeal în comună urbană ;

/ Dreptul primăriei Balci de a vinde loturi intelectualilor ;

/ Organizarea și funcționarea învățământului secundar industrial ;

51.) **Gh. Tătărașcu** , Mesajul Regal de închidere a sesiunii parlamentare , 20 apr.'35

Vacanța parlamentară

[LD: dacă după vacanța parlamentară nu mai asistai la confruntări politice dialogate , deschise, în schimb am observat că în timpul verii se desfășurau contactele cu masele populare , cu "electoratul" , cu organizațiile locale și (sau) se făceau acele "vizite" , "contacte" , cu mișcările similare din străinătate , de parcă partidele își încărcau bateriile pentru toamnă. Domnea o aparentă potolire a pasiunilor politice , guvernanții își vedeau de lucru la ministere, sau plecau și ei în vacanțe estivale, agricultorii își strângeu recoltele, venea vremea culesului din livezi și a veseliei din vie .Cu toate acestea , primăvara/vara se făceau noi organizări, se proiectau noi strategii politice , se "coceau" alianțe politice, fronturi ofensive pentru dărâmarea guvernului și preluarea puterii. În vara 1935, curentele și mișcările de "stânga" și de "dreapta" sunt într-o ofensivă organizatorică semnificativă. Și în lume , și în România , atmosfera se încălzea spre puncte de fierbere.]

52.) Frontul Românesc -legionari , apropiere , 3 mai '35

(Arhiva ISISP, Fond V , dosar 227 , f 1)

⌘ Notă-Direcția generală a Poliției.

/Al. Vaida Voevod -Traian Cotigă (CZ Codreanu)

3 mai 1935, nr. 1680

Traian Cotigă va organiza **manifestația din Capitală pentru primirea lui Vaida.** Ca președ. al "**Uniunii studențești**" , se va prezenta **la Cluj, dlui Vaida** , care vrea să-l întâlnească. Cu această ocazie , **Tr. Cotigă va obține din partea "Frontului Românesc "** ceva **fonduri pentru organizarea manifestației** studențești din București , cu ocazia sosirii lui Vaida . **Intimii lui Cotigă afirmă că ar fi și purtătorul unei scrisori** trimisă de **CZ Codreanu** lui **Vaida Voevod** , al cărui conținut nici Cotigă nu-l știe. **Între legionari se știe doar că CZ Codreanu îl asigură pe Vaida de sprijinul Gărzii de Fier.** Notă / 3 mai . '35

53.) iun. '35. PNȚ- bătălia surdă dintre șefi: Maniu -Vaida ; Mihalache -Lupu

(Rev." Parlamentul românesc " : "Început de vacanță" , VI, 176, 24 iun.'35, p. 1.)

⌘ Ebuliție în PNȚ

[LD: ebuliție = fierbere]

PNȚ continuă să fie în plină **ebuliție a cadrelor și chiar a șefilor.** E clar că **I. Mihalache nu-i singurul șef !** Între **Vaida-Tilea și Maniu** , ca și între **Mihalache-Lupu** și **ceilalți șefi regionali** , spirituali sau electorali, **se desfășoară o luptă aprigă.** Pentru cine cunoaște pe român, **toată zarva politică** din ultima vreme , nu a însemnat decât **un ultim efort de conștiință sau de ambiție** , în pragul unei vacanțe **care, vai, nu este guvernamentală** , ci **pur estivală!**

⌘ Guvernul= echipă comodă

/Treburile mai pot să meargă !

[LD:este o cronichetă oarecare .Dar îmi aruncă mingea la fileu , o folosesc ca pretext, pentru a putea explica **un aparent paradox** al societății interbelice românești .

Cum să explic **progresul constant al României în interbelic** ,cu o **instabilitate guvernamentală șocantă**, cu o **clasă politică în continuă și reciprocă contestare** ,cu o **perpetuă modificare de legislație** ?cu **mentalități atât de contorsionate și diversificate** ? Eu aș spune că o explicație poate fi oferită :**pe primul loc** aș pune **realitatea obiectivă geo-economică** a României Întregite,având ca suport **proprietatea privată** :agricultura ,industria , bogățiile subsolului ,comerțul , finanțele ,ș.a

Pe loc egal ca importanță aș pune **edificiul legislativ modern perfecționat** (și perfectibil) . Și, din punct de vedere constituțional,un **normal echilibru al puterilor în stat**, cu toate instituțiile de Putere -**Guvern, Parlament,Justiție**-și a **celorlalte instituții** aferente .

Toate acestea funcționau **ca un mecanism perfecționat** (și perfectibil , desigur) , aș îndrăzni să spun că **funcționau cu o forță inerțială** ,indiferent de schimbările de guvern, indiferent de calitatea (valoarea) clasei conducătoare și puteau funcționa **atâta vreme cât nu se schimbă regimul de drept** .Acest mecanism nu se va schimba ,nici în așa-zisa perioadă a "**dictaturii regale**"a lui Carol II , nici în timpul regimului așa zis "**fascist**" al lui Antonescu

Acest mecanism **va fi schimbat**(zdrobit , lichidat) **abia după 1948, odată cu instaurarea regimului comunist** , când va fi lichidată și clasa politică care i-a asigurat continuitatea .]

"Nu se schimbă la noi prea ușor o echipă atât de comodă Oricât de ușurată ar fi conducerea noastră cea reală , **oricât de neserioși ar fi oamenii noștri** , frunțașii noștri **politici,treburile care merg , așa cum merg, mai pot să meargă încă.**

Românul nostru este dispus să suporte la infinit orice " nouate" ,fie ea veche , de când societatea omenească.De ce și-ar mai surmena meningele **naivii care își închipuiesc** că lucrurile vor lua **forma ideilor platoniene sau popesciene** ,când ele nu fac alta decât ceea ce însăși natura le învață ?!

* * *

Singuri șefii politici se cred obligați să officieze într-un ritual care e **însăși rațiunea lor de a fi** .

Dovada a făcut-o **dr Lupu** , din moment ce **a renunțat la o șefie obositoare** .

D-sa este sportiv și , în această ipostază , înțelege să facă și politică.

Chiar și dl **Iuliu Maniu** , face, în felul d-sale, **un sport de mare artă**, numai pentru cei puțin, și începe **să se declare public un izolat** , deși Blajul și experiența l-au învățat că , pe două planuri spațial suprapuse , pot circula cu egală viteză și chiar în sens invers, aceleași idei , în dimensiunea a patra, și ele pot da rezultatul unic.

* * *

Cel mai bătaios , mai programatic și mai convins , e fără îndoială, șeful marelui partid național-țăranesc , **d.Ion Mihalache** .

D-sa e atât de convins că va obține rezultatul dorit , în linie dreaptă , [**puterea !**]

fie chiar și **cu 200.000 de participanți la viitoarea întrunire de la București** , și ești nevoit să recunoști că **omul acesta politic** , realizat în chip **revoluționar -electoral**, **aduce o ținută mândră și constantă** , între lanurile de trestie mlădioasă din bătaia atâtor vânturi mai mult sau mai puțin discrete.

Nu i se poate contesta d-lui Ion Mihalache crezul firesc și **consecvența mai puțin firească** ,după cum nici **posesiunea pasionată a unui adevărat cult** pentru **aceia [țărani] din masa cărora s-a săltat** la suprafață , și pentru care **a înțeles să lupte , să triumfe și e gata să moară** .

Un exemplu ca a d-lui Ion Mihalache e deadreptul reconfortant .

(O , ce departe ești d-le Vaida, cu Tilea, cu Mirto , sau cu Axenfeld, de masivitatea această simplă și copleșitoare prin măreața ei duioșie !)

Nu degeaba s-a putut impune omul acesta masei și d-lui Maniu și partidului , ba până și " marelui" **Titulescu** , într-un unghi anumit .

* * *

Și totuși, vacanța care bate la ușă , face inutilă ridicarea năvalnică a forțelor național-țăraniste .

Cât prisos de forțe trebuie să existe în adevăr, dacă **un șef iscusit ca d.Mihalache își poate permite luxul să le irosească de-a surda** , în miez de vară. [**congresul PNT**]

Dar efectul va fi , totuși , real.
Intimidarea atâtor cutezanțe riscate, va opera .
Oștile vor fi comparate și, ca după orice manevră reușită,
pactul va ieși nesilit , ca la soroc natural.

* * *

Vacanța aceasta ne-ar putea , însă, și **celor mulți și neînregimentați ,**
o nădejde , dacă nu o satisfacție : să vedem cel puțin pe șefi și pe " ideologii politici"
mai puțin apti pentru o atitudine , **mai hotărâți pentru o idee , mai capabili de o jertfă.**
Prea ne-ar umple de scârbă să-i revedem la toamna care va coace fructele dar și bubele ,
lihniți și gata la orice , pentru un dispreț ieftin , urmat de un picior de onagru sau colun ! "
Atmosfera de vacanță... / 24 iun.'35

54.)CZCodreanu-Vaida -Argetoianu:"problema" Elena Lupescu , 7 iul.'35

(Arhiva ISISP, Fond V , dosar 226 , f.4)

↳Notă-Direcția generală a Poliției

7 iul.'35 Întrevederi **Vaida - CZCodreanu ; Vaida -Argetoianu** , despre care se spune că ar fi
discutat și despre **d-na Elena Lupescu .**

-**CZCodreanu ar fi afirmat** că **Elena Lupescu trebuie trimisă peste graniță** , pentru prestigiul
și siguranța regelui ;El crede că **trebuie readusă MSRegina Elena** , ca **să se reconcilieze cu**
Regele.

-**Vaida ar fi respins acest p.d.v.,** considerând că **partidele politice nu au dreptul de a impieta**
viața personală a Suveranului.

-**Vaida a comunicat lui C.Argetoianu** , părerea lui CZCodreanu .

Ambii au căzut de acord că **nimeni nu trebuie să se amestece** în viața particulară a MSR
Când MSR Carol s-a întors în 1930, s-a încercat reconcilierea cu MSR Elena.

Dar nu s-a putut, și , la scurt timp, s-a pronunțat divorțul.

Partidele politice , mai ales **Garda de Fier, au supralicitat rolul jucat de d-na Lupescu.**

Garda de Fier a luat această poziție, fiind finanțată de afară . Ea și-a luat drept țintă pe
"evreica" **Lupescu , pentru a agita opinia contra Dinastiei.**

D-na **Lupescu trăește modest, nu se amestecă în viața publică."**

Povești " - că se amestecă ! Merge des în străinătate ,la vila ei din Fountainbleau sau pe
Riviera franceză .Are o soră la Viena.

Notă / 7 iul.'35

55.)Fuziunea LANC -PNA=PNC Iași, 15 iul.1935

↳Gh.A.Cuza:anunțarea fuziunii :Partidului Național Creștin ,29 nov.'35

(DAD, MO 5, șed. de vineri, 29 nov.'35, p. 45- 47)

[LD:O tratez la sesiunea următoare când se face oficializarea în Parlament] .

[LD : Gh.Cuza era profesor de drept roman la Universitatea din Iași]

Fără îndoială această fuziune este importantă și semnificativă.

Pe lângă **creșterea puterii organizatorice** la nivel național,

pe lângă **speratele posibilități de raliere și a altor grupări sau naționaliști izolați,**
în mod imediat , **crește gruparea lor în parlament .**

Cum **PNC anunță și un "front parlamentar"** cu **Frontul Românesc -noua formațiune**
debutează optimist. Dincolo de doctrină, de ideologie, de problemele de fond ale programului,
PNC se prezintă " ca la carte " : are un **program articulat , coerent** , care poate fi considerat
program de guvernare .

↳Formarea PNC - 15iul.'35, Iași /

/Ideologie : ideea națională , românism

Programul PNC

/Ordinea spirituală :doctrina creștină ;Biserica - integrată în stat ;

/Ordinea monarhică : monarhie constituțională

/Ordinea constituțională ,modificarea Constit. naționalism - creștinism - autoritarism
Reformarea Parlamentului / Reformarea principiilor legislative /

/Ordinea politică :România a Românilor

/Regimul minorităților :trei categorii, trei tratamente

/Ordinea socială :Țărani, muncitori, intelectuali.

/Ordinea culturală : ideea națională (Ministerul propagandei)

/Ordinea economică : agricultura, industria (Românizarea orașelor)

/Ordinea externă :sistem de alianțe

Transcriere fidelă a documentului .Doc.integral - [fișier LANC IV](#) sau [PNA-IV](#)

56.)**Manifest PCR** , / la aniversarea Restaurației lui Carol II / iunie '35

Grăește către voi Partidul Comunist din România .

(Arhiva ISISP, cota A XIX- 17, inv. nr 806

[LD :Vezi pe larg și context la [fișier PCR](#)

Sublinierile, supratitlurile, scrisul cu roșu, îmi aparțin]

/Partidele politice ...

" **Capitaliștii și moșierii** din România, s-au strâns repede în jurul tânărului șef al monarhiei.

Toate partidele burgheze au înțeles prețul monarhului , ca **instrument și cap al fascizării țării**,
ca mască a propriilor lor **uneltiri reacționare** și ca **campion consecvent al cruciadei antisovietice** .[-----]

/Guvernele...

" **Regele** și-a inaugurat activitatea prin lovituri (Iorga -Argetoianu **contra resturilor democrației parlamentare**, prin încheierea elementelor reacționare în **partidele burgheze** (George Brătianu, Grupa H, Vaida **.El susține Garda de Fier, el a patronat asasinarea lui Duca,** el ține la foc "**cazanul satanei**" , adică amenințarea incontinuuă a **gheenei fasciste** **contra poporului muncitor** .[-----]

/Fascizarea României ...

" Sub "înaltul" lui patronaj , s-au desfășurat **dezgustătoarele ațătări războinice** **contra Uniunii Sovietice** , pentru care masele au plătit miliardele Skodei.

El completează azi zilnic cu căpeteniile cele mai reacționare și imperialiste ale burgheziei române, pentru **schimbarea fascistă a constituției**, introducerea **pedepsei cu moartea** pentru popor, **încăunarea fățișă a dictaturii militarofasciste sângeroase** [-----]
pentru **aruncarea României în orbita aventurilor de război hitleriste** **contra Uniunii Sovietice** ! [-----]

Manifest PCR / iun.'35

57.)25 iul-20 aug.'35Moscova .Congresul VII al Kominternului

[LD : am propriile opinii cu privire la acest congres, cu privire la Frontul Popular și la pervertirea limbajului politic izvorât din ele. La cuplarea materialelor despre acest **episod -etapă** , sper să se înțeleagă perfect ce au fost .Aici notez - cu nedisimulată curiozitate - opiniile lui Stelian Tănase. Este copleșit de suita de cărți occidentale apărute la noi după 1989 , întoarce spatele istoriografiei trecute , și încearcă să plaseze evoluțiile PCdR în acest filon. Exercițiul acestei racordări, până la un punct , este benefic.

Dar este **plasarea istoriei PCdR, nu în istoria României , ci în geopolitica statelor mari** .Preluarea unor clișee - valabile pentru Occident - și aplicarea lor la situația

specifică a României, **dă naștere , însă, la eliminarea nuanțelor** , la înlocuirea unor confuzii pro-sovietice, cu altele pro-occidentale .De aici iau însă informațiile .] Vezi la [fișier II Sinteze și Documente](#)

#Congresul VII al Kominternului (25Iulie-20 august 1935)

Trecuseră 7 ani de la congresul VI (1928), și ultimul până la dizolvarea Kominternului (1943) .Participă 510 delegați , din 65 de țări . Din partea PCdR , participă : **Boris Ștefanov , Nicolae Goldberger , Marcel Pauker , Șeila Averbuch** .
Congresul consfințește **noua politică lansată în decembrie 1933** la **Plenara Comit.Executiv a Kominternului** (la care participase Pătrășcanu) .

Stalin face o întoarcere de 180 grade ,cerând partidelor comuniste să constituie cu forțele de "stânga " **coalitii antifasciste "** , așa numitele **"fronturi populare "**

< Hitler ia locul puterilor beneficiare ale Tratatului de la Versailles ca adversar principal al URSS și al păcii . El este avantgarda contrarevoluției [...]

Comunismul și fascismul sunt astfel față-n față în raportul revoluție / contrarevoluție [...] În jurul frontului unic al clasei muncitoare ,coloana vertebrală a coalitiei ,să fie reunit Frontul Popular Antifascist [...]

Obiectivul final rămâne dictatura proletariatului , răsturnarea burgeziei în lume Frontul popular a luat locul tacticii " clasă contra clasă " [...]

Noua perioadă ,începută în 1934, **îi oferea un slogan popular și un spațiu politic prin care să implanteze în toată Europa un vast aparat de subversiune revoluționară** . > (Cf. Francois Furet , *Trecutul unei iluzii .Eseu despre ideea comunistă în secolul XX*, Editura Humanitas, 1996, p.240 -244)

Discursul lui **Gheorghii Dimitrov** , consacră această nouă politică . (p. 238-240)

#Stalin : Kominternul = anexă de spionaj și propagandă a URSS

Stalin nu avea încredere în Komintern pe care-l privea ca **pe o rețea de spioni străini** , care **serveau nu Moscova, ci Occidentul** . Cum era xenofob și suspecta că spionii sunt peste tot , **nu vedea cu ochi buni prezența a mii de străini la Moscova** . După moartea lui Lenin, înlăturarea lui Troțki , apoi a lui Zinoviev Kamenev și Buharin , organizația intrase în letargie (1928-1935) .

Stalin se dedică construirii socialismului "într-o singură țară " , și e **prea puțin interesat de "revoluția mondială "** .**Organizația este un dinozaur al revoluției bolșevice și a războiului civil** .

Are grijă să o **subordoneze Agitprop, - secția de propagandă a PCUS - și mai ales GRU -poliția politică** .

Vechii militanți - promoția "Lenin" lansată chiar de Stalin, în 1924 - sunt înlocuiți cu oameni noi , și **Kominternul devine o anexă a URSS** , în materie de propagandă și spionaj . **< Stalin promovează o politică de penetrare a Kominternului de către NKVD și GRU , dar nu și invers. Până în 1935, înalta conducere a Internaționalei era în întregime în mâinile celorlalte servicii .Kominternul încetase să aibă o existență de sine stătătoare., iar diferențierea și-a pierdut orice importanță . >**

(Cf. Stephen Koch, *Sfârșitul inocenței*, Editura Albatros, 1997, p.122-123)

"Kominternul ar fi murit de moarte naturală , ca inutil, dacă, în 1933, Hitler n-ar fi preluat puterea în Germania .[...] Kominternul își găsește **o nouă utilizare** după ziua fatală de 30 ianuarie 1933.O dată scos de la naftalină de Iosif Stalin și Karl Radek , șeful Agitprop,**Kominternul iese din politica sectară , de izolare, pentru a propăvădui alianța tuturor celor care se opun nazismului :asociații, partide, presă, sindicate , oameni de cultură** .

Aspectul esențial al acestei mobilizări era că trebuia să rămână **sub controlul strict al Mocovei**, prin agenții săi infiltrați și prin fondurile puse la dispoziție . [...]

La suprafață se practica un discurs generos, pacifist ,al "democrației amenințate de fascism" .Dedesubt se aflau **rețele clandestine de spioni și agenți de influență , alimentate din fonduri secrete.** " (p. 238-239)

#PCR -politici paralele(intern/ extern) discordante

[LD : când trece la plasarea PCdR în contextul intern al României, Stelian se poticnește . El nu pomenește de schimbarea de guvern, de alegeri , care au aspectul unei scene politice deosebit de tensionate și "atipice" .Cu argumente din lucrările occidentale , este impropriu să se clarifice conjunctura internă în care PCdR - oficiu de spionaj sovietică - își începe politica de "front popular" .Voi lămurii eu problema **Vezi fișier PCR**]

În decembrie'34 , **Alexander Danieluc Stepanski-Gorn** este destituit , și în locul lui este pus secretar general **Boris Ștefanov** . El este bulgar , este nepotul lui **Cristian Racovski și apropiat lui Dimitrov** .La data numirii - culmea ! - era exclus din PCR .
La congresul VII al Kominternului (1935) , el va fi ales în Comitetul Executiv și va reprezenta PCdR la Komintern .

Perioada coincide cu **schimbarea relației diplomatice URSS - România .**
În vara '33 , este încheiat **tratatul Litvinov -Titulescu** ; Mihail Ostrovski , primul ministru plenipotențiar sovietic la București (2 decembrie 1934) , este primit cu toate regulile protocolare .Diplomația sovietică dorea să dea o față onorabilă politicii URSS față de România, precum făcea și în Franța sau Anglia . Moscova face câteva gesturi de curtuozie : trimite câteva lăzi din tezaurul românesc confiscat la Moscova și înapoiază rămășițele pământului ale lui Dimitrie Cantemir .
Pe plan intern, după asasinarea lui IGDuca (30 dec.'33) , în mai multe orașe a fost declarată starea de asediu și **sunt dizolvate**- mai bine zis se reafirmă interdicția lor - o serie de organizații paravan comuniste - PCdR , UTC, **Ajutorul Roșu, Biroul juridic al PCR , sindicatele revoluționare , Cercul de studii marxiste, Liga Muncii [organizația electorală] , Amicii URSS , Comitetul Național Antifascist , Frontul Unic Muncitoresc , DRO** ș.a. Sunt închise sediile materialele de propagandă sunt confiscate , mulți agitatori sunt arestați . Siguranța supraveghează, Parchetul intervine, se fac arestări urmate de procese . Jocul dublu clandestinitate -subversiune-politică oficială continuă , chiar dacă în alți parametri .

Procesul Anei Pauker - comunista "antifascistă" (27 februarie '35 ; 5 iunie '35)

[LD: e lângă aspecte deja semnalate la alte procese, atrag atenția asupra desfășurării proceselor, cu **respectarea procedurilor, cu respectarea drepturilor la apărare** , cu posibilitățile extraordinare materiale, și , mai ales cu **discutarea în deplină libertate în presă** . Consider că aceste lucruri trebuie cunoscute în profunzimea explicațiilor . Ar trebui restudiate aceste procese , fie și pentru a le compara cu mascaradele organizate de comuniști după '44. Și ar mai trebui făcută o comparație : **de ce s-a manifestat acea solidaritate internațională** în cazul acestor procese , și **s-a păstrat tăcerea privind procesele instrumentate de comuniști** , în timpul mării terori în URSS, și în țările răsăritene ocupate , după terminarea războiului ?]

...Arestarea rețelei clandestine (12 dec.'35)

Pentru a realiza "cotitura" hotărâtă la plinara Kominternului din decembrie '33 , **Ana Pauker se întoarsese în România (apr.'34) , cu un "desant" kominternist de cca 50 "revoluționari de profesie" ,** cu fonduri importante ,pentru a închiria case conspirative, a tipări manifeste,a finanța diverse asociații criptocomuniste , a corupe cadre din justiție și poliție [.....] (Cf.Arhiva MAN, Fd.SSI, vol 1, p. 33)

Cu câteva luni înainte, fuseseră arestați lideri ai organizației de tineret , printre ei : Alexandru Drăghici, Liuba Chișinevschi, Bernat Andor ș.a.

(Cf.Arhiva MAN, Fd.SSI, dosar 42, vol.2 ,p.88)

Anchetații sunt arestați vreme de 7 luni .Cercetările relevă **o vastă rețea subterană , formată din membri ai partidului interzis din 1924 , care refuză să recunoască apartenența la PCdR . Ana Pauker , Iordan Coleff ș.a , susțin că sunt "antifasciști" , ceea ce nu era o culpă .**

*Notă :Delegația română la Congres

#Compunerea delegației pentru congresul de la Moscova

Cf. scrisorii lui Eug. Iacobovici (Secretariat PCR , în țară) către Biroul Politic (Praga) al PCR
19 oct.'34 (Arh. CC al PCR , fond nr.1, dosar nr. 136, Internaționala Comunistă ,f. 262-270)

[LD: Vezi pe larg la fișier BPCR 1933-1937]

[.....]

"4. Compunerea organului de conducere și delegației pentru Congres

[Congresul VII al Cominternului , care trebuia să fie în 1934 .]

În mijlocul lui iul.'33, BP a discutat hotărârea definitivă a PK [Comisia politică a Internaț.III]
privitor la *Rezoluția CC al PCR* din apr.'34. Atunci tov. Gorun a propus ca delegația la congres
să fie compusă din 4 membri ai BP , și numai el [Ștefânschi-Gorn]să rămână , aici [Praga] .
Gorun spusese că este nemulțumit pentru că dacă KI [Internaționala Comunistă]il apreciază
mai mult pe B. [Boris Ștefanov] , de ce nu-l înlocuiește cu el ?

Iacobovici de aceea fusese de părere că **Gorun nu trebuie să lipsească din delegație** ,și că
rămâne el la Praga , deoarece **tov. Maria [Filipovici] și Victor [Goldberger]** trebuiau să fie
neapărat în delegație.[-----]

Pe baza recomandății ulterioare ,componenta delegației a fost discutată la 28 august ,
când , printre altele, **tov. G. [?] a propus pe tov. Sofia [Ana Pauker]** ,ca o activistă veche,
care se bucură de încrederea tov. conducători ai K.I [Internaționala Comunistă] ,
tov. Manuilski etc. [-----]

58.)Răspunsul PSD la propunerea PCR de Front Unic ,2 oct.'34

("Lumea Nouă " , nr.41 , 7 oct.'34 , p. 1)

[LD : Cine pe cine a păcălit ! ? Cine pe cine a învins ? ! Pe termen scurt . Pe termen mediu. Pe
termen lung. Cum dracu' să tratez această problemă în cazul partidelor socialiste și comuniste ?
Să le dau , pe rând , cuvântul , nu este suficient . Voi vedea...]

«Comunicatul PSD

Comisia Executivă a partidului social-democrat s-a întrunit marți , 2 octombrie ,și a discutat
propunerile pentru realizarea unui front unic și a dat următorul Comunicat :

" Comisia Executivă a Partidului Social-democrat , luând în discuțiune propunerile de " front
unic" venite de la *Liga Muncii , Ajutorul Roșu* și *Comitetul Național Antifascist* ;

" Constată că , pentru prima dată , aceste organizații renunță la limbajul lor provocator și
calomnios și-și fac propunerile într-un limbaj corect ,care merită un răspuns ;

" Constată că , pentru prima oară , aceste organizații renunță la propunerile lor
provocatoare și irealizabile , punându-se pe terenul democrației , a libertăților cetățenești
și a nevoilor imediate ale clasei muncitoare .

"Constată cu bucurie evoluția acestor organizații care , dacă se va menține ,va permite pentru
viitor o apropiere a organizațiilor muncitorești învrăjbite astăzi ,ceea ce va întări mult forța de
apărare și de luptă a clasei muncitoare din România .

" Comisia Executivă a Partidului Social- democrat consideră însă că **tratativele cu aceste
organizații sânt lipsite de seriozitate și nu pot duce la vreun rezultat atâta vreme** cât , de la
aceste tratative , **lipsește partidul politic care le inspiră [PCR]** și care , pe deasupra trativelor
și înțelegerilor , **își păstrează mâna liberă .**"

" Partidul Social-democrat **nu poate duce tratative și iscăli înțelegeri cu organizații anexe ,
cu reprezentanți anonimi care prezintă propuneri neiscălite** , ci înțelege să ducă tratativele
numai direct de la partid la partid ,cu conducerea responsabilă a partidului comunist ,dacă
acest partid a făcut aceeași evoluție pe care au făcut-o unele partide comuniste din
străinătate ,**adică dacă partidul comunist din România înțelege să se pună pe terenul
legalității și al democrației .**

" Partidul social democrat din România , dornic de a da cât mai grabnic , clasei muncitoare un
instrument puternic de apărare , în împrejurările grele de astăzi ,**așteaptă răspunsul direct și
cinstit al partidului comunist** , pentru încheierea unui pact de neagresiune și de înțelegere
între partidele muncitorești , cel puțin asa cum statul comunist rus , ajuns la înțelegerea
realităților , a încheiat un pact de neagresiune și de înțelegere chiar cu statele burgheze

-capitaliste .

"Comisia Externă a PSD consideră că **numai astfel** se va putea ajunge la **o apreciere leală** între fracțiuni și, în cele din urmă, **la unitatea deplină** pe care o dorește partidul social- democrat
"Răspunsul PSD / 2 oct.'34

59.)Răspunsul PCR , la răspunsul PSD ,7 oct. '34

(Arhiva ISISP, Cota A XVIII, -20, inv. 703)

[LD :se explică că PCR a avut 3 inițiative de acest fel : apr.'33, nov.'33, iul.'34 ;
că , de fiecare dată , PSD a respins aceste propuneri]

cu lehamite , dau și această categorie de documente care au fost popularizate cupeste măsură
de istoriografia comunistă.Asemenea lui , sunt altele,cu sutele.Dar nu doresc să eludez .

Dincolo de minciunile proferate, de erorile făcute , de orbirea de clasă, de fanatismul care i-a
împins până la trădarea de țară ;sau poate pornind de la ele....

Dincolo de suspiciunile reciproce, de calomniile reciproce, pe care și le aruncau cele două
partide, atunci, în 1934.

Știind destinul tragic care-i aștepta pe unii (de la Cominternul pe care îl slujeau cu
fanatism :Elena Filipovici , Ștefanchi -Gorn , Lucrețiu Pătrășcanu- ș.a. - primii în URSS,
ultimul în România)totul pare de domeniul absurdului și al ororii.]

Vezi pe larg fișier **fișier B:PCR'33--'36** LD : Sublinierile, colorările, semnele , îmi aparțin .

#Un pretext motivând respingerea

" Proleari din toate țările, uniți-vă !"

Către Comisia Executivă a PSD

1. C.C al PC din România a luat cunoștință de **angajamentul dvs** față de Conferința
organizațiilor dvs din vechiul regat cât și de **hotărârea dvs,din 2 octombrie** ,
publicată în presă, și prin care **respingeți propunerea pentru încheierea frontului unic**,
adresată dvs . **de către o serie de organizații antifasciste din România,sub pretextul că dvs**
sunteți gata să duceți tratative < numai direct de la partid la partid cu conducerea
răspunzătoare a Partidului Comunist >

#Liga Muncii, CNA , Ajutorul Roșu - nu sunt anexe ale PCR ...

Neintrând în cercetarea mobilului care va condus să declarați acele organizații
drept **pretinse "anexe" ale Partidului nostru**, ceea ce în mod efectiv **poate face**
numai un bun serviciu fasciștilor și Siguranței -
CC al PC din România **ia cu mulțumire la cunoștință declarația dvs.că**
sunteți gata să intrați în tratative cu Partidul Comunist din România . "

#Internaționala Comunistă (și secțiunile ei) au o singură cale politică

2.În ce privește condiția preventivă pusă de dvs, intrării în asemenea tratative și anume
[...se citează condițiile ..] noi **putem să vă aducem la cunoștință** numai ceea ce dvs
vă este foarte cunoscut .În **Internaționala Comunistă** , spre deosebire de Internaționala a II-a,
există numai o singură linie politică în toate chestiunile fundamentale ale mișcării
proletare , linie care obligă și care este sever realizată de toate secțiile ei ,
franceză, spaniolă sau italiană , ca și de cea românească.[.....]

#O capcană întinsă PCR-ului

La a doua condiție preventivă a procedării la tratative , dvs spuneți :< **dacă PCR înțelege să se**
pună pe terenul legalității și al democrației . >

Pentru noi, și credem că și pentru muncitori, membri ai PSD, **nu este destul de clar ce conține**
în sine această condiție .Dacă ea trebuie înțeleasă **în sensul că PCR** trebuie să aibă
posibilitatea - cum o are PSD - **de a duce în mod legal, deschis , activitatea sa** [-----]
PCR primește această condiție.

Dacă însă condiția pusă de dvs se cuvine a fi înțeleasă în sensul că dvs căutați

să dobândiți închinarea PCR în fața fărădelegilor burgheze , în fața regimului legilor excepționale, al stării de asediu, în fața regimului de teroare turbată , [-----] căutați să obțineți de la PCR ceea ce caută fără rezultate clasele stăpânitoare din România , care aruncă contra PCR ,întregul aparat de teroare și opresiune al Statului .

▪PCR este silit să lucreze clandestin și conspirativ

[LD: o recunoaștere explicită că acest partid - prin ideologie, program și acțiune - era ilegal, adică se punea el însăși ,în afara Constituției și legislației României]

3. Dvs, respingând de repetate ori propunerile noastre de front unic,v-ați referit la faptul că aceste propuneri "nu sunt iscălite" , că sânt "anonime" , că v-au fost aduse de " oameni necunoscuți" , că scrisoarea " poate să fie de la Siguranță .

Din cauze de înțeles pentru fiecare cetățean care trăește în România,compoziția organelor centrale ale Partidului nostru , nevoit să existe clandestin, trebuie să fie conspirativă. [se argumentează pe toate fețele de ce PCR nu poate să renunțe la această conspirativitate]

#Delegațiile celor două partide să plece în URSS !

[LD: două lucruri foarte importante :pe de o parte ,afirmarea autorității Kominternului "singura instanță competentă" în a aviza acțiunile PCR ;și ,ca o culme a cinismului (ipocriziei) de care se servea , invitația ca delegații celor două partide să meargă în URSS , pentru a-și reglementa relațiile .]

"Dacă însă dvs dați acestei chestiuni formale o asemenea importanță și ea îngreunează avansarea cauzei frontului unic în România , noi vă propunem următoarea ieșire : conducerea Partidului nostru și conducerea Partidului dvs își trimit delegațiile lor împuternicite în URSS ,unde dvs veți putea să primiți confirmarea suficient de autoritară a mandatelor delegației noastre din partea Internaționalei Comuniste , singura instanță competentă în această chestiune."

Iar tratativele însăși vor avea loc în țara unde au fost nimicite clasele exploatatoare și asupritoare, și unde puterea aparține , în întregime , muncitorilor și țăranilor."[.....]

Noi sperăm că această propunere a noastră va primi susținerea dvs.

De asemenea noi sperăm că reluarea legăturilor diplomatice între România și URSS va fi folosită de clasa muncitoare și de organizațiile muncitorești din România."[---]

CCal PCR ,M.Cioban [El.Filipovici]

Răspunsul CC PCR / 7 oct.'34

60.)1 nov.'35.Frontul Popular Antifascist (PCR către PSD)

CC al PCR către CC Ex al PSD /

(Arhiva ISISP, cota A XIX- 23

[-----]

CC al PCR / 1 nov.'35

▪ Politica externă a României

/Fascizarea României

[LD : nu cred că are rost să comentez citatul . Cel mai bine este să fie dat , pentru că acum se poate da în întregime,netrunchiat și scos din context, cum s-a practicat în istoriografia comunistă Cel mult, ar trebui să explic "tehnica" istoriografiei comuniste privind folosirea acestor citate , pentru a sublinia poziția "patriotică" sau "antifascistă" a comuniștilor .]

"Vărfurile reacționare ale finanței și boierimii române,în frunte cu partidele Goga-Cuza , Vaida, încurajate de guvernul Tătăărăscu și de camarilă,duc o politică fâțișă de trădare de patrie , urmăresc (pentru realizarea dictaturii interne supunerea României sub dictatura hitleristă-hortistă.

" Ele vor **prelungirea alianței militare anti-sovietice cu Polonia ,apropierea economică , politică și militară de Germania.Ele sunt gata să vândă independența țării**, ființa națională a poporului nostru ,sunt gata **să ducă țara la o aventură războinică** contra -revoluționară **împotriva Uniunii Sovietice** , pentru a-și realiza **planurile lor interne :** **introducerea fascismului în România , îngenuncherea bestială** prin foc și sânge a poporului român, dornic de libertate și viață mai bună , **răstignirea de vii a națiunilor asuprite din România** .Astfel cred fasciștii români că vor putea organiza **jeftuirea și înfometarea poporului pus cu capul sub secure** pentru a garanta miliardele financiarilor și ciocoilor. "

CC al PCR / 1 nov.'35

#Guvernul Tătărescu

" **Guvernul Tătărescu , prin măsuri reacționare, prin prigoană cruntă, prin călcarea nerușinată a propriei constituții , prin desființarea pe rând a ultimelor drepturi democratice** ale poporului,prin **ofensiva economică și fiscală** în stil mare contra poporului , **pregătește înscăunarea fascismului** ,pegătește și chiar **sprijină venirea la guvern a trădătorilor de neam Goga-Cuza,înarmează nebunește , prin înfometarea poporului ,pentru aventura anti-sovietică ,pentru îngenuncherea țării sub imperialismul fascist hortisto-hitlerist ,pentru zdrobirea rezistenței a propriului popor.** .Aceasta este realitatea. "

[-----]

CC al PCR / 1 nov.'35

▣Mobilizare pentru Front antifascist

" **Mai este oare timp de pierdut , tovarăși ?**Mai aleg mult **gloanțele fasciste între tovarășa Ana Pauker** , admirabila și vechea luptătoare pentru libertatea și pâinea poporului ,și **între conducătorul țărănist Ilie Lazăr** , adversar al vaidismului ? **Se vor opri ele în fața conducerii voastre ?** Vor cruța pe membrii organizațiilor democratice ori muncitorești , de orice fel ? Contenesc oare **torturile sălbatice în temnițe ale tuturor antifasciștilor de diferite culori politice , pe care reacțiunea pune gheara ?** Nu! Nu mai este timp de pierdut ! **Este timpul să ne înțelegem !** Este, mai ales, timpul să acționăm împreună !

▣Demonstrația PNT(14 nov.)

" În 14 noiembrie , **demonstrația țărănistă este amenințată de bande fasciste** . **Oricât de îndoielnic ar fi antifascismul unora dintre conducătorii țărăniști** ,fapt e că **masele chemate de PNT vin să lupte contra dictaturii fasciste** ,și în primul rând **contra guvernului Tătărescu** , **pregătit al fascismului ,poftitor de aventuri imperialiste** , lucru pe care-l vede lagărul fascist ,care mobilizează cu ajutorul guvernului forțele sale ,**pentru zădărnicia și provocarea mârșavă a demonstrației.** **"Să participe capitala proletară la demonstrație !** **Să primească frățeste pe frații țărani !** **Să-și formeze împreună cu ei gărzile de autoapărare contra bandelor fasciste** ,

Manifest PCR / 1 nov.'35

61.)Manifest PCR privind proiectata demonstrație PNT din 14 nov.'35

(Arhiva ISISP, cota A XIX-15, inv. 805

#Trădarea PNT

" **Conducerea PNT s-a înțeles cu guvernul și a capitulat** , în fața interzicerii demonstrației din 14 noiembrie, ba chiar **a renunțat la demonstrație ,deși guvernul o permitea pentru altă zi.** Prin aceasta, **conducerea național-țărănistă amână campania de răsturnare a guvernului** și, în schimbul unei înțelegeri cu el, necunoscută maselor,**permite acestui guvern să-și desăvârșească aplicarea programului de guvernare.**

[----- **Programul guvernului fascist** * -----]

" Și pe acest guvern, dușman al poporului, **conducătorii țărăniști vor să-l tolerăm încă**
Prin aceasta, **șefii național-țărăniști se fac direct răspunzători** de toate **actele de barbarie și de jefuire** ale acestui guvern în viitor."

▫PCR +PSD doreau să sprijine demonstrația

Masele muncitorești- țărănești și largi cetățenești **s-au declarat gata să participe la demonstrația din 14 noiembrie** .PCR a propus PSD o **înțelegere** pentru participare și susținerea demonstrației [-----]

Conducătorii național-țărăniști n-au nici o explicație a capitulării lor ,decât de a da guvernului puțința să execute programul de distrugere a țării [-----]

*Notă :Programul guvernului fascist...

Acest program cuprinde :

- 1.Executarea fără îndurare a **ratelor conversiunii ...** adică **jefuirea maselor sărace ...**
- 2.Trei miliarde **biruri noi, și stoarcerea birurilor vechi ....**
3. Continuarea **legiurilor reacționare ; lege reacționară** a meseriilor ; **gâtuirea legală** a presei printr-o lege ; **legi de prigoană** contra naționalităților asuprite .
- 4.**Susținerea organizațiilor fasciste ; încurajarea partidelor trădătoare de țară** ,agenturi ale hitlerismului în România ;**teroarea împotriva maselor antifasciste și democrtatice ; Starea de asediu.Cenzura .** Condamnările antifasciștilor de către tribunalele militare .
Asasinare în temnițe și pe stradă a luptătorilor antifasciști .
- 5.Aprovizionarea cu **petrol, lemne și cereale a războiului imperialist italian** contra poporului abisinian dezarmat .**Tratative de amnistie economică și politică cu Germania hitleristă .**

Respingerea pactului de ajutor reciproc cu URSS .

Acest program înseamnă jaf, scumpete, foamete , mizerie , pregătire a fascismului în România și a războiului imperialist împotriva Uniunii Sovietice .

CC al PCR / 14 nov.'35

▫ **Apel la luptă**

[**Către PSD, organizații național-țărăniste, funcționari, sindicate , studenți, datornici, șomeri, naționalități asuprite, etc etc...**]

Să se continue **lupta până la răsturnarea guvernului** ; să se strângă rândurile ;vast front de luptă antifascist ; unitate sindicală șamd șamd...

Manifest PCR / 14 nov.'35

62.)prof. C.Rădulescu - Motru , Statul țărănesc și Statul liberal,8 nov.'35

(Rev." *Parlamentul românesc*" ,VI, 181- 184, p. 18-20 + foto și autograf)

[LD : apărut în nr. special editat de Oficiul de Studii legislative

[LD : o definire a țărănismului prin **afirmarea unei adversități față de o teorie,o lozincă , un sistem**,caracteristic secolelor trecute, numite chiar de aceea " **liberalism clasic**".

Fără să țină seama de **realitatea statelor (și doctrinelor) neoliberale ;**

ignorând **solidarismul și armonia socială** - care au stat la baza consolidării statelor moderne ; perpetuând, în fond, **doctrina conservatoare** , printr-un **artificiu:**

mutarea resentimentelor conservatoare antiliberales,pe seama și în numele țărănimii

(altfel, explicabil în cazul său)Totul spus frumos, cristalizat , chiar dacă ușor desuet.

Pentru că " **țărăniștii**" autentici , la care el se racordează, vorbeau altfel.

Rădulescu- Motru termină pledoaria pentru **statul țărănesc**,fără să spună **când și cum** va fi el realizat ;care sunt " **normativele**" ; etc etc...

LD,Atenție ! am dat un fragment la **Guvern Tătărescu X** Revezi și hotărăște]

C.Rădulescu -Motru / 8 nov.'35

«Polemica privind statul țărănesc

/Atacul din "dreapta"

" O vie discuție s-a produs în timpul din urmă , în presa noastră, asupra **Statului Țărănesc**. **Cuprins în programul Partidului Național-Țărănesc, și propagat cu multă energie de șeful acestui partid, d.I.Mihalache, era natural ca Statul Țărănesc să fie combătut cu înverșunare de presa celorlalte partide,** în special de aceea a **Partidului Național -Liberal**, care are la baza programului său **o concepție protivnică**, și să fie judecat , în consecință , **ca inutil, greșit și periculos :**

/Atacul din "stânga"

Dar, ceea ce este mai trist, concepția Statului țărănesc **găsește adeseori o false interpretare chiar la publiciști**, care nu fac politică de partid. Mulți dintre aceștia, **robiți mentalității marxiste**, văd în **Statul țărănesc încoronarea unei lupte de clase sociale în politica țării** noastre și **se ostenesc după aceea să găsească argumente pro sau contra acestei concepțiuni. Robirea la mentalitatea marxistă** merge uneori așa de departe **încât ea trece înaintea bunului simț."**

PNT este astăzi cel mai puternic dintre partidele politice ale țării ,cu toată întârzierea pe care o pun țaranii noștri în formarea conștiinței lor de clasă.

Așa va fi de sigur, și cu Statul țărănesc. Mentalitatea marxistă și-o fi avut ea avantajele ei, dar baghetă magică pentru descoperirea tuturor adevărilor politice, nu este.

«Stat țărănesc -Stat liberal :armonie și solidaritate socială

[LD:atenție la distanța luată față de concepțiile marxiste ,și la]

"**Statul țărănesc** , ca și multe denumiri de Stat, ca și **Statul liberal** , cu care ne propunem în special să-l comparăm, **este un program de muncă pe care un partid politic , PNT, și-a luat obligația să-l realizeze** în scopul de a **îndrepta viața politică** a poporului românesc spre o dezvoltare mai potrivită cu firea și cu interesele permanente ale acestuia.

" **Statul țărănesc nu este o concepție de proletar revoluționar ,ci o concepție de bun gospodar** . Ea nu pregătește instalarea la guvern a unei clase sociale , în locul alteia , ci **pregătește conlucrarea armonică a tuturor claselor sociale** la conducerea țării , prin subordonarea intereselor particulare la interesul cel mare , național."

/Diferența: alegerea normelor de conducere

"Între **Statul țărănesc** și **Statul liberal** , diferența stă în **alegerea normelor de conducere a muncii naționale .**

Elementele din care statul însăși este constituit **rămânând pentru amândouă aceleași.**

Nici **Statul țărănesc** , nici **Statul liberal** n-au în programul lor , **cuceriri de teritorii , colonizări și dislocări de populație , suprimări sau inovații de tradiție religioasă .**

Substratul istoric **este lăsat să existe mai departe.**

Ceea ce aceste partide politice , **prin concepțiile lor de stat, doresc să schimbe , se mărginește la dirijarea acestui substrat** [LD:?!?]adică la **anticipările cu care să preântâmpine viitorul .Cearta lor vine din alegerea normativului .** [LD ?!?]

"Între **Statul țărănesc** și **Statul liberal** există, în ce privește **alegerea normativului , o deosebire profundă** , s-ar putea zice **o adversitate .**

Perspectiva de viitor a unuia este direct opusă perspectivei celuilalt ." [LD?!?]

/Statul sovietic, italian,german :adversitate antiliberală

" În această adversitate cu statul liberal, **Statul țărănesc nu stă singur.**

Alături de el sunt mai toate concepțiile noi despre Stat , care s-au produs în Europa după războiul mondial.**Statul fascist italian, Statul național-socialist german și Statul sovietic rus,deși fiecare în parte este cu totul deosebit față de Statul țărănesc,câteș trele împărtășesc cu Statul țărănesc aceeași adversitate față de statul liberal.**Toate concepțiile noi despre Stat, produse după război,sunt fondate pe principii opuse **Statului liberal.**

...Statul liberal...

" Ceea ce a constituit **normativul de bază al Statului liberal** , a fost **libertatea individuală** . Libertatea individului era presupusă că stă , ca principiu generator , la origina prosperității unui popor. **Laissez faire , laissez passer ! Lăsați pe individul liber să lucreze , să întreprindă și să se afirme** , căci din activitatea lui va rezulta fericirea generală .

George Bonnet, ministrul de comerț al Republicii franceze , chiar în zilele noastre , repetă aceeași convingere în multiplele lui discursuri.

Lăsați libere comerțul și circulația capitalurilor ! Nu ridicați stăvilare la desfășurarea vieții internaționale ! Prosperitatea vine din **garantarea libertății individuale !**

"Și cu toate acestea, discursurile lui rămân predici în pustiu. Nimeni nu-l ascultă . Toată lumea se abținează să nu-l urmeze.

Crezul individualist este primit peste tot cu scepticism"

...Statele totalitare=supremația totalității asupra individului

"**Care este cauza ? Cauza este noul crez** , care și-a făcut drum în mentalitatea europeană de după război : este **crezul în supremația totalității poporului asupra individului** .

"**Europa nu mai crede în puterea generatoare a activității individului** .

Starea individualismului a apus de pe firmamentul politicii europene , după o strălucire de mai bine de trei secole . **Individualismul a rămas de aici înainte ca o problemă pentru filozofi**

Totalitatea poporului , pentru gânditorii Europei de până acum , **era o simplă realitate**

convențională ; era un fel de contract între indivizi , așa cum afirmase

J.J.Rousseau , inspiratorul marelui revoluții franceze de la sfârșitul secolului al XVIII -lea , **s-a transformat** , pentru gânditorii din secolul nostru , **într-o realitate deplină** .

Ea absoarbe pe individ , prin **legile eredității** , și constituie **fondul permanent care contează în viața istorică** . **Totalitatea hotărăște de soarta individului** , iar **nu individul de soarta totalității** , cum se credea , pe dos , mai înainte .

Ea , cu firea și interesele ei , **formează obiectul politicii** . **Individul** , în afară de totalitatea poporului , **este un meteor lipsit de continuitate și deci fără sens** . **Individul dobândește un sens numai în lăuntrul totalității poporului** .

Aici , în evoluția acestuia , el se fixează ca un moment al unei realități durabile .

" **Statele noi europene** , de după războiul mondial , au toate **la baza normativului lor crezul cel nou al supremației totalității poporului asupra individului** .

De aceea **toate sunt antilibere** , fiindcă toate sunt **antiindividualiste** .

Pentru ele , **toate normele de conducere politică** trebuie să tindă , **nu la garantarea drepturilor individului** , pe diferitele tărâmurile de activitate , ci **la garantarea dezvoltării totalității poporului** , după legile firești ale acestei totalități .

Toate aceste state sunt , deci , totalitare ."

C.Rădulescu -Motru / 8 nov.'35

«Statul țărănesc -versus celelate state totalitare

"În cea ce privește , însă , înțelegerea **legilor firești ale totalității poporului** , **se pot produce deosebiri** . Acestea sunt **deosebirile** pe care **le constatăm între statul țărănesc** și celelate concepții de state totalitare .

/Statul liberal= stat internațional

" **Statele totalitare sunt toate state naționale** , în înțelesul că fiecare este statul care are în vedere **o anumită totalitate a unui popor** .

Fascismul are în vedere totalitatea poporului **italian** ;

Național-socialismul , totalitatea poporului **german** ;

Sovietismul , totalitatea poporului **rus** . [LD:ce enormitate !]

Ele nu sunt concepții politice bune de export , decât în ceea ce au în ele ca tendințe generale , pentru că **normativul lor este legat de destinul unui anume popor** .

Numai concepția statului liberal este o concepție de export , fiindcă ea nu este legată de o anumită totalitate de popor , ci **este legată de individ** , adică **de un element anonim** , presupus că intră în compoziția orișicărui popor .

De aceea statul liberal este , prin esența sa , internațional . [LD: Ce enormitate !]

El vine din Anglia, de unde s-a exportat în Franța, și din Franța, peste tot în Europa.

Înpercherea termenului de **național** cu acela de **liberal**, care se face adesea la noi, **este o greșeală de logică**. [LD: **ce miopie ! ce confuzie!**]

C.Rădulescu -Motru / 8 nov.'35

«Statul țărănesc=primatul intereselor țărănești

" **Statul țărănesc se deosebește de celelalte state totalitare, prin aceea că el pune între normele politicii sale, în primul rând, primatul intereselor permanente ale populației țărănești.**

" În deosebire de statul fascist, național și sovietic, el crede că poate servi totalității pe care o are să o guverneze, **nu prin întreținerea unei glorioase tradiții imperialiste, sau prin cultivarea înrudirii cu o rasă ariană, sau prin o organizare industrială după un plan dictatorial, ci prin formarea unei țărâni sănătoase, morale și muncitoare, gata să apere hotarele țării așa cum cer condițiile geografice și istorice ale neamului românesc.**

" **Statul țărănesc nu ambiționează să reânvie imperialismul glorios al strămoșilor latini; nici să formeze la porțile orientului un popor de pur sânge arian; nici să sperie lumea cu o producție industrială gigantică, el vrea, în mod modest, să ridice de pe spatele țărâni române, povara sărăciei și a ignoranței, încredințat fiind că, servind țărâna, el servește totalitatea poporului.** " **Normativul Statului Țărănesc îl constituie, așa dar, primatul intereselor țărâni.**

Dar acest primat n-a fost el recunoscut și de **alte concepții politice ?**

Nu găsește țărâna, în statul liberal, o ocrotire suficientă ?

Cine împiedică țărâna ca să se scuture de sub povara sărăciei și ignoranței ?

Legile sunt egale, pentru toți ! **Condițiile de prosperitate sunt egale, pentru toți !**

Statul liberal invită pe toată lumea la îmbogățire și fericire !

" Aceste întrebări le citim zilnic în discuțiile care se publică în presa noastră.

Ele sunt puse, mai ales, de **adeptii Statului liberal**, cari nu uită să adauge că **Statul liberal a făcut cu puțință, în România, ridicarea atâtor fii de țărani la rangul de mari funcționari, pe lângă că, același Stat liberal a dat cu dărnicie pământ și vot universal**

Ce mai vor țărâni de la stat ? Nu au ei o deplină egalitate cu boerii de altădată ?

Ce mai vor țărâni ? Iată ce vor. Vor o schimbare de direcție în alegerea normelor

după care se pregătește viitorul copiilor lor. Cum s-ar zice în mod popular,

vor o schimbare de macaz în conducerea politică.

" **Statul liberal l-a pus în condiții egale cu stăpânii lor de altă dată, numai înaintea norocului.**

Dintre ei, **1 la zece mii poate să devină funcționar, cum poate să devie milionar cu un bilet cumpărat la loterie.** Tot așa, **1 la zece mii poate să devină burghez la oraș sau mare proprietar la țară.** Toate sunt posibile, când omul are noroc.

Dar politica de Stat nu trebuie să fie **un prospect la loterie.**

Și așa este politica **Statului liberal: un prospect de loterie.**

La 1 țaran ajuns funcționar sau bogat, **rămân 9999 țărani acasă,** în mizerie și ignoranță.

Cât mai poate dura această înșelătorie cu egalitatea de condiții înaintea norocului ?

Statul liberal are bune intenții pentru țărani; cel puțin așa afirmă.

Își îndreaptă însă greșit aceste bune intenții. Ademenit de iluzia individualismului,

el pierde din vedere interesele permanente ale totalității poporului românesc.

El nu poate pregăti în mod temeinic, ridicarea culturală și economică a satelor

prin școli potrivite țărâni și prin comercializarea rațională a produselor muncii agricole, fiindcă pentru așa ceva nu are nici timp, nici bani; nici interes;

" **Este timpul ca Statul liberal să-și considere rolul politic ca sfârșit în România,** așa după cum el și-l consideră sfârșit în multe țări din Europa. "

[LD : Și astfel, Rădulescu Motru își termină pledoaria pentru **statul țărănesc,** fără să spună **când și cum** va fi el realizat, cu ce **mijloace,** cu ce **resurse**]

C.Rădulescu / 8 nov.'35

63.)V.Rădulescu-Mehedinți (senator PNT),8 nov.'35

(" Parlamentul românesc " , 8 nov.'35)

[LD : Pentru Rădulescu -Mehedinți ,**statul țărănesc** nu era o problemă de viitor ,ci era deja România prezentă ,în fond ,un stat țărănesc ,datorită majorității alcătuitoare .

LD: având în vedere că România, până la urmă, nu a devenit și nu a fost un "stat țărănesc", m-am ocupat de această problemă la **fișier Doctrine , Sistem de partid , PNT**.

Vezi pae larg ....]

V.Rădulescu / 8 nov.'35

▫ Statul țărănesc

Panica ce a produs formula "**Statului țărănesc**", **nu este justificată.**

În unele cercuri diriguitoare [LD : **aluzie la PNL**]se spune că **formula tinde să schimbe ordinea actuală** , cu corolarul ei firesc , **dictatura țărănească** .

De aici, **toată campania de presă contra național-țărăniștilor** ,toate **insinuările asupra bolșevismului național-țărănesc** .

Înspăimântați de atari perspective , **sunt acei ce nu cunosc programul PNT** ,ci urmăresc doar **o campanie pătimașă politicianistă.**

Cei de bună -credință , știu însă că **formula PNT nu este o teorie de viitor ,ci o realitate actuală.** **Statul român - ca exponent al populației ce trăiește în granițele sale- este , prin esența sa , un Stat țărănesc,pentru că țărani alcătuiesc majoritatea acestul popor.**"[-----]

64.)George Fotino, Parlamentul în Constituția de mâine , 8 nov.'35

vice-președ. Ad.Deputaților ; membru al Oficiului de Studii Legislative .

(rev." Parlamentul românesc " , VI, 181-184, p. 28 -29 + foto și semnătura autograf.)

[LD : îmi vine în minte **întâlnirea avută cu George Fotino la " Magazin Istoric"**

Impresia puternică pe care mi-a făcut-o ! Promisiunea lui de a reveni să mai stăm de vorbă... după operația pe care urma s-o facă la spitalul 9 ...și moartea lui.

Și acum regret orgoliul imbecil că-i fac o favoare stând de vorbă cu un " fost"]

George Fotino / 8 nov.'35

▫Constituția de mâine?Constituția de azi!

I s-a cerut acest studiu cu acest titlu. El pune, de la început , o întrebare : **pentru ce < în**

Constituția de mâine ? >Mâine vom avea, oare , o altă Constituție ?Eu nu cred.****

Și când spun că nu cred , e o formă de a spune că **sper că nu vom avea o alta** .

Constituția de astăzi nu și-a dat întreaga măsură.

Și cum și-ar fi dat-o , când **ea nu și-a aflat aplicare de cât fragmentar și numai la răstimpuri ?**

Numai prin confruntarea ei cu viața - deci prin aplicare - **Constituția de astăzi** ,

(dacă s-ar dovedi neândestulătoare) ar justifica-o pe cea de mâine.

Dar **până atunci** - și mi se pare că mai e până atunci ! -

Constituția de mâine nu poate fi alta decât Constituția de astăzi, aplicată "

George Fotino / 8 nov.'35

▫ Regimul parlamentar.

#Pro și contra

" **Constituția de astăzi are o concepție despre Parlament .Și dacă Parlamentul ar sfârși prin a avea , el însuși, despre sine , concepția care a inspirat , în ce- l privește ,**Constituția actuală** , el ar reintra în rolul ce i s-a rezervat și pe care , atunci, l-ar juca deplin, spre folosul cert al unei țări așezate pe temelii democratice.**

" **El trebuie să mediteze asupra unui fapt:că nimic nu anemiează mai mult o instituție decât propria-i renunțare la rosturile ei și propria-i abdicare de la îndatoririle și drepturile ei. Expropriatorii apar imediat în drumul celor cari se lasă a fi expropriați "**[-----]

"Parlamentul nu va putea și nu trebui să fie mai puțin decât ceea ce este în Constituția de astăzi : o putere politică de trăinicie și de eficiență .Iar Constituția de mâine nu va putea și nu va trebui să fie decât Constituția de astăzi, aplicată. "

#Trivializarea politicii

"S-a spus mult în sprijinul și pentru legitimarea regimului parlamentar.

"S-a spus încă și mai mult , împotriva lui.

" În sprijinul lui să-mi fie îngăduit a mai aduce un **îndoit considerent** : unul care ar părea de ordin minor , iar **celălalt paradoxal.** "

" Dacă noțiunea de " politică" a fost trivializată , trebuie să **recunoaștem** că este de multe ori și **din vina celor puși să conducă destinele țării** .Fapt e că a **pătruns în conștiința țării** că **acei cari îi conduc destinele** , nu se conduc întotdeauna **după o conștiință prea strictă** - suprapunând , deseori până la confuzie , **interese proprii și interese obștești.**

Este desigur și o parte de adevăr în **învinuirile** răspicat aduse sau în **suspiciunile** răutăcios șoptite.**Lipsa de confiență în probitatea conducătorilor pregătește drumul tuturor inovațiilor** și tuturor **Constituțiilor viitoare .**

[Povestește **experiența pe care a făcut-o " monitorizând " scandalurile din presă** , și a constatat că , **în timpul vacanțelor parlamentare , ele sporesc ,se amplifică și alimentează bârbele** ,în timp ce , **în sesiuni** , prin interpelări , întrebări și discuții , multe se clarifică , și se rezolvă chiar .

... De asemenea , **70% din actele pozitive ale executivului , se datorează activității parlamentare** , prin legislația dată , prin inițiativele constructive , prin semnalările reprezentanților locali , impulsurile la acțiune , demersurile la autorități etc]

" Impulsul creator se regăsește **mai frecvent și mai continuu la reprezentanții aleși ai instituțiilor democratice** , decât la cei investiți de Capii Statelor. "

George Fotino / 8 nov.'35

65.)Aurelian Bentoiu ,interviu, 8 nov.'35

Subsecretar de Stat la Justiție.

(" Parlamentul românesc " , 8 nov.'35 , p. 32

▣Principiul răspunderii și libertatea presei

"În structura ideologică a oricărui regim de democrație parlamentară ,sfera posibilului **acțiunii individuale** se împarte în două : **activitatea licită** , deci **libertatea propriu-zisă** și **libertate delictuos exercitată** , adică **abuz de libertate** , care **angajează răspunderea și legitimează intervenția autorității.** "

LIBERTATE și AUTORITATE - sunt două **noțiuni esențiale** în cuprinsul tuturor **Constituțiilor moderne**.Invocarea textului Constituției , **pentru a invoca o libertate fără răspundere , constituie o rătăcire , pretenția la un trist privilegiu.**

Libertatea contractuală **-este strict reglementată de lege.**

Libertatea , în toate proteicele forme în care se diversifică ,inclusiv în domeniul proprietății , **este pretutindeni limitată , reglementată ,iar abuzurile sancționate .Deci nici presa nu poate avea un regim privilegiat .**

Când individul spune:LIBERTATE !

Statul repetă :RĂSPUNDERE !

Nici o limitare a libertății dar nici o carență a răspunderii .

Constituția noastră ,prin art. 25 ,**garantează tuturor libertatea de a comunica și publica ideile lor ,prin grai ,prin scris ,prin presă.** Acesta **nu este un regim de " excepție" pentru presă.**

Pentru că , același art. 25 , **adaugă că fiecare e răspunzător de abuzul acestei libertăți.**

...Apoi , enumerând **anumite îngrădiri** , textul spune :

< sancțiunile acestor dispoziții , se vor prevedea prin legi speciale .>

A.Bentoiu , 8 nov.'35